

Załącznik do Uchwały
Nr 236/4255/2021
Zarządu Województwa Podlaskiego
z dnia 24 listopada 2021 r.

***Projekt programu Fundusze Europejskie
dla Podlaskiego na lata 2021-2027
(do konsultacji społecznych)***

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Kod CCI	
Tytuł w języku angielskim	[255 ¹]
Tytuł w języku (językach) narodowym (narodowych)	Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027 [255]
Wersja	1.0
Pierwszy rok	2021 [4]
Ostatni rok	2027 [4]
Kwalifikowalny od	1.01.2021
Kwalifikowalny do	31.12.2029
Nr decyzji Komisji	
Data decyzji Komisji	
Nr decyzji zmieniającej państwa członkowskiego	
Data wejścia w życie decyzji zmieniającej państwa członkowskiego	
Przesunięcie inne niż istotne (art. 24 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów)	Tak/Nie
Regiony NUTS objęte programem (nie dotyczy EFMRA)	
Dany fundusz(e)	☒ EFRR
	☐ Fundusz Spójności
	☒ EFS+
	☐ FST
	☐ EFMRA
Program	☐ w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” wyłącznie dla regionów najbardziej oddalonych

¹ Liczby w nawiasach kwadratowych odnoszą się do liczby znaków bez spacji.

Spis treści

Spis treści	3
1. Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	6
2. Priorytety	25
2.1. Priorytety inne niż pomoc techniczna	25
2.1.1. Priorytet I: Innowacyjne Podlaskie	25
2.1.1.1. Cel szczegółowy (i): Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii (Działanie 1.1)	25
2.1.1.2. Cel szczegółowy (ii): Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych (Działanie 1.2)	30
2.1.1.3. Cel szczegółowy (iii): Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne (Działanie 1.3)	34
2.1.1.4. Cel szczegółowy (iv): rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości (Działanie 1.4)	38
2.1.2. Priorytet II: Region przyjazny środowisku	43
2.1.2.1. Cel szczegółowy (i): Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (Działanie 2.1)	43
2.1.2.2. Cel szczegółowy (ii): Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju (Działanie 2.2)	47
2.1.2.3. Cel szczegółowy (iv): Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (Działanie 2.3)	50
2.1.2.4. Cel szczegółowy (v): Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej (Działanie 2.4)	55
2.1.2.5. Cel szczegółowy (vi): Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej (Działanie 2.5)	59
2.1.2.6. Cel szczegółowy (vii): Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia (Działanie 2.6)	63
2.1.2.7. Cel szczegółowy (viii): Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej (Działanie 2.7)	67
2.1.2.8. Cel szczegółowy (ii): Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju (Działanie 2.8)	71
2.1.3. Priorytet III: Lepiej skomunikowany region	75
2.1.3.1. Cel szczegółowy (ii): Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej (Działanie 3.1)	75
2.1.4. Priorytet IV: Przestrzeń społeczna wysokiej jakości (EFRR)	80
2.1.4.1. Cel szczegółowy (ii): Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe	

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online (Działanie 4.1)	80
2.1.4.2. Cel szczegółowy (iii): Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne (Działanie 4.2)	84
2.1.4.3. Cel szczegółowy (v): Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej (Działanie 4.3)	87
2.1.4.4. Cel szczegółowy (vi): Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych (Działanie 4.4)	91
2.1.5. Priorytet V: Partnerskie Podlaskie	96
2.1.5.1. Cel szczegółowy (i): Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (Działanie 5.1)	96
2.1.5.2. Cel szczegółowy (ii): Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie (Działanie 5.2)	99
2.1.6. Priorytet VI: Kapitał społeczny Podlaskiego (EFS+)	104
2.1.6.1. Cel szczegółowy a): Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej (Działanie 6.1)	104
2.1.6.2. Cel szczegółowy d): Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (Działanie 6.2)	108
2.1.6.3. Cel szczegółowy f): Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (Działanie 6.3)	112
2.1.6.4. Cel szczegółowy g): Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (Działanie 6.4)	117
2.1.6.5. Cel szczegółowy h): Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (Działanie 6.5) ...	120

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

2.1.6.6. Cel szczegółowy k): Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (Działanie 6.6).....	124
2.1.6.7. Cel szczegółowy l): Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (Działanie 6.7)	127
2.1.7. Priorytet VII: RLKS (EFS+)	132
2.1.7.1. Cel szczegółowy f): Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (Działanie 7.1)	132
2.1.7.2. Cel szczegółowy h): Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (Działanie 7.2) ...	136
2.1.7.3. Cel szczegółowy k): Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (Działanie 7.3).....	140
2.1.7.4. Cel szczegółowy l): Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (Działanie 7.4)	143
2.2. PRIORYTETY DOTYCZĄCE POMOCY TECHNICZNEJ	148
2.2.1 Priorytet VIII: Pomoc techniczna EFRR	148
2.2.2 Priorytet IX: Pomoc techniczna EFS+	150
3. Plan finansowy	153
4. Warunki podstawowe <i>[do uzupełnienia na dalszym etapie prac]</i>	156
5. Instytucje programu.....	174
6. Partnerstwo.....	175
7. Komunikacja i widoczność.....	178
8. Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami <i>[do uzupełnienia na późniejszym etapie prac]</i>	180

1. Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki²

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. a) ppkt (i)—(viii) i (x) oraz art. 22 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021./1060, (zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie wspólnych przepisów”)

Pole tekstowe [30 000]

Program Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027 (FE dP) jest jednym z narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 (SRWP 2030), przyjętej 27 kwietnia 2020 r. przez Sejmik Województwa Podlaskiego. Ma służyć realizacji misji SRWP 2030, która brzmi: *Ambitne Podlaskie* oraz wizji rozwoju regionu w 2030 roku, określonej jako *Podlaskie: przedsiębiorcze – partnerskie – perspektywiczne*.

Program stanowi jednocześnie instrument realizacji *Umowy partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce* (UP), która określa strategię interwencji funduszy europejskich w ramach unijnej polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027. Jest programem dwufunduszowym, współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+). Realizuje pięć celów Polityki Spójności określonych w pakiecie legislacyjnym na lata 2021-2027, tj.:

1. bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej;
2. bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej;
3. lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności;
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych;
5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych.

Logika programowania FE dP łączy ze sobą oczekiwania Komisji Europejskiej (KE) odnośnie koncentracji na celach określonych w pakiecie regulacji dotyczących tej perspektywy z wyzwaniami wynikającymi z krajowych dokumentów strategicznych, tj. ze *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* (SOR) i powiązanych z nią ośmiu zintegrowanych strategii sektorowych, a także z wizją rozwoju przedstawioną w *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030* (KSRR).

Zakres interwencji w celach polityki wynika z opisu celów szczegółowych określonych w rozporządzeniach EFRR i EFS+. Na treść poszczególnych celów wpływ mają także *Wytyczne inwestycyjne dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027* (Wytyczne), przedstawione w załączniku D do Sprawozdania krajowego – Polska 2019 (Country Report – Poland 2019) oraz w Sprawozdaniu krajowym – Polska 2020 i inne dokumenty unijne i krajowe, określające priorytety perspektywy 2021-2027.

Podział środków na poszczególne cele szczegółowe jest uwarunkowany przepisami i limitami określonymi w rozporządzeniach i Umowie Partnerstwa oraz zapisami Kontraktu Programowego dla Województwa Podlaskiego.

² W przypadku programów, które ograniczają się do wspierania celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+, opis strategii programu nie musi odnosić się do wyzwań, o których mowa w art. 22 ust. 3 lit. a) ppkt (i), (ii) i (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Poniżej przedstawiono główne wyzwania i cele rozwojowe regionu, zidentyfikowane m.in. w SRWP 2030. Uwzględniają one różnice gospodarcze, społeczne i terytorialne oraz wnioski z dotychczasowych doświadczeń. W powiązaniu z zapisami UP stanowią bazę dla planowanej w ramach programu regionalnego interwencji ze środków europejskich w poszczególnych obszarach.

W odpowiedzi na zidentyfikowane wyzwania rozwojowe za cel główny Programu przyjęto:

Dążenie do osiągnięcia pozycji dobrze rozwiniętego oraz atrakcyjnego pod względem jakości życia regionu dzięki wykorzystaniu potencjałów rozwojowych i najnowocześniejszych technologii oraz unikalnych walorów środowiska, bogatego dziedzictwa kulturowego, wysokiego poziomu kompetencji mieszkańców i inicjatyw lokalnych.

Badania, rozwój i innowacje

Zgodnie z Wytycznymi wyniki Polski w zakresie innowacji są znacznie niższe od średniej UE, co w dużym stopniu wynika z niewystarczających inwestycji w badania i rozwój, zwłaszcza inwestycji prywatnych, oraz ograniczonej współpracy partnerów publicznych i prywatnych w zakresie innowacji.

Województwo podlaskie ciągle zmagają się z niskim poziomem innowacyjności, niskim stopniem różnicowania źródeł finansowania innowacji, niskim poziomem współpracy przedsiębiorstw z sektorem naukowo-badawczym, niekorzystną strukturą nakładów na działalność innowacyjną, koncentracji na pracach podstawowych nie prorozwojowych.

W SRWP 2030 wskazano, że aby **zwiększyć innowacyjność firm (wprowadzać nowe produkty i ulepszać je)** konieczne jest wspieranie działalności B+R, wsparcie nowych produktów i usług wysoko zaawansowanych technologicznie, oraz ułatwianie dostępu do zróżnicowanych źródeł finansowania działalności innowacyjnej, w tym B+R. Innowacje będą również formą rozwiązywania wyzwań społeczno-gospodarczych (rewolucja cyfrowa, zmiany klimatu, starzenie się społeczeństwa i inne). Celem musi być zapewnienie wyjątkowej innowacyjności szczególnie w obrębie inteligentnych specjalizacji, zarówno sektora usług jak i przemysłu. Wdrożenie modelu otwartych innowacji (open innovation), zgodnie z którym przedsiębiorstwa nie powinny polegać wyłącznie na wynikach własnych prac badawczo-rozwojowych, ale korzystać z zewnętrznych źródeł innowacji poprzez współpracę z innymi podmiotami, jest szczególnie ważne w województwie podlaskim, w którym dominują rodzime przedsiębiorstwa o ograniczonym potencjale badawczo-rozwojowym. Wzrost innowacyjności przedsiębiorstw utrudniają wciąż słabe powiązania między przedsiębiorstwami a organizacjami badawczymi. Wyzwaniami w tym obszarze wskazanymi w SRWP 2030 są **wzmacnianie relacji na linii biznes – nauka oraz zwiększenie poziomu wzajemnej współpracy przedsiębiorstw (w tym start-upów) oraz współpracy z sektorem naukowo-badawczym**. Dane statystyczne wskazują na wysoki stopień zużycia aparatury naukowej, co uzasadnia dalszą **potrzebę inwestycji w infrastrukturę B+R, w szczególności w kontekście potrzeby zwiększania udziału podlaskich organizacji badawczych w badaniach naukowych oraz umożliwienia szerszej komercjalizacji wyników badań naukowych**. Wsparcie infrastruktury organizacji badawczych **stanowi odpowiedź na wyzwanie dotyczące podniesienia innowacyjności uczelni wyższych**. W otwartym podejściu do innowacji istotne będzie także wspieranie potencjału instytucji otoczenia biznesu, których usługi skierowane do firm powinny być kluczowym czynnikiem budowania innowacyjności całego województwa.

Cyfryzacja

Wytyczne wskazują, że stosowanie technologii informacyjnych przez przedsiębiorstwa oraz interakcje cyfrowe obywateli z instytucjami publicznymi pozostają na niskim poziomie. Niniejsze potrzeby inwestycyjne określono jako priorytetowe, aby obywatele, przedsiębiorstwa i organy publiczne mogli wykorzystać możliwości płynące z cyfryzacji.

SRWP 2030 podkreśla, że całe województwo powinno przejść na system gospodarki cyfrowej, dokonując skoku rozwojowego i pomijając etapy naśladownictwa regionów podobnych, lecz nieco lepiej rozwiniętych. Rozwiązaniem dla województwa podlaskiego powinno być jak najszybsze wdrażanie modeli i rozwiązań najnowszej generacji. E-podlaskie oznacza poprawę

konkurencyjności przedsiębiorstw, ale jednocześnie zwiększenie dostępności mieszkańców do usług publicznych. Wymagać to będzie kontynuacji działań w zakresie rozwoju infrastruktury i systemów teleinformatycznych w całym regionie, cyfryzacji danych i informacji, rozwoju kompetencji cyfrowych oraz usług świadczonych drogą elektroniczną (hardware i software). Przy charakterystycznej dla województwa podlaskiego niskiej gęstości zaludnienia jedną z ważnych form poprawy dostępu do usług publicznych jest ich dostarczanie w formie cyfrowej. Kluczowe dla rozwoju gospodarki cyfrowej jest **zachęcenie podmiotów publicznych do tworzenia podaży e-usług, a mieszkańców i przedsiębiorców do korzystania z oferowanych e-usług**. Oddalenie wielu mieszkańców od ośrodków miejskich skłania do położenia szczególnego nacisku na dalszy rozwój e-administracji, czy e-zdrowia. Należy również dążyć do wykorzystania rozwiązań cyfrowych przyczyniających się do rozwoju zielonych technologii, GOZ, Przemysłu 4.0 i automatyzacji, aby **włączyć gospodarkę województwa podlaskiego w przemysł 4.0**.

Wzmacnianie potencjału przedsiębiorstw i ekosystemu innowacji

Wytyczne stwierdzają, że wydajność małych i średnich przedsiębiorstw wzrasta powoli. Mniejsze przedsiębiorstwa napotykają również trudności z utrzymaniem przewag konkurencyjnych oraz prowadzeniem działalności na rynkach krajowych i zagranicznych.

Wyzwaniem postawionym w SRWP 2030 jest **włączenie regionalnej gospodarki w przemysł 4.0** oraz **wykorzystanie efektów zachodzącej transformacji światowego przemysłu**. Postęp technologiczny, robotyzacja oraz informatyzacja powodują zmianę modeli biznesowych i sposobów produkcji. Należy zapewnić wzrost udziału przemysłu w strukturze gospodarczej w oparciu o jego zakorzenione w regionie branże (szczególnie wchodzące w skład inteligentnych specjalizacji), unowocześniając je w oparciu o najnowsze trendy rozwoju przemysłu 4.0 i przekształcając je w ten sposób w „przemysły przyszłości”. Przykładem może być inicjatywa Dolina rolnicza 4.0. Szczególne znaczenie ma **rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości**. Interesariusze powinni rozwijać, m.in. umiejętności techniczno-specjalistyczne oraz związane z uczestnictwem w procesach podejmowania decyzji strategicznych, umiejętności sieciowe i operacyjne. Kolejnym wyzwaniem jest **przygotowanie społeczne, technologiczne, organizacyjne do gospodarki obiegu zamkniętego**. Oznacza to dźwignięcie podlaskiej gospodarki na tory postępu technologicznego, robotyzacji oraz informatyzacji powodującej zmianę modeli biznesowych i sposobów produkcji. Przemysły przyszłości w regionie budowane są w oparciu o branże zakorzenione w regionalnej gospodarce, w szczególności wchodzące w skład inteligentnych specjalizacji. Przedsięwzięcia przyczyniające się do rozwoju i konkurencyjności MŚP z regionu powinny być skierowane na wdrożenie innowacji w zakresie produktów/usług oraz procesów, w szczególności wykorzystujących zielone technologie, GOZ, Przemysł 4.0, automatyzację, cyfryzację i sztuczną inteligencję.

Wykorzystanie przemysłu 4.0 do rozwoju rolniczej produkcji ekologicznej, w tym poprzez zapewnienie jej odpowiedniego przetworzenia i dotarcia z własnymi markami na rynki docelowe, przyczyni się do **włączenia województwa w trendy światowe w zakresie popytu na żywność ekologiczną**.

Jednym ze sposobów zwiększenia pozycji przemysłowej województwa podlaskiego będzie **wzmacnianie potencjału firm regionu w zakresie szeroko rozumianej internacjonalizacji**. Wsparcie eksportu, przyciąganie bezpośrednich inwestycji zagranicznych do regionu, jak i wsparcie wychodzenia firm podlaskich na rynki zagraniczne (w formie inwestycji bezpośrednich) powinno przełamywać problem, jakim jest ograniczony potencjał rynku regionalnego. Niska chłonność regionalnego rynku i ograniczony potencjał inwestycyjny rodzimych przedsiębiorstw sprawiają, że ekspansja na rynki zewnętrzne powinna być szansą na wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy wysokiej jakości. Dużym wyzwaniem jest także nadal niska atrakcyjność inwestycyjna regionu, która przekłada się na niski udział kapitału zagranicznego. Promocja województwa podlaskiego jako atrakcyjnego inwestycyjnie może się przyczynić do **wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej województwa**. Ponadto strategiczne położenie województwa może sprzyjać

inwestycjom wykorzystującym bliskość szlaków tranzytowych. Potrzebne będą również działania związane z zachętami do podejmowania inwestycji w regionie przez kapitał zagraniczny i krajowy.

Konieczne jest **efektywne wykorzystywanie finansowania innowacyjności biznesu**. W otwartym podejściu do innowacji istotne jest także zwiększanie potencjału IOB, których usługi skierowane do firm powinny być kluczowym czynnikiem budowania innowacyjności całego województwa.

Wyzwaniem w tym obszarze jest **wspieranie rozwoju nowoczesnych przestrzeni dla biznesu** (m.in. inkubatory przedsiębiorczości, parki naukowo-technologiczne i przemysłowe, przestrzenie coworkingowe).

Wytyczne wskazują, że niedobór siły roboczej przekłada się na coraz większe niedopasowanie umiejętności do potrzeb rynku pracy, co hamuje rozwój innowacyjnych i szybko rozwijających się sektorów. Wyzwaniem w ramach zarządzania inteligentnymi specjalizacjami jest wdrożenie kompleksowych działań na rzecz prowadzenia procesu przedsiębiorczego odkrywania w regionie, w tym sieciowania, realizacji idei partnerstwa i wsparcia kompetencyjnego podlaskich przedsiębiorstw. Należy dążyć do większego usystematyzowania i ustrukturyzowania prowadzonego w regionie PPO.

W województwie podlaskim wspólne projekty badawcze biznesu i nauki ciągle nie są powszechne. Poziom **relacji na linii lokalny biznes i regionalne uczelnie**, mimo pewnych postępów, nadal wymaga **wzmocnienia**. Kluczowym elementem w tworzeniu i wdrażaniu przedsięwzięć innowacyjnych w regionie jest aktywna współpraca sieciowa pomiędzy uczestnikami tych przedsięwzięć. Niebagatelne znaczenie odgrywa **zwiększenie poziomu wzajemnej współpracy przedsiębiorstw (w tym start-upów) oraz współpracy z sektorem naukowo-badawczym**. Niewystarczający jest poziom współpracy poszczególnych podmiotów dla efektywnego wdrażania innowacji. W regionie dostrzec można również pozytywne aspekty, tj. wyższy niż w kraju poziom współpracy przedsiębiorstw w ramach inicjatyw klastrowych (w latach 2015-2017 w sektorze przemysłowym, w zakresie działalności innowacyjnej w ramach inicjatyw klastrowych współpracowało 10,0% ogółu przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie przy średniej dla kraju 5,7%).

Efektywność energetyczna

Obniżanie emisyjności systemu energetycznego jest kluczem do ograniczania emisji gazów cieplarnianych do atmosfery – priorytetowego celu polityki energetyczno-klimatycznej Unii Europejskiej. W Wytycznych wskazano, że polska gospodarka jest jedną z najmniej efektywnych pod względem ograniczeń emisji dwutlenku węgla. Nieodpowiednia izolacja budynków publicznych i prywatnych przyczynia się do większego zużycia energii i ubóstwa energetycznego.

Województwo podlaskie jest mocno uzależnione od importu energii (osiąga najniższe wyniki w kraju w wytwarzaniu energii), ale jednocześnie osiąga ponadprzeciętne wyniki w produkcji energii ze źródeł odnawialnych (2 miejsce w kraju). Jednym z wyzwań wskazanych w SRWP 2030 jest zatem **transformacja energetyczna pozwalająca na zapewnienie regionowi bezpieczeństwa energetycznego**. Dlatego działania polegające na wytwarzaniu energii z OZE, staną się istotnym elementem dywersyfikacji źródeł wytwarzania. Dotychczasowe doświadczenia wskazują na bardzo wysokie zainteresowanie wśród wnioskodawców projektami z zakresu odnawialnych źródeł energii. Z przeprowadzanych analiz wynika, że w perspektywie 2021-2027 należy oczekiwać utrzymania się tego trendu. Uwarunkowania geofizyczne województwa podlaskiego sprawiają, że preferowanymi sektorami OZE są energia z biomasy oraz energia słoneczna. Korzystne warunki do rozwoju posiadają zarówno rejony o dobrze rozwiniętym rolnictwie, jednostki osadnicze (przy wykorzystaniu osadów z oczyszczalni komunalnych) czy tereny sąsiadujące z obiektami przemysłowymi, których odpad może być wykorzystany do produkcji energii (mleczarnie, tartaki). Tym samym rozwój sektora możliwy jest niemal wszędzie tam, gdzie zaznacza się działalność człowieka. Niewątpliwą zaletą jest brak istotnych barier lokalizacyjnych – poza przyrodniczymi obszarami sieci ekologicznej województwa. W regionie będzie rozwijany model energetyki rozporoszonej, co stanowi odpowiedź na wyzwanie dotyczące **podniesienia ogólnego poziomu przedsiębiorczości** (właścicielami źródeł OZE staną się podlascy przedsiębiorcy i mieszkańcy). Zgodnie z Diagnozą Strategiczną, emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych identyfikowanych

w regionie notuje najniższe wartości w porównaniu do pozostałych województw w kraju. Pomimo tego, zgodnie z PEP2030 w aglomeracji białostockiej i strefie podlaskiej wystąpiły negatywne dla jakości powietrza zjawiska: przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężeń pyłów zawieszonych PM_{2,5} (w strefie podlaskiej) oraz przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu (w strefie podlaskiej i aglomeracji białostockiej). Wynika to z nadal utrzymującej się niewystarczającej efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej, budynków mieszkalnych i przedsiębiorstw. Aby zmniejszać tzw. niską emisję, pochodzącą głównie z sektora bytowo-komunalnego a zarazem w lepszym stopniu **zaspokajać rosnące potrzeby w zakresie nowoczesnej przestrzeni do życia, pracy oraz przestrzeni usługowej**, niezbędne są kompleksowe inwestycje zwiększające efektywność energetyczną przedsiębiorstw, budynków publicznych i wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z podłączeniem ich do sieci ciepłowniczej lub wymianą źródeł ciepła na bardziej ekologiczne. Odpowiedzią na niską świadomość wagi wyzwań związanych z transformacją energetyki jest promocja i doradztwo wśród mieszkańców, przedsiębiorców i władz lokalnych województwa podlaskiego nowych rozwiązań w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE w budownictwie zeroemisyjnym.

Środowisko i klimat

Według Wytycznych w całym kraju, a zwłaszcza na obszarach miejskich coraz bardziej odczuwalne są negatywne skutki zmiany klimatu, w tym powodzie, fale upałów i gwałtowne burze. Unikalnym zasobem regionu jest zachowane w dobrym stanie, różnorodne i stosunkowo mało zmienione działalnością człowieka środowisko przyrodnicze. Coraz większe zagrożenie dla niego stanowią właśnie **zachodzące zmiany klimatyczne**. Odpowiedzią na te wyzwania jest unijna strategia Europejski Zielony Ład. Szczegółne miejsce zajmuje w niej gospodarka cyrkularna, ochrona wrażliwych ekologicznie obszarów i zasobów oraz budowanie odporności regionów, miast i obszarów wiejskich na zakłócenia procesów rozwojowych, jakie wynikają ze zmian klimatycznych.

Wyzwaniem dla województwa podlaskiego jest **zwiększająca się liczba odpadów**, stwarzająca poważne zagrożenie dla ludzi i środowiska. *Raport o stanie województwa za 2020 rok* wskazuje, że selektywna zbiórka odpadów nie osiąga zadawalających wyników w regionie, jak i w całym kraju. Mimo tego wskaźnik w regionie systematycznie rośnie. W SRWP 2030 wskazano, że region zmierza do wykorzystania szansy, jaką stanowi możliwość wdrażania GOZ. **Przygotowanie społeczne, technologiczne, organizacyjne do gospodarki obiegu zamkniętego** potencjalnie może przyczynić się do obniżenia kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw oraz zmniejszenia opłat za wykorzystanie czynników środowiskowych po stronie mieszkańców. Zmiana modelu biznesowego i sposobów produkcji w ramach przemysłu 4.0 jest szansą na rozwój firm, które swoją pozycję budują w oparciu o lokalne zasoby i potencjały, na ich unowocześnienie w oparciu o najnowsze trendy, zakładające obniżenie energochłonności i materiałochłonności produkcji.

Ponadto należy kontynuować działania mające na celu poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych, czemu służyć mają m.in. inwestycje w dalszy rozwój systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych. Działania te określono jako priorytetowe w Wytycznych, aby **promować zrównoważoną gospodarkę wodną**. Chociaż z roku na rok rośnie świadomość ekologiczna społeczeństwa i pojawiają się aktywne zachowania proekologiczne, to nadal wyzwaniem są **niewystarczająco rozbudowane systemy kanalizacji**. Zgodnie z *Raportem o stanie województwa za 2020 rok*, w regionie występuje znaczne zróżnicowanie (szczególnie na linii miasto-wieś) w dostępie do instalacji kanalizacyjnych. W 2015 roku w województwie podlaskim 63,6% mieszkańców korzystało z instalacji kanalizacyjnej. W skali kraju wskaźnik wynosił – 69,7%. W 2019 roku wartości analizowanego wskaźnika wynosiły odpowiednio 64,8% oraz 71,2%.

Wyzwaniem jest postrzeganie przez część społeczeństwa obszarów chronionych jako bariery rozwojowej oraz potrzeba podniesienia świadomości i kwalifikacji administracji publicznej w zakresie gospodarowania na obszarach chronionych. Dlatego tak ważne jest **upowszechnianie się postaw ekologicznych w skali lokalnej**. Wymaga to podjęcia działań dotyczących ochrony środowiska, **ochrony i przywracania różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz funkcji ekosystemów na terenie województwa podlaskiego** połączonych z podnoszeniem poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców i jakości informacji o środowisku. Z drugiej zaś strony

wsparcia wymaga rozwój przedsiębiorczości i budowa niezbędnej infrastruktury technicznej oraz wprowadzanie rozwiązań zmniejszających zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego w takiej formie, która pozwoli zachować walory przyrodnicze województwa.

W ramach dostosowania do zmian klimatycznych, niezwykle ważne są **działania bezpośrednio zapobiegające ryzyku i zwiększające odporność na klęski żywiołowe**. Wśród nich inwestycje w zakresie małej retencji, w tym retencji naturalnej, rozwiązania z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności w miastach czy wspieranie potencjału służb ratowniczych.

Transport

Województwo podlaskie ciągle zmagają się z **niską dostępnością transportową** - drogową i kolejową. Słabo rozwinięty układ komunikacyjny, szczególnie w zakresie dróg wojewódzkich o znaczeniu regionalnym oraz ciągle niezadowalający stan infrastruktury kolejowej, stanowi istotną barierę do wykorzystania potencjałów wynikających z położenia geograficznego. Usytuowanie regionu względem szlaków tranzytowych daje szansę na rozwijanie transportu intermodalnego w przewozach towarowych. Wieloletnie działania inwestycyjne co prawda przyniosły poprawę przepustowości i jakości podlaskiej infrastruktury transportu drogowego, jednak nadal cechują go deficyty, szczególnie w obszarze infrastruktury. Ponadto słabo rozwinięty transport publiczny oraz długi czas dojazdów, przyczynia się do dalszego uzależnienia mieszkańców od transportu indywidualnego, co w konsekwencji prowadzi do zatorów komunikacyjnych i dużej liczby wypadków.

W Wytycznych wskazano m.in. na potrzebę poprawy dostępności transportu publicznego na obszarach peryferyjnych, wiejskich i transgranicznych przy jednoczesnym ograniczeniu wpływu transportu na środowisko i poprawie jego bezpieczeństwa.

W SRWP 2030 określono cel operacyjny 2.3. *Przestrzeń wysokiej jakości*, gdzie przestrzeń ta rozumiana jest m.in. jako wysoka dostępność wewnętrzna i zewnętrzna województwa oraz dostępność do odpowiednich usług na poziomie lokalnym i regionalnym, czego gwarancją są dobre połączenia komunikacyjne. Z osiągnięciem ww. wiąże się realizacja wyzwań wskazanych w SRWP 2030, w tym m.in. **poprawa stanu infrastruktury transportowej, zwiększenie dostępności transportowej obszarów obecnie peryferyjnych oraz rozwój transportu multimodalnego**. Ponadto ważne będą działania ukierunkowane na rozwój infrastruktury technicznej oraz wprowadzanie rozwiązań zmniejszających zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego, w tym m.in. promocja transportu niskoemisyjnego oraz rozwój elektromobilności.

Rynek pracy, zasoby ludzkie

Zgodnie z zapisami UP w perspektywie długoterminowej istotną będzie odpowiedź na wyzwania zidentyfikowane jeszcze przed wystąpieniem pandemii COVID-19: zmieniająca się sytuacja demograficzna i kurczenie się zasobów pracy, nowe technologie, robotyzacja i automatyzacja, przechodzenie na nowe modele gospodarki, niedobory kadrowe w części sektorów oraz wynikająca z nich potrzeba zarządzania procesami migracyjnymi, potrzeba podnoszenia jakości pracy, stwarzania warunków do godzenia życia zawodowego z rodzinnym oraz ułatwienia kobietom powrotu na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dziecka lub innymi obowiązkami opiekuńczymi.

Wytyczne wskazują, że przejście na gospodarkę opartą na wiedzy stwarza istotne wyzwania w zakresie rozwoju umiejętności, uczenia się dorosłych i zwiększania podaży pracy. SRWP 2030 jako wyzwanie stawia **zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców województwa**. UP podkreśla kluczową rolę aktywizacji zawodowej niewykorzystanych zasobów pracy, w tym osób długotrwale bezrobotnych w kontekście starzenia się społeczeństwa i zmniejszania liczby ludności w wieku produkcyjnym. Istotne staje się włączenie w rynek pracy osób wykluczonych. W obszarach, w których sytuacja na rynku pracy w regionie ulega poprawie, pozytywne zmiany często postępują wolniej niż w województwach o wyższym poziomie rozwoju gospodarczego.

Edukacja i kompetencje

Rozwój gospodarczy regionu związany jest z jakością kapitału ludzkiego. Wysoki poziom kapitału zapewnia odpowiednie kadry dla rozwoju nowoczesnej gospodarki i odpowiada na potrzeby rynku pracy. Wytyczne wskazują, że pomimo dobrych wyników w zakresie niektórych wskaźników kształcenia, nadal utrzymują się duże wyzwania dotyczące jakości i wyników polskiego systemu kształcenia i szkolenia.

Dostęp do najwcześniejszego poziomu edukacji warunkuje efektywność całego systemu edukacji. UP podkreśla, że bardzo istotne jest **wspieranie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej**, oferującej usługi prowadzące do wszechstronnego rozwoju dzieci, przygotowującej do kolejnych etapów edukacyjnych i zwiększającej późniejsze szanse na rynku pracy. Inwestycje w perspektywie 2014-2020 poprawiły dostęp do edukacji przedszkolnej i jej jakość, ale obszar ten nadal wymaga wsparcia. Zgodnie z SRWP 2030 region charakteryzuje się niższym w porównaniu do innych województw, odsetkiem dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Ponadto występuje znaczna dysproporcja w obszarze objęcia wychowaniem przedszkolnym dzieci na wsi i w miastach.

W odniesieniu do poziomu kształcenia ogólnego zasadne jest **wspieranie szkół w zakresie tworzenia w nich warunków do wysokiej jakości kształcenia**. SRWP 2030 wskazuje na słabe powiązania szkolnictwa (w tym wyższego) ze sferą gospodarczą oraz niezadowalający stan kształcenia zawodowego i ustawicznego. Pomimo przeprowadzonych w perspektywie finansowej 2014-2020 znacznych inwestycji w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe i rozwiniętego systemu szkół zawodowych, wyzwaniem w dalszym ciągu pozostaje **dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb gospodarczych regionu**, regionalnych specjalizacji, szybko zmieniającej się sytuacji na rynku pracy. *Raport o stanie województwa za 2020 rok* podaje, że młodzież w województwie podlaskim w większości decyduje się na kontynuowanie nauki w liceach ogólnokształcących, tymczasem podlaska gospodarka wykazuje zwiększone zapotrzebowanie na wykwalifikowanych robotników. Z *Raportu* wynika także, że dorośli mieszkańcy województwa podlaskiego nie przejawiają wysokiej aktywności do ciągłego podnoszenia kompetencji i kwalifikacji w ramach kształcenia ustawicznego.

SRWP 2030 dodatkowo podkreśla potrzebę działań zapewniających uczestnictwo mieszkańców regionu w dokonującej się rewolucji cyfrowej. Zarówno dzieci i młodzież, jak i dorośli wymagają wsparcia w zakresie kompetencji digitalnych. Kryzys związany z COVID-19 uwidacznia ogólne wyzwania strukturalne związane z podnoszeniem umiejętności cyfrowych, ponieważ blisko połowa dorosłych nie posiada podstawowych umiejętności cyfrowych, a ogólna liczba kształcących się osób dorosłych jest znacznie niższa od średniej unijnej.

Zgodnie z SRWP 2030 ważną rolę należy przypisywać działaniom w zakresie uczelni wyższych służących rozwojowi inteligentnych specjalizacji regionu oraz wspieraniu efektywnych rozwiązań dotyczących szkolnictwa zawodowego. UP wskazuje natomiast, że jedną z kluczowych kwestii jest wsparcie uczelni w funkcjonowaniu na dynamicznie zmieniającym się rynku, w tym wsparcie zmian w procesach dydaktycznych.

Włączenie i integracja społeczna

Wytyczne wskazują, że ubóstwo i wykluczenie społeczne ogólnie zmniejszają się, ale wciąż dotyczą w stosunkowo większym stopniu pewnych rodzajów gospodarstw domowych i regionów; utrzymują się też niedociągnięcia w integracji pracowników migrujących. Wśród priorytetów wymienia się: wspieranie zintegrowanych działań na rzecz aktywnego włączenia, wzmocnienie systemu wsparcia rodziny oraz przyspieszenie procesu deinstytucjonalizacji.

Również SOR podkreśla, że pomimo stopniowej poprawy sytuacji materialnej gospodarstw domowych, ubóstwo ekonomiczne ze wszystkimi jego konsekwencjami, stanowi w Polsce nadal istotny problem społeczny. Jednym z najważniejszych wyzwań dla rozwoju kraju są niekorzystne trendy demograficzne, które przejawiają się spadkiem liczebności osób w wieku produkcyjnym, w powiązaniu z niekorzystnymi zmianami struktury demograficznej w ujęciu terytorialnym. Zmiany demograficzne to istotny wzrost odsetka osób starszych w społeczeństwie.

SRWP 2030 wskazuje, że pomimo poprawy wartości wskaźników województwo podlaskie należy do grona województw o najwyższych odsetkach ludności dotkniętych ubóstwem, na co nakładają

się dość słabe wskaźniki aktywności społecznej i braki w infrastrukturze społecznej. W związku z tym konieczna jest realizacja działań w zakresie wspierania równego dostępu do przystępnych cenowo usług społecznych. Zapewnienie aktywności mieszkańców wymaga poprawy spójności społecznej poprzez zapewnienie usług na rzecz osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Istotne jest w tym kontekście wzmocnienie roli ekonomii społecznej i solidarnej. Dodatkowo SRWP 2030 wskazuje na potrzebę wspierania rodzin w opiece nad dzieckiem i osobami zależnymi. Wyzwaniem zatem pozostaje zwiększenie dostępu do niektórych usług zdrowotnych i powiązanych z nimi usług społecznych, w tym w środowisku lokalnym, szczególnie dla osób starszych, ale także dla osób z niepełnosprawnościami.

Ochrona zdrowia

Wśród wyzwań w obszarze ochrony zdrowia UP wymienia przede wszystkim potrzebę poprawy dostępności, skuteczności, jakości i odporności systemu w odpowiedzi na potrzeby wynikające z trendów epidemiologicznych i demograficznych oraz sytuacji kryzysowych. Interwencja ta będzie polegała na zwiększeniu dostępności usług zdrowotnych i opieki długoterminowej z uwzględnieniem zróżnicowań regionalnych i poprawie efektywności usług medycznych, w tym upowszechnieniu e-zdrowia i telemedycyny oraz rozwoju kadr systemu ochrony zdrowia, w tym opieki długoterminowej w obszarze zdrowia. Pandemia COVID-19 uwypukliła nie tylko konieczność zwiększenia nakładów finansowych na ochronę zdrowia, ale również potrzebę kontynuacji działań długoterminowych wynikających z ram strategicznych, które budują odporność i wydolność systemu w czasach kryzysu.

W zapisach Wytycznych jako wysoce priorytetowe określono potrzeby inwestycyjne skierowane na promowanie aktywnego i zdrowego starzenia się, poprawę równego i szybkiego dostępu do wysokiej jakości, zrównoważonych i przystępnych cenowo usług oraz w celu poprawy dostępności, skuteczności i odporności systemu opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej. Wytyczne akcentują takie priorytety działań, jak: wspieranie zintegrowanych działań na rzecz aktywnego włączenia, wzmocnienie systemu wsparcia rodziny oraz przyspieszenie procesu deinstytucjonalizacji.

Także SRWP 2030 kładzie nacisk na potrzebę rozwoju usług społecznych i zdrowotnych, w tym związanych ze starzeniem się społeczeństwa oraz wspieranie działań promujących przyswajanie i wdrażanie idei zdrowego stylu życia.

Kultura i turystyka

Zgodnie z zapisami UP, interwencja funduszy europejskich w obszarze kultury i turystyki ma przyczynić się do odbudowy obu sektorów po okresie przestoju na skutek pandemii COVID-19 i zwiększyć ich wpływ na rozwój gospodarczy i spójność społeczną. Inwestycje w kulturę i turystykę mają wiązać rozwój kultury i turystyki z rozwojem gospodarczym, włączeniem społecznym i innowacjami społecznymi.

Obszary kultury i turystyki są ze sobą nierozzerwalnie związane. Pomimo mniejszej niż w kraju intensywności funkcji turystycznej województwa i uzależnienia od warunków klimatycznych, a co za tym idzie krótkiego sezonu turystycznego, rdzeniem produktów turystycznych powinny być walory naturalne, przyrodnicze, gdyż to one są identyfikowane z regionem. Województwo podlaskie charakteryzuje się unikatowymi walorami turystycznymi o randze międzynarodowej i krajowej, które dają duże możliwości do rozwoju szeroko pojętej turystyki. SRWP 2030 wśród głównych kierunków interwencji wymienia wspieranie rozwoju turystyki w oparciu o m.in. walory przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe i lokalne produkty turystyczne.

Zrównoważony i zintegrowany rozwój terytorialny

Zgodnie z Wytycznymi nieskoordynowane planowanie strategiczne i niewystarczająco rozwinięte zintegrowane podejście do działań na różnych szczeblach administracji publicznej generują dodatkowe koszty i utrudniają niwelowanie różnic rozwojowych na poziomach regionalnym i subregionalnym.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Credo SRWP 2030 brzmi Ambitne Podlaskie, co w kontekście terytorialnym oznacza dążenie do możliwie najlepszego wykorzystania potencjałów rozwojowych i niwelowania słabości różnych części województwa, głównie poprzez rozwój oddolnych inicjatyw lokalnych i formułowane przez nie cele odzwierciedlające specyfikę danego terytorium. Oddolne inicjatywy mogą być realizowane przez Lokalne Grupy Działania czy też partnerstwa strategiczne, ustanowione w celu rozwiązania określonych problemów społeczno-gospodarczych na danym terytorium. Odpowiedzią na problemy obszarów zdegradowanych będzie rewitalizacja, koncentrująca się w sposób kompleksowy na potrzebach społeczności lokalnych, które zostały wskazane w Gminnych Programach Rewitalizacji.

Polityka regionalna w stosunku do poszczególnych obszarów będzie realizowana w oparciu o odpowiednie instrumenty terytorialne. Wśród wyzwań na rzecz budowania partnerstwa SRWP 2030 wskazuje m.in. podniesienie jakości kapitału społecznego, zwiększenie aktywności mieszkańców, w tym w podejmowaniu działań w ramach organizacji społeczeństwa obywatelskiego, zwiększenie otwartości mieszkańców województwa na współpracę wewnątrz regionu, jak i współpracę zewnętrzną.

W odniesieniu do celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”:

Tabela 1

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet EFS+ lub cel szczegółowy FST]
CPI Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	(i) rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii	Podlaskie nadal zalicza się do grupy słabych innowatorów - w rankingu Regional Innovation Scoreboard 2019 - zajmuje 219 miejsce na 238 regionów. Pod względem nakładów na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB znajduje się na 10 miejscu wśród województw. Wielkość nakładów na B+R pozostaje w bezpośrednim związku z liczbą jednostek aktywnych badawczo w regionie. W 2017 r. było 120 podmiotów i stanowiły one 2,4% ogółu jednostek w Polsce. W zdecydowanej większości przypadków (67,0%) nakłady są przeznaczone na prowadzenie badań podstawowych. W efekcie tylko 8,8% środków jest wykorzystywanych na prowadzenie badań stosowanych – 16 miejsce w kraju, zaś 24,2% na prace rozwojowe (średnia dla Polski – 53,4%). Region nie nadąża za zmianami dokonującymi się w kraju, gdzie nastąpiło przesunięcie środków na prace rozwojowe, które prowadzą bezpośrednio do wprowadzania innowacji na rynek.
CPI Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji	(ii) czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych	SRWP 2030 wykazuje konieczność przejścia całego województwa na wyższy poziom gospodarki cyfrowej, by poprawić konkurencyjność przedsiębiorców oraz zwiększyć dostępność mieszkańców do usług publicznych. Gęstość zaludnienia w województwie jest jedną z najniższych w Polsce, co wskazuje na konieczność zwiększania dostępu do usług świadczonych elektronicznie. W 2020 r. usługi przez Internet udostępniała większość jednostek administracji publicznej w regionie, natomiast tylko 48,5% jednostek administracji publicznej

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej		<p>udostępniało on-line dane z rejestrów publicznych lub innych zasobów danych gromadzonych w urzędzie (średnia dla kraju 54,1%). Odsetek mieszkańców województwa podlaskiego w wieku 16–74 lata korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną w 2019 roku wyniósł 41,1% i w porównaniu z poprzednim rokiem wzrósł o 4,8 p. proc. Z kontynuacją rozwoju cyfryzacji nieodłącznie związane jest zapewnienie bezpieczeństwa cybernetycznego oraz działań związanych z dostosowywaniem aplikacji mobilnych oraz stron internetowych podmiotów publicznych do wymogów dostępności. Odsetek jednostek administracji publicznej w regionie, które wspierały rozwój umiejętności cyfrowych wśród obywateli w 2020 r. wyniósł 59%. Stałe podnoszenie kompetencji cyfrowych osób zatrudnionych w jednostkach administracji publicznej jest niezbędne dla ich sprawnego funkcjonowania.</p> <p>W celu likwidacji bieżącej luki kompetencyjnej kadr na potrzeby firm produkcyjnych, niezbędna jest nowoczesna edukacja bazująca na powszechnym wykorzystaniu TIK w szkołach zawodowych. Konieczne jest także wzbogacenie oferty edukacyjnej podlaskich szkół technicznych przy wykorzystaniu technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych.</p> <p>W 2018 r. co dziesiąty przedsiębiorca w województwie podlaskim otrzymywał zamówienie poprzez sieci komputerowe. Skłania to do podejmowania działań w kierunku rozwoju usług cyfrowych dla przedsiębiorców. Podlaskie przedsiębiorstwa wykazują jednocześnie bardzo niską aktywność we wdrażaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych, nakłady na ICT należą do najniższych w kraju. Konieczne do podkreślenia jest, że ponad 70% nakładów na ICT to nakłady na sprzęt komputerowy. Przedsiębiorstwa posiadają więc problemy z podstawowym zapleczem informatycznym.</p>
CPI Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	(iii) wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	<p>Województwo podlaskie wg „Rankingu atrakcyjności inwestycyjnej województw i podregionów Polski” od 2005 zajmuje (za wyjątkiem roku 2009) ostatnią - 16 pozycję, wśród wszystkich regionów w Polsce. Niska atrakcyjność inwestycyjna regionu przekłada się na małą aktywność kapitału zagranicznego w województwie. Liczba podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. mieszkańców w latach 2015–2019 oscyluje wokół wartości 1,8, podczas gdy w skali Polski jest 6,7. Pomimo rosnącej wartości eksportu z województwa podlaskiego, region nie jest w stanie poprawić swojej pozycji eksportera na tle pozostałych województw i niezmiennie plasuje się na ostatniej pozycji pod względem wartości eksportu (ok. 1%). Podobnie, Podlaskie jest jednym z najmniej znaczących importerów na tle kraju.</p> <p>Pod względem wartości nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach, województwo zajmuje ostatnie miejsce (2018 r.). Region znajduje się również poniżej przeciętnej wartości w zakresie udziału przedsiębiorstw innowacyjnych wśród przedsiębiorstw przemysłowych (w 2018 r. 14 pozycja). Województwo znalazło się na ostatnim miejscu pod względem przedsiębiorstw wykorzystujących roboty przemysłowe i usługowe w 2020 r. (5,3%).</p> <p>Rośnie wartość produkcji sprzedanej przemysłu. Zjawisko koreluje ze wzrostem zatrudnienia w sektorach przemysłowych i podkreśla zauważalny symptom wejścia podlaskiej gospodarki w kolejną fazę wzrostu, w której rozwój będzie zdominowany przez rozwój sektora przemysłu. Zestawienie danych o produkcji sprzedanej przemysłu z bardzo niskim udziałem przychodów netto ze sprzedaży produktów podmiotów zaliczanych do wysokiej i średnio-wysokiej techniki świadczy o oparciu przemysłu na przetwórstwie. Niski poziom innowacyjności jest i przyczyną i skutkiem zbyt niskiego poziomu rozwoju gospodarczego. Wskazuje to na konieczność podniesienia innowacyjności do rangi najwyższego wyzwania celem uniknięcia pułapki tzw. pełzającego wzrostu gospodarczego. Konieczne jest budowanie w regionie kompetencji w obszarze wyższych technologii IT i przemysłu 4.0 w oparciu o transfer technologii i wiedzy z rozwiniętych ośrodków, a także wsparcie tworzenia i rozwoju infrastruktury biznesowej na rzecz przemysłu 4.0.</p>
CPI Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	(iv) rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości	<p><i>Wytyczne inwestycyjne dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027</i> wskazują, że niedobór siły roboczej przekłada się na coraz większe niedopasowanie umiejętności do potrzeb rynku pracy, co hamuje rozwój innowacyjnych i szybko rozwijających się sektorów.</p> <p>Współpraca naukowa podlaskich ośrodków badawczych z biznesem oraz innymi jednostkami B+R w kraju i za granicą jest słabo rozwinięta. Konieczne jest uwzględnienie w systemie wsparcia zmiany podejścia na rzecz tworzenia ekosystemów innowacji. Ważne jest, aby stworzyć krytyczną masę potencjału komercjalizacyjnego poprzez współpracę pomiędzy uczelniami z regionu a lokalnymi przedsiębiorcami i klastrami. Istotna jest kontynuacja działań na rzecz</p>

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

		<p>budowania współpracy uczelni z biznesem, wdrażanie skutecznych mechanizmów budujących świadomość i wzajemne zaufanie oraz wspierających współpracę obydwu środowisk w obszarze wdrażania innowacji.</p> <p>W regionie obserwowana jest wyższa niż w skali kraju, aktywność przedsiębiorstw przemysłowych w zakresie zrzeszania się w klastrach, która może stać się motorem rozwoju określonych obszarów gospodarki (23,8% w 2019 r.). Wytwarzające się masy krytyczne współpracujących przedsiębiorstw, mają szansę popularyzować korzyści płynące z kooperacji klastrowej (łączenie współpracy z konkurencją) i dawać przykład branżom, w których poziom konkurencji przewyższa zakres kooperacji – wspieranie potencjału klastrów załączkowych i wzrostowych. W ekosystemie innowacji województwa podlaskiego szczególnego podejścia będą wymagały branże, w ramach których do tej pory przedsiębiorstwa nie współpracowały ze sobą a także z uczelniami, a które należą do silnych sektorów (np. specjalizacja przemysł rolno-spożywczy). Elementem systemu innowacji powinny być też ośrodki innowacji świadczące wysokiej jakości usługi na rzecz przedsiębiorstw. W województwie podlaskim funkcjonują 2 parki naukowo-technologiczne, 1 park przemysłowy, 1 inkubator 3 centra transferu technologii, 4 komercyjne ośrodki innowacji. Na terenie województwa nie działa żaden hub innowacji cyfrowych.</p>
<p>CP2 Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>(i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych</p>	<p>Zgodnie z Umową Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce: „Polska gospodarka jest jedną z najmniej efektywnych pod względem ograniczeń emisji dwutlenku węgla. Nieodpowiednia izolacja budynków publicznych i prywatnych przyczynia się do większego zużycia energii i ubóstwa energetycznego”. W związku z tym, celem interwencji w obszarze energetyki jest dekarbonizacja sektora, w szczególności zmniejszenie udziału węgla w miksie energetycznym, który na koniec 2020 r. stanowił blisko 70% udziału. Polityka Energetyczna Polski 2040 r. wskazuje cele do zrealizowania do 2030 r., tj. osiągnięcie 56% udziału węgla brutto oraz ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 30 % w stosunku do 1990 r. Powyższe cele mają zostać osiągnięte poprzez m.in. zwiększenie udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto oraz większą efektywność energetyczną we wszystkich gałęziach gospodarki.</p> <p>Zgodnie z zapisami UP, Polska wyemitowała w 2019 r. do atmosfery 323 Mt CO₂, co uczyniło nas 20. emitentem CO₂ na świecie.</p> <p>Z powodu wysokiego poziomu emisji gazów cieplarnianych na mieszkańca najważniejszym wyzwaniem jest zwiększenie efektywności energetycznej, która obejmie projekty w mieszkalnictwie, budynkach użyteczności publicznej oraz efektywność energetyczną przedsiębiorstw. Kompleksowe modernizacje energetyczne, wymiana przestarzałych źródeł ciepła, modernizacja systemów ciepłowniczych zmniejszają zapotrzebowanie na energię i mają największy potencjał zmniejszenia emisji CO₂. Upowszechnianie tych rozwiązań wymaga promocji, doradztwa, podnoszenia świadomości i wiedzy mieszkańców, przedsiębiorców i władz lokalnych województwa w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE.</p> <p>Planowane działania mają znacząco przyczynić się do obniżenia tzw. „niskiej emisji” na obszarze województwa, pochodzącej głównie z lokalnych kotłowni i domowych źródeł ciepła. Muszą być one zgodne z <i>Krajowym planem na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030</i> (KPEiK).</p>
<p>CP2 Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>(ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju</p>	<p>Energia wytwarzana ze źródeł odnawialnych jest istotnym elementem obniżenia emisyjności gospodarki oraz dywersyfikacji źródeł wytwarzania energii w krajowym i regionalnym miksie energetycznym. Ze względu na pozytywny wpływ na środowisko stanowi ona również odpowiedź na zrównoważoną transformację energetyczną w kierunku niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, zgodnie z polityką zrównoważonego rozwoju.</p> <p>W Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych wykazano wiążący ogólny cel unijny na 2030 r. mówiący, iż Państwa członkowskie wspólnie zapewnią, aby udział energii ze źródeł odnawialnych w Unii w końcowym zużyciu energii brutto w 2030 r. wynosił co najmniej 32%. Mając na uwadze powyższe należy dążyć do tego, aby energia z OZE sukcesywnie zastępowała energię konwencjonalną pozyskiwaną z paliw kopalnych, głównie węgla. Rosnący poziom emisji gazów cieplarnianych, w tym głównie dwutlenku węgla powoduje konieczność podejmowania działań zmierzających do dekarbonizacji gospodarki.</p> <p>Mając na uwadze zapisy Diagnozy Strategicznej Województwa Podlaskiego 2018 r., w ramach niniejszego celu szczegółowego preferowane będą instalacje OZE wytwarzające energię z biomasy oraz energię słoneczną. Korzystne warunki rozwoju sektora biomasy posiadają zarówno rejony o dobre</p>

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

		<p>rozwinętych rolnictwie (odpady rolnicze), jak i jednostki osadnicze (przy wykorzystaniu osadów z oczyszczalni komunalnych) czy tereny sąsiadujące z obiektami przemysłowymi, których odpad może być wykorzystany do produkcji energii (mleczarnie, tartaki). W związku ze zmianami w miksie energetycznym rozwojowi podlegać będą także kolejne rodzaje źródeł odnawialnych, takie jak wodór, biometan itp.</p> <p>Polityka energetyczna Polski 2040 roku zakłada rozwój energetyki rozproszonej opartej o wytwarzanie energii z OZE, przez podmioty indywidualne (np. aktywnych odbiorców, prosumentów energii odnawialnej i innych) i społeczności energetyczne (np. klastry energii, spółdzielnie energetyczne).</p>
<p>CP2 Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>(iv) wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego</p>	<p>Zachodzące w szybkim tempie zmiany klimatu i pojawianie się ekstremalnych zjawisk pogodowych wymuszają podejmowanie działań adaptacyjnych, zwiększających odporność społeczeństwa i gospodarki. Zjawiskiem pogodowym najczęściej występującym i wywołujące największe szkody w regionie, jest susza. Inne anomalie pogodowe to: gradobicia, deszcze nawalne, przymrozki wiosenne i huragany. Zgodnie z raportem opracowanym przez IOS „Zmiany temperatury i opadu na obszarze Polski w warunkach przyszłego klimatu do roku 2100”, największe zmiany częstotliwości i wysokości opadu oraz zmiany w temperaturze wystąpią na północnym wschodzie Polski. Celem „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)” jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Europejski Zielony Ład zobowiązuje do rozwiązania problemów związanych z klimatem i środowiskiem naturalnym jako najważniejszego zadania, jakie stoi przed obecnym pokoleniem. Jednym z kierunków interwencji w ramach SRWP 2030 są działania związane z zapobieganiem i ograniczaniem skutków zmian klimatu. Obejmują infrastrukturę służącą retencjonowaniu wód, ochronie przeciwpowodziowej oraz zabezpieczeniu zasobów wody, także na potrzeby rolnictwa. Niestety rośnie liczba pożarów w lasach oraz intensywność suszy hydrologicznej. Aktualnie opracowywany jest Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy. Jego celem jest: skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi, zwiększanie retencjonowania (magazynowania) wód, edukacja i koordynacja działań powiązanych z suszą, stworzenie mechanizmów realizacji i finansowania podejmowanych działań, ale też ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed uszczupleniem na nieuzasadnione cele nierolnicze.</p>
<p>CP2 Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>(v) wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej</p>	<p>Dyrektywa 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawia ramy działania w dziedzinie polityki wodnej. Jej celem jest zapobieganie zanieczyszczeniu i promowanie zrównoważonego wykorzystania wody, ochrona i poprawa środowiska wodnego oraz łagodzenie skutków powodzi i susz. Od państw członkowskich oczekuje się optymalizacji ponownego wykorzystywania wody oraz zmniejszenia negatywnego wpływu obecnego modelu wykorzystywania wody na środowisko naturalne. W wyniku niekorzystnych warunków przyrodniczych woj. podlaskie jest obszarem deficytowym w wodę, dlatego zrównoważona gospodarka wodna jest niezbędna do rozwoju regionu. Priorytety inwestycyjne koncentrują się na nieodprowadzanych lub oczyszczanych w nieodpowiednim stopniu ściekach komunalnych oraz nieefektywnym wykorzystaniu zasobów wody. Stopniowo wyrównywana jest dostępność ludności do kanalizacji i wodociągów. W roku 2019 z infrastruktury wodociągowej korzystało 90,8% mieszkańców regionu (7 miejsc w kraju) a z kanalizacji 68,7% ogółu mieszkańców (13 miejsc w kraju). Nadal w województwie podlaskim jest najmniejsze zagęszczenie sieci kanalizacyjnej w kraju – 18,3 km na 100 km². Pojawiają się też nowe obszary deficytów gospodarki zasobami wody: na obszarach wiejskich o niskiej gęstości zaludnienia i rozwijającej się infrastrukturze turystycznej brakuje lokalnych systemów kanalizacji i oczyszczania ścieków. Monitoring wód powierzchniowych wskazuje na ich zły stan. W tym kontekście niezbędne są inwestycje w efektywne (inteligentne) sieci wodociągowe, kanalizacyjne wyposażone w systemy pomiaru zużycia wody i monitoring strat sieciowych. Potrzebna jest zatem kontynuacja działań mających na celu poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych.</p>
<p>CP2 Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej</p>	<p>(vi) wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej</p>	<p>W dokumencie „W kierunku zrównoważonej Europy 2030” padło stwierdzenie, iż „UE posiada gospodarkę najlepiej przygotowaną do odniesienia korzyści z gospodarki o obiegu zamkniętym. Kluczem jest uczynienie z wytwarzanych w niej produktów jednej ze swoich sztanदारowych marek i uzyskanie w ten sposób przewagi konkurencyjnej. Aby jednak utrzymać tę przewagę, będziemy musieli zwiększyć nasze wysiłki”. GOZ to strategia umożliwiająca wzrost gospodarczy przy jednoczesnej optymalizacji zużycia zasobów. Strategia ta przewiduje przejście od modelu linearnego opartego na schemacie produkcja – zużycie –</p>

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

<p>transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>		<p>wyrzucenie, do modelu pętli, w którym odpady, jeśli powstają, stają się surowcem. Eliminuje to pojęcie końca życia produktu. Wspieranie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym dokonuje się w szczególności poprzez kompleksowe programy postępowania z odpadami, zgodnie z przyjętą hierarchią sposobów postępowania; promowanie efektywnego gospodarowania zasobami w małych i średnich przedsiębiorstwach; podnoszenie świadomości obywateli oraz firm w celu wywołania zmiany ich zachowań. Przyniesie to pozytywny efekt gospodarczy (wzrost innowacyjności w oparciu o dostęp do surowców wtórnych i odzysk energii z odpadów), jak i polepszy jakość życia poprzez likwidację uciążliwości związanych ze składowaniem odpadów (w tym przemysłowych i azbestowych) oraz odzyskanie przestrzeni do wtórnego zagospodarowania. Według danych GUS w 2019 r. w województwie zebrano selektywnie i wysegregowano z frakcji suchej jedną trzecią ogółu odpadów komunalnych (31,5%). Duży problem stwarza porzucanie odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych, pożary składowisk odpadów i miejsc ich magazynowania, gospodarowanie odpadami bez wymaganych regulacji formalnoprawnych.</p>
<p>CP2 Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>(vii) wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia</p>	<p>Wzmacnianie ochrony przyrody i bioróżnorodności wynika z presji człowieka na środowisko naturalne. Fragmentacja siedlisk, nadmierna eksploatacja, zanieczyszczenia i zmiany klimatu niszczą dziedzictwo przyrody. Konieczna jest zatem kontynuacja działań związanych z zahamowaniem niekorzystnych przekształceń, degradacji i fragmentacji siedlisk przyrodniczych, gatunków fauny i flory. Najwyższe standardy ochrony bioróżnorodności zapewniają wyspecjalizowane instrumenty prawne: parki narodowe i krajobrazowe i rezerwaty przyrody. W województwie podlaskim są położone 3 parki krajobrazowe o łącznej powierzchni 865 km². Podstawowym dokumentem służącym zarządzaniu taką jednostką jest <i>Plan Ochrony</i>. Ważnym elementem bieżącej oceny stanu przyrody na chronionym terenie jest stały monitoring stanu fauny i siedlisk. Uwzględniając całą powierzchnię obszarów NATURA 2000, przynajmniej jedną formą ochrony przyrody objęte jest ponad 40% powierzchni województwa podlaskiego.</p> <p>Ważne jest powiększanie roli ekosystemów, szczególnie leśnych i towarzyszących obszarom zurbanizowanym w redukcji emisji i zanieczyszczeń, w tym zdolność pochłaniania CO₂.</p> <p>Bardzo istotne jest systematyczne zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa podlaskiego. Biorąc pod uwagę, że 30% powierzchni województwa znajduje się w strefach ochronnych należy dążyć do ich łączenia poprzez korytarze ekologiczne czy propagować innowacyjne rozwiązania z zakresu infrastruktury błękitno-zielonej, które będą gwarantować poszanowanie lokalnych ekosystemów, zapewniając harmonijne relacje pomiędzy krajobrazem zurbanizowanym i krajobrazem przyrodniczym.</p>
<p>CP2 Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</p>	<p>(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej</p>	<p>W Umowie Partnerstwa wskazano, że intensywny wzrost ruchu w ośrodkach miejskich oraz wzrost zanieczyszczenia powietrza to czynniki uzasadniające inwestycje w nowoczesny tabor komunikacji miejskiej, z rozwiązaniami opartymi o elektromobilność, wodór, wykorzystanie skroplonego gazu ziemnego (LNG) czy też sprężonego gazu naturalnego (CNG). W kontekście poprawy jakości powietrza oraz zmiany nawyków transportowych istotne są działania służące bardziej efektywnemu i przyjaznemu dla środowiska podziałowi zadań przewozowych, w tym rozwój infrastruktury dla niezmotoryzowanych oraz promowanie nowych sposobów na przemieszczanie się po mieście. Wdrażanie nowoczesnych systemów zarządzania ruchem oraz inteligentnych technologii pozwoli także na optymalizację działań związanych z organizacją transportu, co z kolei przyczyni się do poprawy jego efektywności energetycznej oraz zwiększenia atrakcyjności transportu zbiorowego dla mieszkańców.</p> <p>Zgodnie z <i>Wytężnymi inwestycyjnymi dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021–2027</i>, słabo rozwinięty transport publiczny i długi czas dojazdów do miejsc na obszarach miejskich powodują dalsze uzależnienie mieszkańców od transportu indywidualnego, co prowadzi do zatorów komunikacyjnych i dużej liczby wypadków. Dlatego wspieranie zrównoważonej mobilności miejskiej, promowanie zintegrowanego, czystego i bezpiecznego transportu publicznego uznano za priorytetowe.</p>
<p>CP 3 Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności</p>	<p>(ii) rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej</p>	<p>Sieć drogową województwa podlaskiego o łącznej długości 26818 km tworzą drogi krajowe o długości 994,5 km, wojewódzkie – 1373,2 km oraz pozostałe kategorie - 24450,3 km, z czego 50,1% posiada nawierzchnię twardą, w tym 47,5% twardą ulepszoną. Województwo podlaskie, w standardzie dróg o nawierzchni twardej ulepszonej (66,6 km/100 km²), jest jednym z najbardziej zapóźnionych pod tym względem obszarów kraju. Oznacza to, że jakość istniejącej sieci dróg dalece odbiega od oczekiwanych standardów użytkowych. W konsekwencji przekłada się to na brak wewnętrznej spójności i niską atrakcyjność inwestycyjną województwa. SRWP 2030 wskazuje na konieczność</p>

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

		<p>rozwoju funkcji komunikacyjnych regionu w ruchu osobowym i towarowym, także lotniczych, o znaczeniu regionalnym i międzynarodowym.</p> <p>Pomimo widocznej poprawy infrastruktury komunikacyjnej w województwie, w niektórych obszarach nadal zauważalne są braki skutkujące niedostosowaniem sieci transportowej do wymagań stawianych nowoczesnemu systemowi transportowemu. Nowoczesny, sprawny oraz bezpieczny system transportowy stanowi ważny element nie tylko rozwoju gospodarczego regionu, ale również zwiększa możliwości sprawnego dojazdu do wielu ośrodków w województwie, zarówno do stolicy województwa, ośrodków subregionalnych, jak i do innych miast/miejscowości. Obecny stan sieci transportowej wymaga dalszych nakładów inwestycyjnych, w tym na zrównoważony transport co w konsekwencji przyczyni się do stopniowej dekarbonizacji gospodarki. W związku z powyższym zachodzi potrzeba dalszej poprawy infrastruktury transportowej, która usprawni powiązania pomiędzy regionalnymi i subregionalnymi ośrodkami wzrostu oraz ułatwi dostęp do sieci TEN-T. Słabo rozwinięty transport publiczny i długi czas dojazdów do miejsc na obszarach miejskich powodują dalsze uzależnienie mieszkańców od transportu indywidualnego, co prowadzi do zatorów komunikacyjnych i dużej liczby wypadków, tym samym oznacza to potrzebę poprawy połączeń miast z ich obszarami funkcjonalnymi.</p>
<p>CP4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (EFRR)</p>	<p>(ii) poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online</p>	<p>Rozwój gospodarczy powiązany jest z jakością kapitału ludzkiego, w tym z jakością edukacji. <i>Wytyczne inwestycyjne dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027</i> wskazują na potrzebę równego dostępu do kształcenia i szkolenia na wszystkich poziomach, podniesienia jakości edukacji oraz jej większego powiązania z rynkiem pracy, zaś Zalecenie Rady UE z 2019 r. dotyczy m.in. wysokiej jakości wczesnej edukacji. Na poziomie krajowym do kwestii tych odnoszą się Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego i Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030. Jednym z wyzwań w obszarze edukacji jest wsparcie infrastruktury edukacyjnej, w tym w zakresie jej dostępności, poprawa warunków kształcenia. Konieczne jest zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji, wykorzystanie nowoczesnych technologii wspomagających proces dydaktyczny. Inwestycje w perspektywie 2014-2020 poprawiły dostęp do edukacji i jej jakość, ale obszar ten nadal wymaga wsparcia i stanowi wyzwanie dla regionu. Zasadne jest wyrównywanie szans rozwojowych uczniów, niwelowanie różnic terytorialnych, podniesienie jakości kształcenia. Dotyczy to dostępności i jakości edukacji przedszkolnej, zwłaszcza na obszarach wiejskich (region zajmuje 9 miejsce w kraju pod względem odsetka dzieci objętych taką opieką). Problemem w dalszym ciągu pozostaje dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb gospodarczych regionu, regionalnych specjalizacji, szybko zmieniającej się sytuacji na rynku pracy. Z SRWP 2030 wynika, że niedostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku przejawia się występowaniem niedoboru pracowników posiadających kwalifikacje poszukiwane przez pracodawców. Wyzwaniem warunkującym rozwój szkolnictwa zawodowego, w kontekście dostosowywania kształcenia do wymogów rynku pracy, pozostają inwestycje związane z doposażeniem pracowni, warsztatów szkolnych, zwłaszcza, że baza dydaktyczna w szkołach zawodowych jest wciąż przestarzała. Gospodarka stawia wysokie wymagania w zakresie ciągłej aktualizacji posiadanej wiedzy, więc aby tworzyć nowoczesną i konkurencyjną gospodarkę konieczne jest też wsparcie kształcenia ustawicznego. Interwencja przyczyni się do poprawy dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach kształcenia.</p>
<p>CP4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (EFRR)</p>	<p>(iii) wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne</p>	<p>Zwiększenie integracji społeczno-ekonomicznej marginalizowanych społeczności wymaga zapewnienia odpowiedniej infrastruktury społecznej powiązanej z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług. Załącznik D do „Sprawozdania krajowego – Polska 2019” wskazuje na potrzebę wspierania zintegrowanych działań na rzecz aktywnego włączenia, wzmocnienia systemu wsparcia rodziny, przyśpieszenia procesu deinstytucjonalizacji. W „Sprawozdaniu krajowym - Polska 2020” wskazano na starzenie się społeczeństwa, spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym i brak zapewnienia równego dostępu do wysokiej jakości usług społecznych świadczonych na poziomie społeczności lokalnych. Odsetek osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym jest najwyższy w makroregionie wschodnim. Zjawiska te najczęściej dotyczą i zagrażają osobom z niepełnosprawnościami, osobom bezrobotnym, dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej, rodzinom wielodzietnym, osobom starszym. Zwiększenie integracji społeczno-ekonomicznej ma zapobiegać wykluczeniu przybierającemu różnorodne formy. Ze Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do 2030 wynika, że forma mieszkalnictwa chronionego jest słabo rozwinięta i jest duże zapotrzebowanie na wsparcie w postaci mieszkalnictwa o charakterze</p>

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

		<p>wspomaganiem. Integracja społeczna, aktywizacja społeczno-zawodowa wymaga nakładów na infrastrukturę powiązaną z tym procesem, gdyż system jednostek reintegracyjnych działających w województwie jest dość słabo rozwinięty. Dotyczy to też infrastruktury szkół przysposabiających do pracy. Zasadne jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych i pieczy zastępczej, co potwierdza wzrost liczby osób/dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego. Ponadto osoby z niepełnosprawnościami, przewlekle chore, w podeszłym wieku, poza dostępem do placówek zapewniających opiekę zdrowotną, powinny mieć zapewniony dostęp do infrastruktury wspierającej aktywność. Konieczne jest także wspieranie integracji społeczności, takich jak białoruska i ukraińska, których udział z uwagi na przygraniczne położenie regionu jest znaczny. Zapewnienie dostępu do odpowiedniej infrastruktury ułatwi integrację, wzrost aktywności oraz włączenie społeczno-gospodarcze.</p>
<p>CP4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (EFRR)</p>	<p>(v) zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej</p>	<p><i>Wytyczne inwestycyjne dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027</i> w zakresie zdrowia wskazują między innymi na działania dotyczące poprawy dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych, skuteczności i odporności systemu opieki zdrowotnej. Pandemia COVID-19 ujawniła potrzebę wsparcia w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom związanym z chorobami zakaźnymi oraz konieczność podjęcia działań mających na celu wzmocnienie odporności i wydolności systemu opieki. Województwo pod względem dostępu do opieki medycznej wypadło przeciętnie na tle kraju. Nadal jest utrudniony dostęp do specjalistycznych i wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych. Wyzwaniem pozostaje stan infrastruktury podmiotów leczniczych, zasoby i stan techniczny aparatury medycznej. Niezbędna jest poprawa efektywności i koordynacja opieki zdrowotnej. Zgodnie z SRWP 2030 w zakresie ochrony zdrowia i poprawy zdrowia publicznego nacisk powinien być położony na zapewnienie dostępności do wysokiej jakości usług zdrowotnych, ukierunkowanych na wczesne rozpoznanie choroby, szybką diagnostykę i leczenie, w tym rehabilitację. Uznając konieczność rozwoju opieki medycznej związanej ze starzeniem się społeczeństwa i dezaktywacją zawodową, należy mieć również na uwadze działania w zakresie opieki długoterminowej, geriatrycznej, paliatywnej, hospicyjnej czy zapobieganie długotrwałym schorzeniom przyczyniającym się do rezygnacji z aktywności zawodowej. Zasady Europejskiego Filaru Praw Socjalnych mówią, że każdy ma prawo do szybkiego dostępu do przystępnej cenowo, dobrej jakości opieki zdrowotnej o charakterze profilaktycznym i objawowym czy też długoterminowej, w tym opieki domowej i usług środowiskowych. Negatywne tendencje demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa oraz wysoką zachorowalnością i umieralnością spowodowaną chorobami cywilizacyjnymi niosą szereg wyzwań w obszarze ochrony zdrowia. Jednym z nich jest zapobieganie długotrwałym schorzeniom przyczyniającym się do rezygnacji z aktywności zawodowej. Zakres wsparcia będzie zgodny z dokumentem <i>Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030.</i></p>
<p>CP4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (EFRR)</p>	<p>(vi) wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych</p>	<p>Województwo podlaskie to region charakteryzujący się wielonarodowością i wielością kultur, wyznań, obrzędów i zwyczajów. Dysponuje znaczną siecią szlaków turystycznych, w tym o znaczeniu międzynarodowym i krajowym. To także obszar bogatego środowiska przyrodniczego o wyjątkowych walorach. Region zajmuje pierwszą pozycję pod względem powierzchni obszarów specjalnej ochrony siedlisk (NATURA 2000), drugą pozycję w kraju pod względem powierzchni obszarów specjalnej ochrony ptaków (NATURA 2000) oraz ósme miejsce pod względem ogólnej powierzchni obszarów chronionych. Inwestycje współfinansowane ze środków unijnych we wcześniejszych perspektywach finansowych przyczyniły się do pozytywnych zmian w sektorze turystycznym, wzrostu atrakcyjności turystycznej obszaru. W dalszym ciągu zauważa się jednak słabe wykorzystanie istniejących walorów i atrakcji. Problemem jest brak aktywnej współpracy społecznej w kwadrze biznes-administracja-organizacje non profit-nauka. Czynniki kulturowe o charakterze historycznym i współczesnym plasują województwo na niskiej pozycji w porównaniu z innymi regionami. Niewystarczający i niezadowolający jest stan infrastruktury związanej z kulturą i turystyką. Pomimo mniejszej niż w kraju intensywności funkcji turystycznej i uzależnienia od warunków klimatycznych (krótki sezon turystyczny), rdzeniem produktów turystycznych powinny być walory naturalne, przyrodnicze, gdyż to one są identyfikowane z regionem. Walory potencjału turystycznego są rozproszone przestrzennie, więc tylko niektóre obszary posiadają realny potencjał turystyczny. Interwencja w obszarze kultury i turystyki ma przyczynić się do odbudowy obu sektorów po okresie przestoju na skutek pandemii COVID-19 i zwiększyć ich wpływ na rozwój gospodarczy i spójność społeczną. Pandemia spowodowała też zmianę oczekiwań odbiorców w zakresie sposobu udostępniania i bezpieczeństwa infrastruktury, jak i rodzaju świadczonej oferty.</p>

**Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0**

<p>CP4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (EFS+)</p>	<p>a) poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej</p>	<p>W województwie podlaskim występuje duża nierównowaga pomiędzy popytem na pracę a podażą pracy, a posiadane kwalifikacje i umiejętności zasobów pracy często nie spełniają oczekiwań pracodawców. Chcąc rozwiązać niniejszy problem należy zadbać o podniesienie zdolności zatrudnieniowej tak, aby wykorzystać istniejące i tworzone miejsca pracy. Jak wykazała „Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa podlaskiego w obszarach oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego” z 2018 r. i analiza pn. „Sytuacja na rynku pracy w woj. podlaskim w 2019 roku” w ostatnich latach sytuacja na rynku pracy uległa znaczącej poprawie w całej Polsce. Jednak jako region peryferyjny, borykający się z dużymi problemami demograficznymi, województwo pod względem wartości wielu wskaźników charakteryzuje się gorszą niż przeciętna sytuacją w kraju.</p> <p>Poważnym problemem podlaskiej gospodarki jest niski poziom przedsiębiorczości w regionie, co oznacza mniejszą liczbę potencjalnych pracodawców. Województwo podlaskie nie należy do województw o wysokim poziomie przedsiębiorczości, odzwierciedlonym zarówno w wymiarze biernym, liczbą podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON przypadających na 10 000 mieszkańców, jak i aktywnym - liczbą nowo rejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 000 mieszkańców. Dlatego też konieczne jest dalsze wspieranie podejmowania własnej działalności gospodarczej.</p> <p>Działania z zakresu rynku pracy będą odpowiedzią na zapisy <i>Wytycznych inwestycyjnych dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027</i> dotyczących poprawy dostępu do zatrudnienia. Dokumentem strategicznym w tym obszarze na poziomie krajowym jest <i>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego</i>.</p>
<p>CP4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (EFS+)</p>	<p>d) wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia</p>	<p>Przemiany gospodarcze zachodzące w regionie pod wpływem konkurencji globalnej wymuszają potrzebę procesów adaptacyjnych, a co za tym idzie elastycznego reagowania kadr zarządzających przedsiębiorstw. Profesjonalizacja kadr przedsiębiorstw z sektora MSP jest warunkiem podniesienia niedostatecznego poziomu adaptacyjności. Postęp technologiczny wymusza także ciągłą aktualizację, podnoszenie i zmianę kwalifikacji oraz umiejętności pracowników. Stymulowanie podnoszenia i aktualizacji umiejętności zawodowych przez osoby pracujące, jest kluczem dla utrzymania zatrudnienia. Poza przedsiębiorstwami, które radzą sobie dobrze na rynku i są skłonne inwestować w rozwój kadr, funkcjonuje na rynku znaczna liczba podmiotów, które są zmuszone do redukcji etatów. Od kilku lat podlascy przedsiębiorcy zgłaszają do urzędów pracy problem zwolnień, w tym zwolnień grupowych. Zjawisko starzenia się społeczeństwa postępuje i rozprzestrzenia się, co argumentuje ukierunkowanie działań na poprawę jakości kapitału ludzkiego poprzez zdrowotne działania profilaktyczne i wsparcie powrotu do pracy oraz przeciwdziałanie przerywaniu aktywności zawodowej, służące w konsekwencji przedłużeniu okresu aktywności zawodowej. Trendy demograficzne wymagają wykorzystania aktualnie istniejących rezerw pracy i przeciwdziałania ich utracie, co niesie za sobą potrzebę wzmocnienia potencjału kapitału ludzkiego poprzez profilaktykę zdrowotną i umożliwienie przekwalifikowania się pracowników oraz przeciwdziałanie przerywaniu aktywności zawodowej osób starszych.</p>
<p>CP4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (EFS+)</p>	<p>f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>W roku szkolnym 2019/2020 województwo podlaskie w stosunku do innych województw znalazło się na 8 miejscu pod względem odsetka dzieci w wieku 3-4 lat objętych edukacją przedszkolną (podlaskie 84,4%). Na łącznie zlokalizowanych było 47,4% placówek, a dzieci wiejskie stanowiły tylko 23,9% ogółu dzieci objętych edukacją przedszkolną. Odczuwalne są przy tym dysproporcje w jakości edukacji przedszkolnej, w szczególności między przedszkolami na terenach wiejskich w stosunku do obszarów miejskich. Zgodnie z „Analizą sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa podlaskiego w obszarach oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego”, w regionie obserwowany jest sukcesywny wzrost liczby uczniów ze stwierdzonymi specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym w szkołach zawodowych, co stwarza potrzebę wspierania szkół i nauczycieli w tym obszarze.</p> <p>Pomimo coraz większego zapotrzebowania rynkowego na specjalistów i fachowców będących absolwentami średnich szkół zawodowych, liczba osób uczęszczających do tego typu szkół w województwie podlaskim spada z roku na rok. W związku z taką sytuacją konieczne jest kontynuowanie działań ukierunkowanych na wsparcie, w tym popularyzację kształcenia zawodowego, zwłaszcza w kierunkach deficytowych na regionalnym rynku pracy. Lepsze dopasowanie kształcenia zawodowego do wymogów rynku będzie służyć dalszej poprawie sytuacji na rynku pracy. Od osób wchodzących na rynek pracy, na skutek rozwijającej się dynamicznie gospodarki, wymaga się nie tylko odpowiednich umiejętności praktycznych, na miarę potrzeb przyszłych pracodawców, ale również gotowości do zmian, elastyczności czy kreatywności. Dlatego istotne jest ukierunkowanie na wsparcie procesów edukacyjnych sprzyjających kształtowaniu u uczniów kompetencji i umiejętności, istotnych dla rozwoju gospodarczego. Działania z zakresu edukacji i kompetencji będą</p>

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

		<p>odpowiadały na potrzeby inwestycyjne wskazane w <i>Wtycznych inwestycyjnych dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021–2027</i>, odnoszące się do równego dostępu do kształcenia i szkolenia na wszystkich poziomach, podniesienia jakości edukacji oraz jej większego powiązania z rynkiem pracy.</p>
<p>CP4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (EFS+)</p>	<p>g) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej</p>	<p>Rozwój gospodarczy regionu związany jest z jakością kapitału ludzkiego. Wysoki poziom kapitału zapewnia odpowiednie kadry dla rozwoju nowoczesnej gospodarki i odpowiada na potrzeby rynku pracy. Pomimo stałego wzrostu poziomu wykształcenia mieszkańców regionu, nadal jest zauważalny problem z niedostosowaniem oferty kształcenia ustawicznego do potrzeb rynku pracy. Potwierdza to raport opracowany przez IBnGR w zakresie atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski, z którego wynika, że województwo podlaskie jest najmniej atrakcyjnym miejscem lokowania kapitału także z uwagi na niedostatecznie wykwalifikowane zasoby pracy. SRWP 2030 wskazuje na niższą niż przeciętnie w kraju skłonność mieszkańców regionu do stałego rozwoju kompetencji w ramach kształcenia ustawicznego. Widoczna jest tendencja spadkowa wskaźnika na przestrzeni ostatnich lat. Z „Raportu o stanie województwa za 2020 rok” wynika, że dorośli mieszkańcy województwa podlaskiego nie przejawiają wysokiej aktywności w procesie ciągłego podnoszenia kompetencji i kwalifikacji w ramach kształcenia ustawicznego. Konsekwencją dynamicznych zmian zachodzących w otoczeniu społeczno-gospodarczym jest konieczność budowania mobilnych zawodowo zasobów pracy, poprzez stałe dostosowywanie kompetencji i kwalifikacji osób dorosłych. Potrzebne są dalsze działania mające doprowadzić przede wszystkim do dostosowania oferty kształcenia ustawicznego do zmieniającego się rynku pracy, rozwoju kompetencji cyfrowych oraz upowszechnienia idei kształcenia przez całe życie.</p>
<p>CP4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (EFS+)</p>	<p>h) wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji</p>	<p>Ze Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2030 wynika, że skala ubóstwa jest zdecydowanie wysoka, zaś warunki życia mieszkańców, osiągnięte przez nich dochody oraz ich sytuacja na rynku pracy i konieczność korzystania z instytucji pomocy społecznej, świadczą o bardzo trudnym położeniu znacznej części gospodarstw domowych zlokalizowanych na terytorium województwa podlaskiego. Województwo od 2011 roku, charakteryzuje się wyższym niż w kraju poziomem bezrobocia. W regionie problemem jest długotrwałe bezrobocie, które jest jedną z istotnych przyczyn prowadzących do wykluczenia społecznego. Taki status posiada około 55% zarejestrowanych bezrobotnych w województwie. Zjawisko to występuje we wszystkich kategoriach wieku i wykształcenia, najczęściej dotyczy jednak osób starszych, z wykształceniem poniżej średniego, bez kwalifikacji zawodowych. Zjawisko wykluczenia społecznego dotyczy najczęściej osób długotrwałe bezrobotnych, oddalonych od rynku pracy, osób o niskich kompetencjach społecznych i kwalifikacjach zawodowych, osób żyjących w niekorzystnych warunkach ekonomicznych, osób dotkniętych niepełnosprawnością, uzależnieniami, bezdomnością czy przedstawiciele mniejszości narodowych, m.in. białoruskiej i ukraińskiej. Aby móc skutecznie przeciwdziałać temu zjawisku konieczne jest dalsze stosowanie kompleksowych i zindywidualizowanych form wsparcia w postaci usług aktywnej integracji oraz rozwój podmiotów reintegracji społeczno-zawodowej. Niezbędne jest podejmowanie działań mających za zadanie zabezpieczyć potrzeby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Istotnym wyzwaniem dla województwa podlaskiego jest poprawa sytuacji w obszarze ekonomii społecznej. Skala działających podmiotów ekonomii społecznej (PES) jest nieadekwatna do ogromnych potrzeb w regionie. Jak wynika z danych ROPS w Białymstoku, ekonomia społeczna na terenie województwa podlaskiego rozwija się nierównomiernie. PES i przedsiębiorstwa społeczne nie mają dogodnych warunków do rozwoju, na co wpływa m.in. niedostateczna wiedza na ten temat, brak zaufania społecznego i ugruntowanej pozycji na lokalnym rynku. Tymczasem ekonomia społeczna odgrywa znaczącą rolę w tworzeniu warunków sprzyjających rozwojowi adaptacyjnych form zatrudnienia.</p>
<p>CP4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (EFS+)</p>	<p>k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem</p>	<p>Z Umowy Partnerstwa wynika, że usługi społeczne świadczone w społeczności lokalnej są nadal niedostatecznie rozwinięte. Problemem jest też brak koordynacji oraz brak równego dostępu do wysokiej jakości, przystępnych cenowo usług. Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych stanowi również narzędzie zapobiegania ubóstwu. Ze Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do 2030 r. wynika, iż skala ubóstwa jest zdecydowanie wysoka, zaś warunki życia mieszkańców, osiągnięte przez nich dochody oraz ich sytuacja na rynku pracy i konieczność korzystania z instytucji pomocy społecznej, świadczą o bardzo trudnym położeniu znacznej części gospodarstw domowych zlokalizowanych na terytorium województwa podlaskiego.</p>

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

	<p>dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej</p>	<p>Jak wskazuje „Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa podlaskiego w obszarach oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego” z 2018 r., w województwie występują dysproporcje terytorialne w dostępie do usług społecznych i zdrowotnych, w tym zwłaszcza mała jest dostępność usług dla osób starszych i z niepełnosprawnościami. Województwo charakteryzuje niekorzystny wzrost liczby osób korzystających z usług społecznych (z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagających pomocy innych osób). Biorąc pod uwagę starzenie się społeczeństwa regionu należy przypuszczać, że główną grupą beneficjentów tego rodzaju pomocy są osoby starsze. Oznacza to realne prawdopodobieństwo występowania w grupie osób starszych stanu ograniczonej samodzielności życiowej wymagającej uruchomienia systematycznych działań o charakterze opiekuńczo-wspierającym. Sytuacja zdrowotna osób starszych też nie jest korzystna. Zgodnie ze sporządzoną przez GUS prognozą ludności na lata 2014-2050, nastąpi pogłębienie procesu starzenia się społeczeństwa i dalsza zmiana w strukturze ludności według wieku. W końcu 2019 r. w województwie podlaskim indeks starości wynosił 121 i przewyższał średnią w kraju wynoszącą 118.</p>
<p>CP4 Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (EFS+)</p>	<p>l) wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci</p>	<p>Ze Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2030 wynika, iż skala ubóstwa w województwie jest wysoka i pomimo poprawy wartości wskaźników dotyczących ubóstwa, region jest obszarem, w którym w dalszym ciągu występuje zagrożenie tym zjawiskiem. Warunki życia mieszkańców, osiągnięte przez nich dochody oraz ich sytuacja na rynku pracy i konieczność korzystania z instytucji pomocy społecznej, świadczą o bardzo trudnym położeniu znacznej części gospodarstw domowych. Załącznik D do Sprawozdania krajowego – Polska 2019 również zwraca uwagę na problem osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i wskazuje takie priorytety jak: wspieranie zintegrowanych działań na rzecz aktywnego włączenia, wzmocnienie systemu wsparcia rodziny oraz przyspieszenie procesu deinstytucjonalizacji. Dalszy rozwój działań na rzecz integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym jest więc konieczny. Trudna sytuacja finansowa rodzin, utrata pracy, bierność zawodowa, choroba, niepełnosprawność, ubóstwo zwiększa ryzyko powstawania dysfunkcji w rodzinach, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, kryzysów czy patologii, jak i wykluczenia mieszkaniowego. W związku z powyższym grupą wymagającą szczególnej interwencji stają się dzieci i młodzież. Tym samym realizowane będą działania w zakresie usług społecznych skierowanych do osób przeżywających tego typu trudności. Brak wsparcia rodziny może doprowadzić do długotrwałego wykluczenia, wyuczony bezradności, trudności w asymilacji ze społeczeństwem. Zasadne jest wzmocnienie działań profilaktycznych, rozwój różnych form wsparcia w środowisku lokalnym, ograniczanie opieki instytucjonalnej i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.</p>
<p>CP5 Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych</p>	<p>(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu i rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich</p>	<p>W <i>Wtycznych inwestycyjnych dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021–2027</i> w CP 5 wskazano m.in. na istotność wspierania zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich oraz wzmocnienia zdolności administracyjnych władz lokalnych poprzez wdrażanie zintegrowanych inwestycji terytorialnych i innych instrumentów, w szczególności aby: wzmocnić rolę obszarów metropolitalnych jako siły napędowej wzrostu, innowacji i wydajności, przeciwdziałać negatywnym skutkom niekontrolowanego rozrastania się miast, w tym zanieczyszczeniu powietrza, oraz w celu racjonalizacji świadczenia usług publicznych, zwłaszcza na obszarach metropolitalnych i w ich aglomeracjach, przyspieszyć społeczno-gospodarczą rewitalizację obszarów podupadających, w szczególności w małych i średnich miastach, w tym w ubogich dzielnicach miejskich, strefach poprzemysłowych i w regionach transformacji przemysłowej i niskoemisyjnej. Znaczna część województwa podlaskiego została uznana za obszary problemowe pod kątem koncentracji problemów społecznych, ekonomicznych oraz społeczno-ekonomicznych (zgodnie z SOR). Na skalę lokalnych wyzwań i problemów ma wpływ m.in. degradacja zabudowy oraz innych elementów tkanki urbanistycznej, liczne problemy gospodarcze, demograficzne, przestrzenne i środowiskowe. Niski poziom rozwoju gospodarczego w miastach przekłada się na dostępność środków finansowych, które samorządy i ich jednostki, a także inne podmioty przeznaczają na zadania w zakresie dostępności do dóbr kultury, ochrony dziedzictwa kulturowego, rozszerzania oferty wypoczynku czy atrakcyjnego zagospodarowania terenów zdegradowanych. Jednocześnie zrównoważony rozwój miast województwa podlaskiego możliwy będzie dzięki wykorzystaniu ich indywidualnych potencjałów i wspieraniu inicjatyw stwarzających korzystne warunki do inwestowania, sprawnej komunikacji, bezpieczeństwa mieszkańców, możliwości spędzania wolnego czasu. Odpowiedzią na potrzeby tych obszarów jest zastosowanie instrumentów terytorialnych, jakimi są m.in.: zintegrowane inwestycje terytorialne, rewitalizacja realizowana w oparciu o Gminne Programy Rewitalizacji (stanowiące IIT) lub wdrażanie projektów wynikających z partnerstw strategicznych, dla których przygotowano strategie terytorialne.</p>

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

<p>CP5 Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych</p>	<p>(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie</p>	<p><i>W Wtycznych inwestycyjnych dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021–2027</i> w CP 5 wskazano m.in. na istotność wzmocnienia zdolności administracyjnych władz lokalnych poprzez wdrażanie zintegrowanych inwestycji terytorialnych i innych instrumentów, w szczególności aby łagodzić skutki zmian demograficznych i ubóstwa, zwłaszcza na obszarach wiejskich.</p> <p>Głównym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Strategia podporządkowuje działania w sferze gospodarczej osiągnięciu celów związanych z poziomem i jakością życia obywateli. Kładzie nacisk na to, aby beneficjentem rozwoju gospodarczego, w większym niż dotychczas stopniu, byli zwykli obywatele oraz obszary do tej pory pomijane w polityce rozwoju. Diagnoza strategiczna województwa podlaskiego zakłada prowadzenie skutecznej polityki regionalnej dostosowanej do specyfiki danego terytorium i obejmującej działania służące aktywizacji gospodarczej czy poprawie dostępu do usług publicznych z wykorzystaniem potencjałów lokalnych.</p> <p>Ludność województwa zamieszkuje 40 miast i 3759 miejscowości na terenach wiejskich, których rozwój jest znacznie zróżnicowany. Obszary wiejskie charakteryzują się niskim poziomem życia i surowcowym charakterem produkcji. Mimo szybkiego tempa wzrostu dochodów gospodarstw domowych na obszarach wiejskich, ich poziom nadal znacząco odbiega od średniej krajowej. Część obszarów wiejskich, mimo zróżnicowanych potencjałów rozwojowych, zależna jest nadal od rolnictwa, ponieważ na obszarach tych nie wykształciły się pozarolnicze specjalizacje gospodarcze. Obszary te charakteryzuje m.in. głębokie niezrównoważenie między popytem a podażą na rynku pracy związane z nadwyżkami siły roboczej w rolnictwie, niewielką liczbą miejsc pracy poza nim, nasiloną emigracją osób w wieku produkcyjnym oraz ograniczonym dostępem do usług. Odpowiedzią na te problemy może być rewitalizacja realizowana w oparciu o Gminne Programy Rewitalizacji (jako IIT), przygotowanie Lokalnych Strategii Rozwoju, które będą wdrażane za pomocą instrumentu RLKS lub wdrażanie projektów partnerstw strategicznych, dla których przygotowano strategię terytorialne.</p>
--	--	---

*Odrębne priorytety zgodnie z rozporządzeniem w sprawie EFS+.

2. Priorytety

Podstawa prawna: art. 22 ust. 2 i art. 22 ust. 3 lit. c) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

2.1. Priorytety inne niż pomoc techniczna

2.1.1. Priorytet I: Innowacyjne Podlaskie [300]

(należy powtórzyć dla każdego priorytetu)

☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+*
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ ³
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

*Jeżeli zaznaczone, przejść do sekcji 2.1.1.2.

2.1.1.1. Cel szczegółowy (i): Rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii (Działanie 1.1) ⁴

(należy powtórzyć dla każdego wybranego celu szczegółowego, w przypadku priorytetów innych niż pomoc techniczna)

2.1.1.1.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Interwencja w celu szczegółowym kierowana będzie na obszary określone jako regionalne inteligentne specjalizacje, a także uzupełniająco na wyłaniające się specjalizacje wynikające z procesu przedsiębiorczego odkrywania.

W celu zmiany sytuacji w obszarze innowacyjności podlaskiej gospodarki, niezbędne jest zwiększenie aktywności badawczej i innowacyjnej firm, a także zaktywizowanie współpracy między sektorem przedsiębiorstw oraz nauki. Istnieje także potrzeba podnoszenia kwalifikacji z

³ W przypadku gdy zasoby w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ są uwzględniane do celów art. 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS+.

⁴ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

uwagi na konieczność wypełnienia luki pomiędzy zapotrzebowaniem na wykwalifikowanych pracowników z odpowiednimi umiejętnościami a ich dostępnością.

Wsparcie skierowane będzie na **działalność badawczo-rozwojową przedsiębiorstw oraz konsorcjów przedsiębiorstw**, w tym z udziałem organizacji badawczych. Będą to działania związane z prowadzeniem prac B+R, a także uzyskaniem i ochroną własności intelektualnej. Program uwzględnia także wsparcie infrastruktury B+R przedsiębiorstw - jako oddzielny projekt lub w ramach kompleksowego projektu dotyczącego realizacji prac B+R. Interwencja obejmie również wdrożenie prac B+R oraz innowacji - bez poprzedzającego etapu prac B+R lub w ramach kompleksowego projektu dot. działalności B+R. Wsparcie technologii cyfrowych w przedsiębiorstwach będzie możliwe do realizacji jako element projektów z zakresu B+R+I. Ponadto, niezbędny jest rozwój kompetencji (jako element projektu) w przedsiębiorstwach oraz konsorcjach, w zakresie prowadzenia badań oraz wdrażania innowacji.

W ramach celu szczegółowego dofinansowane będą działania dotyczące usług związanych z **pobudzeniem transferu technologii i komercjalizacją badań** między uczelniami wyższymi i sektorem biznesu, m.in. wsparcie innowacyjnych pomysłów pod kątem możliwości ich wdrożenia i komercjalizacji. Interwencja służyć będzie budowaniu potencjału regionu w zakresie współpracy dotyczącej działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi w różnych formułach.

W celu stworzenia krytycznej masy potencjału komercjalizacyjnego organizacji badawczych konieczna jest **poprawa publicznej infrastruktury naukowo-badawczej**. Będzie się to odbywało poprzez rozwój infrastruktury organizacji badawczych spoza Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej (o wysokim potencjale badawczym) lub projekty służące realizacji agendy badawczej, której zakres jest zgodny z regionalną inteligentną specjalizacją, uzgodnione w ramach kontraktu programowego. Wsparcie kompetencji będzie możliwe jako element projektu.

Jednocześnie identyfikuje się potrzebę wzmocnienia potencjału proinnowacyjnego otoczenia biznesu, w tym zarówno instytucji otoczenia biznesu jak i klastrów, których usługi skierowane do firm powinny być kluczowym czynnikiem budowania innowacyjności całego województwa. **Proinnowacyjne usługi dla przedsiębiorstw** świadczone będą przez akredytowane IOB oraz klastry. Usługi na rzecz przedsiębiorstw będą świadczone w uproszczonej formie z zachowaniem formuły popytowej.

W celu rozwijania gospodarki o obiegu zamkniętym w szczególności wspierane będą prace B+R+I mające na celu rozwój ekologicznych procesów produkcyjnych oraz efektywnego wykorzystywania zasobów w przedsiębiorstwach.

Szczególnego podejścia będą wymagały MŚP nie partycypujące do tej pory w procesach związanych z podnoszeniem innowacyjności i prowadzeniem prac badawczo-rozwojowych.

Głównymi beneficjentami wsparcia będą przedsiębiorstwa, organizacje badawcze, instytucje otoczenia biznesu, klastry oraz konsorcja ww. podmiotów.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Główne grupy docelowe to przedsiębiorstwa, organizacje badawcze i korzystający z rezultatów projektów.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.
Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.
Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i niedyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.
Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antidyskryminacyjna znajdą odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Działania będą realizowane na obszarze całego województwa.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Nie przewiduje się realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]
Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.1.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
-----------	-----------------	---------	-------------------	------------------------	----------------	-----------------	---------------------	--------------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

I	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa		
I	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO007	Organizacje badawcze uczestniczące we wspólnych projektach badawczych	szt.		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość docelowa	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
I	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR003	Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) wprowadzające innowacje produktowe lub procesowe	przedsiębiorstwa					
I	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR002	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	PLN					

2.1.1.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	001	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	002	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	003	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	004	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	005	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	006	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	007	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	008	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	009	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	010	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	011	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	012	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	028	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	029	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	030	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	075	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	076	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(i)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
---------------	---------	-------------------	-----------------	-----	---------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

I	EFRR	Słabiej rozwinięty	I(i)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie
---	------	--------------------	------	-----------------------------------	-----------------------------------

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.1.2. Cel szczegółowy (ii): Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych (Działanie 1.2) ⁵

2.1.1.2.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 w celu operacyjnym 1.5. E-podlaskie, wskazuje konieczność przejścia całego województwa na wyższy poziom gospodarki cyfrowej, by poprawić konkurencyjność przedsiębiorców oraz zwiększyć dostępność mieszkańców do usług publicznych. Gęstość zaludnienia w województwie jest jedną z najniższych w Polsce, co wskazuje na konieczność zwiększania dostępu do usług świadczonych elektronicznie, w tym e-administracji, e-zdrowia, e-kultury, e-edukacji. Niezbędny jest zatem dalszy rozwój usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną (hardware, software), infrastruktury i systemów informatycznych, cyfryzacji danych oraz rozwój kompetencji cyfrowych. Z kontynuacją rozwoju cyfryzacji nieodłącznie związane jest zapewnienie bezpieczeństwa cybernetycznego. W rozwoju E-podlaskiego należy dążyć do wykorzystania rozwiązań cyfrowych przyczyniających się do rozwoju zielonych technologii, GOZ, Przemysłu 4.0 i automatyzacji.

W celu likwidacji bieżącej luki kompetencyjnej kadr (w ujęciu ilościowym i jakościowym) oraz zaspokojenia potrzeb firm w tym zakresie, konieczne jest wspieranie rozwoju **e-Kompetencji**, zgodnie z wymaganiami Przemysłu 4.0. W tym obszarze planowane jest w szczególności uruchomienie systemu „**SMART EDUCATION for INDUSTRY 4.0**”, tj. innowacyjnego narzędzia zawodowego kształcenia praktycznego najnowszych technologii CNC, odpowiadającego w pełni wymogom przemysłu i edukacji zawodowej przyszłości z hybrydową (stacjonarno-zdalną) metodą kształcenia. Interwencja będzie komplementarna do wsparcia w obszarze edukacji, realizowanego w ramach CP4 ze środków EFS+ i EFRR.

Z uwagi na potrzeby i oczekiwania mieszkańców i przedsiębiorców dotyczące zwiększenia podaży usług realizowanych drogą elektroniczną, co uwidoczniła w szczególności pandemia COVID-19, dalszego rozwoju wymagają efektywne kosztowo **e-usługi publiczne**. W ramach programu wspierane będzie tworzenie i rozwój e-usług na poziomie regionalnym i lokalnym, co przyczyni się do wzrostu odsetka osób korzystających z usług administracji publicznej, zmniejszania obciążeń administracyjnych oraz optymalizacji procesów wewnątrzurzędowych. Podejmowane działania powinny przyczynić się do podnoszenia użyteczności e-usług oraz cyfryzacji procesów, tak by poprawić interakcje cyfrowe obywateli z instytucjami publicznymi. Należy dążyć do tworzenia kompleksowych e-usług, ich standaryzacji i aktualizacji. Projektowanie e-usług musi być realizowane w oparciu o metody projektowania zorientowanego na użytkownika. Systemy i rejestry

⁵ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

publiczne powinny być w pełni interoperacyjne, by zapewnić sprawną wymianę informacji między podmiotami administracji publicznej oraz ich współpracę w realizacji procesów administracyjnych.

Świadczenie e-usług wymaga zapewnienia **cyberbezpieczeństwa**. Z uwagi na wzrost ataków i incydentów w odniesieniu do stron internetowych podmiotów publicznych, konieczne jest poszukiwanie i wdrażanie rozwiązań (specjalistyczne zabezpieczenia oraz procedury organizacyjne) zapewniających świadczenie bezpiecznych e-usług, jak również zabezpieczenie systemów informatycznych podmiotów publicznych (budowa lub modernizacja istniejących systemów, o zasięgu regionalnym i lokalnym). Równie ważne jest podnoszenie świadomości mieszkańców w tym obszarze.

Możliwe będzie wdrażanie koncepcji **Smart City i Smart Village**, tj. wykorzystanie cyfrowych innowacji w takich dziedzinach jak: zdrowie, usługi społeczne, edukacja, mobilność, energia i inne w celu poprawy ich funkcjonowania, wykorzystując ich lokalne atuty i możliwości.

Wsparcie przeznaczone zostanie na **digitalizację i udostępnienie zasobów publicznych** będących w posiadaniu podmiotów administracji samorządowej oraz samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym tworzenie aplikacji w oparciu o dostępne cyfrowo informacje sektora publicznego (ISP). Typ projektu ma na celu udostępnienie ogółowi społeczeństwa, w tym przedsiębiorcom, danych gromadzonych przez instytucje publiczne: zasobów naukowych, kulturowych i administracji. Województwo podlaskie charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem kulturowym, które stanowi o całości społeczeństwa województwa. By zapewnić tożsamość terytorialną mieszkańców i identyfikację z regionem, niezbędne jest upowszechnianie zasobu kulturowego. Pandemia COVID-19 spowodowała, iż dostęp do zasobów publicznych został utrudniony. W związku z tym należy wykorzystywać dostęp online, co wymaga dalszej digitalizacji zasobów będących w posiadaniu instytucji, czy też wytworzonych przez te instytucje. Przechowywanie i udostępnianie cyfrowych zasobów, jak również świadczenie e-usług publicznych wymusza poprawę dojrzałości cyfrowej placówek publicznych, niezbędne są zatem również inwestycje w infrastrukturę informatyczną i teleinformatyczną tych jednostek. Konieczna jest budowa/rozbudowa baz danych cyfrowych, w tym baz danych big data, zapewniających ich bezpieczne przechowywanie, scalanie i udostępnianie do ponownego wykorzystania, co może wpłynąć na dalszy rozwój gospodarki na poziomie regionalnym. Udostępnianie treści cyfrowych zapewni szeroki dostęp mieszkańcom, w tym również osobom z niepełnosprawnościami.

Zgodnie z zapisami RIS3 województwa podlaskiego konieczna jest transformacja cyfrowa i wykorzystanie sektora ICT na rzecz rozwoju gospodarki regionu. W tym celu interwencja będzie ukierunkowana na zwiększenie zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w sektorze przedsiębiorstw. Wsparcie dotyczyć będzie w szczególności **wdrażania technologii cyfrowych w przedsiębiorstwach** poprzez wdrażanie, rozbudowę i unowocześnienie systemów informatycznych. Wsparcie przeznaczone zostanie na finansowanie inwestycji związanych z zastosowaniem rozwiązań w przedsiębiorstwie zmierzających do cyfryzacji produkcji, procesów w przedsiębiorstwie, jak również do cyfryzacji produktów, usług, modelu biznesowego (B2B, B2C, B2E). Przedsięwzięcia mniejszej skali w zakresie wdrażania technologii cyfrowych w przedsiębiorstwach mogą być wdrażane w modelu popytowym w formie bonów. Elementem projektu może być również podniesienie poziomu cyberbezpieczeństwa w przedsiębiorstwach.

Z punktu widzenia osiągnięcia celów nie będzie miała znaczenia forma prawna beneficjenta, a przedmiot jego działalności. Wsparcie otrzymają podmioty, które dążą do wdrożenia rozwiązań cyfrowych w swojej działalności oraz w kontaktach z odbiorcami. W szczególności będą to jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki, porozumienia i stowarzyszenia oraz przedsiębiorstwa.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Do głównych grup docelowych zalicza się przedsiębiorstwa, mieszkańców województwa oraz odbiorców usług cyfrowych.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i niedyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antidyskryminacyjna znajdą odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Działanie będzie realizowane na obszarze całego województwa. Planuje się preferencje na obszarze OSI wskazanych w SRWP 2030: Obszary zagrożone trwałą marginalizacją i Obszary wiejskie, w tym przyrodniczo cenne polegające na premii punktowej.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Z uwagi na specyfikę interwencji w ramach celu szczegółowego możliwe będą działania wykraczające poza region, w szczególności w odniesieniu do projektów z zakresu wdrażania technologii cyfrowych w przedsiębiorstwach.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]

Planuje się dedykowanie instrumentów finansowych projektom z zakresu wdrażania technologii cyfrowych w przedsiębiorstwach, z wyłączeniem wsparcia realizowanego w formie bonów.

2.1.1.2.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
II	1(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO014	Institucje publiczne otrzymujące wsparcie na opracowywanie usług, produktów i procesów cyfrowych	szt.		
II	1(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
II	1(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RRC011	Użytkownicy nowych i zmodernizowanych publicznych usług, produktów i procesów cyfrowych	użytkownicy / rok					
II	1(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RRC002	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	PLN					

2.1.1.2.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(ii)	013	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(ii)	014	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(ii)	015	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(ii)	016	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(ii)	017	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(ii)	018	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(ii)	019	Do uzupełnienia na dalszym etapie
---	------	--------------------	-------	-----	-----------------------------------

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.1.3. Cel szczegółowy (iii): Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne (Działanie 1.3) ⁶

2.1.1.3.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

⁶ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

Interwencja w ramach celu szczegółowego będzie realizowana w zgodzie i na zasadach określonych w RIS3 województwa podlaskiego.

Wsparcie zostaną objęte przedsięwzięcia przyczyniające się do rozwoju i konkurencyjności MŚP z regionu. Wsparcie przeznaczone zostanie na **wdrożenie innowacji** w zakresie produktów/usług oraz procesów, w szczególności wykorzystujących zielone technologie, GOZ, Przemysł 4.0, automatyzację, cyfryzację i sztuczną inteligencję.

Program przewiduje również **usługi doradcze świadczone dla MŚP**, możliwe jako odrębny projekt lub jako element projektu kompleksowego.

Wsparcie zostanie przeznaczone również na działania związane z **internacjonalizacją podlaskich MŚP oraz promocją gospodarki regionalnej**. Działania mogą objąć usługi doradcze związane z wchodzeniem na nowe rynki polegające na kompleksowym przygotowaniu do działalności eksportowej. Przewidziane jest także wsparcie JST w tworzeniu warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz obsługi inwestora i eksportera. Ponadto możliwa będzie realizacja kompleksowego projektu wspierającego rozwój eksportu.

Mając na uwadze istniejące nadal potrzeby w obszarze nowoczesnej przestrzeni gospodarczej, planowane jest wsparcie szeroko pojętej **infrastruktury biznesowej**. Wsparcie może objąć rozwój nowoczesnych przestrzeni dla biznesu (m.in. parki naukowo-technologiczne i przemysłowe, przestrzenie coworkingowe, centra rozwoju cyfrowego czy inkubatory przedsiębiorczości). Celem działań w zakresie wsparcia infrastruktury biznesowej powinien być rozwój gospodarczy regionu przez działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, tworzenia nowych miejsc pracy.

W ramach interwencji oferowane będzie **wsparcie dla nowopowstałych firm** (w tym w formie wejść kapitałowych) – takie jak usługi inkubacyjne, usługi dotyczące prowadzenia działalności na wczesnym etapie rozwoju, wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości. Na poziomie regionalnym instrumenty kapitałowe będą możliwe tylko jako kontynuacja wsparcia z 2014-2020.

W celu wzmocnienia trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP realizowane będą projekty strategiczne dla województwa podlaskiego: **Podlaski park przemysłowy przemysłu 4.0, Technoplex w ramach Puszcza Krzemowa 4.0** oraz **Podlaskie Centrum Eksportera**. Mają one na celu dostarczenie powierzchni produkcyjno-handlowych podlaskim przedsiębiorcom wraz z parkiem maszynowym, zapewnienie dostępu do zaawansowanych technologii i wykwalifikowanych kadr oraz wsparcie działalności eksportowej.

Beneficjentami wsparcia będą w szczególności mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, instytucje otoczenia biznesu, jednostki samorządu terytorialnego.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Główne grupy docelowe to przedsiębiorstwa i korzystający z rezultatów projektów.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych uprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i niedyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antidyskryminacyjna znajdują odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Działanie będzie realizowane na obszarze całego województwa. Planuje się preferencje na obszarze OSI wskazanych w SRWP 2030: Obszary zagrożone trwałą marginalizacją i Obszary wiejskie, w tym przyrodniczo cenne w typie projektu wdrażanie innowacji w MŚP (o charakterze *greenfield* i *brownfield*) - polegające na zastosowaniu dotacji jako formy wsparcia oraz w typie projektu infrastruktura biznesowa - polegające na premii punktowej.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
W ramach celu szczegółowego planuje się wsparcie działań związanych z promocją przedsiębiorstw na rynkach krajowych i międzynarodowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]
Planuje się wykorzystanie instrumentu finansowego w postaci *seed capital* w odniesieniu do wsparcia dla nowopowstałych firm.

Co do zasady wsparcie wdrażania innowacji w MŚP będzie odbywało się z wykorzystaniem instrumentów finansowych, za wyjątkiem projektów o charakterze *greenfield* i *brownfield*, realizowanych na obszarze OSI wskazanych w SRWP 2030: Obszary zagrożone trwałą marginalizacją i Obszary wiejskie, w tym przyrodniczo cenne, gdzie wsparcie przyjmie formę dotacji.

2.1.1.3.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
I	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa		
I	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO005	Nowe przedsiębiorstwa objęte wsparciem	przedsiębiorstwa		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
I	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR002	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	PLN					
I	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR005	MŚP wprowadzające innowacje wewnątrz przedsiębiorstwa	Przedsiębiorstwa					

2.1.1.3.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iii)	020	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iii)	021	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iii)	022	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iii)	023	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iii)	024	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iii)	025	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iii)	026	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iii)	027	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iii)	075	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iii)	076	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.1.4. Cel szczegółowy (iv): rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości (Działanie 1.4) ⁷

2.1.1.4.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

⁷ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

Realizując wyzwania określone w SRWP 2030 dotyczące włączenia gospodarki regionu w przemysł 4.0, wykorzystania transformacji światowego przemysłu oraz wzmacniania relacji na linii biznes – nauka, w ramach celu szczegółowego rozwijane będą umiejętności w zakresie inteligentnych specjalizacji regionu, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości.

Interwencja w celu szczegółowym kierowana będzie na **wsparcie procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO)**. Wsparcie dotyczy będzie obszarów określonych w RIS3 województwa podlaskiego jako regionalne inteligentne specjalizacje, a także specjalizacji wyłaniających się w ramach PPO, w tym identyfikacji nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych. Z punktu widzenia aktywizacji potencjału regionalnego systemu innowacji, istotne będzie w szczególności sieciowanie podmiotów uczestniczących w tym systemie, co pozwoli na koncentrację zasobów w branżach i technologiach o najwyższym potencjale społecznym i ekonomicznym, jak również korzystanie z kompetencji podmiotów oraz ekspertów z ośrodków krajowych, w tym regionalnych, jak też zagranicznych. Projekty dotyczące sieciowania przyczynią się do rozwoju współpracy w zakresie B+R+I między biznesem a organizacjami badawczymi, w tym uczelniami wyższymi, poprzez realizowane na nich badania, prace rozwojowe oraz komercjalizację wyników badań. Głównym celem takiego partnerstwa powinno być budowanie silniejszych i bliższych powiązań uczelni i firm oraz wsparcie kompetencyjne podlaskich przedsiębiorstw. Przewidywane jest prowadzenie projektów pilotażowych w zakresie sieciowania podlaskich uczelni i wsparcia rozwoju pomysłów powstających na uczelniach oraz kontynuacja projektów rozpoczętych w perspektywie 2014-2020. W ramach sieciowania wspierany będzie także rozwój klastrów. Interwencja może dotyczyć wsparcia potencjału klastrów załączkowych (z wyjątkiem umiędzynarodowienia i potencjału infrastrukturalnego) lub wsparcia regionalnych klastrów wzrostowych w związku z nową usługą. Uzupełnieniem działań na rzecz rozwoju regionalnego ekosystemu innowacji będzie zapewnienie możliwości skorzystania przez przedsiębiorstwa z usług świadczonych przez regionalne instytucje otoczenia biznesu oraz klastry, co pośrednio przyczyni się do budowy ich potencjału. Wsparcie to przewiduje świadczenie usług przez akredytowane jednostki w uproszczonej formie z zachowaniem formuły popytowej, np. bonów dla firm.

Ponadto możliwa będzie realizacja kolejnych etapów projektu strategicznego dla województwa podlaskiego dotyczącego rozwoju **Ekosystemu Innowacji Dolina Rolnicza 4.0**.

Z punktu widzenia osiągnięcia celów nie będzie miała znaczenia forma prawna beneficjenta, a przedmiot jego działalności. Wsparcie otrzymają podmioty zaangażowane w proces przedsiębiorczego odkrywania i budowy regionalnego ekosystemu innowacji. W szczególności będą to przedsiębiorstwa, uczelnie wyższe, ośrodki innowacji, IOB, klastry i Samorząd Województwa Podlaskiego.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Głównymi grupami docelowymi będą lokalne przedsiębiorstwa oraz sektor nauki.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i niedyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antidyskryminacyjna znajdują odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Działanie będzie realizowane na obszarze całego województwa, w szczególności interwencja będzie koncentrowała się na następujących OSI, wskazanych w SRWP 2030: Białystok i jego obszar funkcjonalny oraz subregionalne ośrodki wzrostu.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Z uwagi na specyfikę interwencji w ramach celu szczegółowego możliwe będą działania wykraczające poza region, w szczególności w aspekcie sieciowania w ramach PPO.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]
Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.1.4.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
I	1(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa		

**Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0**

I	1(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO016	Udział podmiotów instytucjonalnych w procesie przedsiębiorczego odkrywania	szt.				
---	-------	------	--------------------	--------	--	------	--	--	--	--

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
I	1(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR002	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	PLN					
I	1(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRR008	Liczba przedsiębiorstw zaangażowanych we wsparte klastry	szt.					

2.1.1.4.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iv)	023	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iv)	024	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iv)	026	Do uzupełnienia na dalszym etapie
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iv)	028	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	1(iv)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
---------------	---------	-------------------	-----------------	-----	---------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

I	EFRR	Słabiej rozwinięty	I(iv)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie
---	------	--------------------	-------	-----------------------------------	-----------------------------------

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	I(iv)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięty	I(iv)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.2. Priorytet II: Region przyjazny środowisku [300]

☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+*
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ ⁸
☒ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

*Jeżeli zaznaczone, przejść do sekcji 2.1.1.2.

2.1.2.1. Cel szczegółowy (i): Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (Działanie 2.1)⁹

2.1.2.1.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

<p>Pole tekstowe [8 000]</p> <p>Wszystkie poniższe działania mają na celu przyczynić się do realizacji celów ujętych w Krajowym Planie na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, który wskazuje na konieczność poprawy efektywności energetycznej do 2030 r. na poziomie 23% w odniesieniu do zużycia energii pierwotnej.</p> <p>W ramach celu szczegółowego planowane są do realizacji kompleksowe inwestycje na rzecz poprawy efektywności energetycznej przedsiębiorstw służące zmniejszeniu zużycia energii elektrycznej i/lub ciepła wraz z montażem odnawialnych źródeł energii. Beneficjentem tych działań będą mikro- i małe przedsiębiorstwa.</p> <p>Wspierana będzie także kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej, których właścicielem jest, m.in samorząd terytorialny, podległe mu organy i jednostki organizacyjne oraz jednostki zarządzane (np. szpitale, szkoły, zakłady leczenia uzdrowiskowego), właściciele budynków użyteczności publicznej nie związanych z administracją rządową (w tym np. parafie, NGO, niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, niepubliczne placówki oświatowe).</p> <p>Kolejnym działaniem na rzecz poprawy efektywności energetycznej jest kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych (np. wspólnot, товариств budownictwa społecznego), w tym budynków komunalnych.</p>
--

⁸ W przypadku gdy zasoby w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ są uwzględniane do celów art. 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS+.

⁹ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

Wspierana będzie również **modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne**. Beneficjentami będą jednostki samorządu terytorialnego.

Dofinansowanie uzyskają także dostawcy usług energetycznych realizujący inwestycje w formie umów o poprawę efektywności energetycznej w zakresie **efektywnych sieci ciepłowniczych i chłodniczych (budowa i modernizacja sieci) wraz z magazynami ciepła**.

Projekty w ramach Celu szczegółowego muszą przyczyniać się do zwiększenia efektywności energetycznej budynku/ów lub instalacji objętych projektem w stosunku do stanu wyjściowego określonego w audycie energetycznym/ audycie efektywności energetycznej.

Ponadto realizowane będą projekty strategiczne Województwa Podlaskiego dotyczące **promocji, doradztwa, podnoszenia świadomości i wiedzy mieszkańców, przedsiębiorców i władz lokalnych województwa podlaskiego w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE w budownictwie zeroemisyjnym**.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Grupy docelowe: mieszkańcy regionu.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antydyskryminacyjna znajdą odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Działanie będzie realizowane na obszarze całego województwa, przy czym znaczna część interwencji będzie koncentrowała się w obszarze funkcjonalnym ośrodka wojewódzkiego (z uwzględnieniem instrumentu ZIT), obszarach funkcjonalnych miast subregionalnych, ośrodkach powiatowych oraz pozostałych miastach regionu.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

W ramach celu szczegółowego nie planuje się realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]

W ramach celu szczegółowego planuje się wykorzystanie instrumentów finansowych w odniesieniu do projektów na rzecz poprawy efektywności przedsiębiorstw oraz poprawy efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkaniowych innych niż budynki komunalne.

2.1.2.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
II	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO023	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.		
II	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO020	Wybudowane lub zmodernizowane sieci ciepłownicze i chłodnicze	km		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
II	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRR010	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej i ciepłej	MWh / rok					

2.1.2.1.3. Indykatory podziału zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(i)	038	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(i)	040	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(i)	041	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(i)	042	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(i)	043	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(i)	044	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(i)	045	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(i)	046	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(i)	056	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(i)	077	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(i)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(i)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(i)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
---------------	---------	-------------------	-----------------	-----	---------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(i)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie
----	------	--------------------	------	-----------------------------------	-----------------------------------

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.2.2. Cel szczegółowy (ii): Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju (Działanie 2.2) ¹⁰

2.1.2.2.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

W ramach celu szczegółowego przewiduje się wsparcie jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła ze wszystkich rodzajów OZE, w szczególności z biomasy, biogazu, energii wiatru, słońca oraz Ziemi (geotermia).

Wspierana będzie **produkcja energii i ciepła ze źródeł odnawialnych na sprzedaż**, tj. projekty polegające na budowie i rozbudowie odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i/lub ciepła wraz z magazynami energii lub ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci.

Interwencja w ramach tego celu szczegółowego obejmie także **produkcję energii i ciepła ze źródeł odnawialnych z przeznaczeniem na potrzeby własne**, tj. projekty dotyczące budowy i rozbudowy odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i/lub ciepła wraz z magazynami działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci.

Realizowane będą w ramach tego typu również projekty polegające na montażu odnawialnych źródeł energii na budynkach mieszkalnych, w tym budynkach jednorodzinnych na potrzeby własne mieszkańców, tzw. **projekty grantowe**. W ramach projektów wspierane będą instalacje OZE dopasowane do rocznego zużycia energii elektrycznej i/lub ciepła w budynku.

Wsparcie w obszarze OZE będzie dotyczyło również rozwoju **inicjatyw takich, jak klastry energii, czy działalność spółdzielni energetycznych**. Stabilność produkcji energii z OZE pomogą zapewnić instalacje hybrydowe łączące w sobie więcej niż jedno źródło OZE.

Wszystkie powyższe typy mają na celu propagowanie energii ze źródeł odnawialnych, źródeł rozproszonych i prosumenckich. Transformacja energetyczna i przejście na energię odnawialną wpisuje się w zapisy Umowy Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce (projekt), mówiące o dążeniu do dekarbonizacji gospodarki.

Katalog Beneficjentów przedsięwzięć z zakresu produkcji energii ze źródeł odnawialnych jest szeroki. Będą to między innymi przedsiębiorstwa, podmioty publiczne jak i niepubliczne, klastry energetyczne, spółdzielnie energetyczne, producenci rolni.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Grupy docelowe to mieszkańcy województwa, przedsiębiorstwa.

¹⁰ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antydyskryminacyjna znajdą odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Działanie będzie realizowane na obszarze całego województwa. Planuje się preferencje wsparcia na obszarze OSI Obszary zagrożone trwałą marginalizacją, wskazanym w SRWP 2030.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

W ramach celu szczegółowego nie planuje się realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]

Planuje się wykorzystanie instrumentów finansowych w odniesieniu do projektów dotyczących produkcji energii i ciepła ze źródeł odnawialnych na sprzedaż.

2.1.2.2.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
II	2(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO033	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej z OZE	szt.		
II	2(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO022	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii ciepłej)	MW		
II	2(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO097	Liczba wspartych społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej	szt.		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
II	2(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR031	Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energia elektryczna, energia ciepła)						

2.1.2.2.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	047	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	048	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	049	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	050	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	052	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	077	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.2.3. Cel szczegółowy (iv): Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (Działanie 2.3) ¹¹

2.1.2.3.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

W ramach celu szczegółowego przewiduje się projekty dotyczące **adaptacji terenów zurbanizowanych do zmian klimatu**. Wdrażane działania będą dotyczyć m.in.: zagospodarowania wód opadowych, zwiększania powierzchni terenów zielonych, nasadzenia drzew, zielonych

¹¹ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

przystanków, tworzenia zielonych dachów i ścian, sztucznych mokradeł miejskich, lasów miejskich, placów zalewowych, sieci zielonych korytarzy (pełniących funkcję korytarzy wentylacyjnych). Zasadnym będzie również zalecenie stosowania w projektach przepuszczalnej nawierzchni umożliwiającej przenikanie wody ze spływu powierzchniowego do gruntu. Miasta jako tereny zurbanizowane stanowią wyspy ciepła, które powodują wzrost temperatury otoczenia. Przekłada się to na zaburzenie obiegu wody oraz stosunków hydrologicznych. W celu łagodzenia negatywnych efektów miejskich wysp ciepła należy podjąć działania służące ochronie zieleni wysokiej oraz nowe nasadzenia przyuliczne – zacienianie, oczyszczanie powietrza - szczególnie efektywność przynoszą duże drzewa.

W zakresie błękitno-zielonej infrastruktury niezbędne będzie tworzenie naturalnych, półnaturalnych i sztucznych terenów i obiektów łączących zieleni i wodę (np. zbiorniki infiltracyjno-retencyjne, stawy retencyjne, niecki i rowy bioretencyjne, zakładanie parków miejskich, ogrodnictwo miejskie, stosowanie przepuszczalnych powierzchni, rewitalizację cieków, rowy infiltracyjne, powierzchniowe i podziemne zbiorniki szczelne, ogrody deszczowe (również w pojemnikach)) – co będzie stanowiło bezpośrednią odpowiedź na zmiany klimatu dotyczące miast, tj. nawalne deszcze, upały, miejskie wyspy ciepła. Niezbędne jest również zasadzenie zieleni zapewniającej regulację mikroklimatu, która reguluje m.in. liczebność owadów oraz inwestycje w przydomowe zbiorniki retencjonujące wodę oraz instalacje odprowadzające deszczówkę z dachów. W ramach w/w projektów należy unikać stosowania tworzyw sztucznych w elementach projektów z zakresu zielonej infrastruktury.

Wspierane będą także projekty z zakresu **budowy, przebudowy lub remontu urządzeń wodnych i infrastruktury, towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków powodzi lub suszy**. Będą to projekty o charakterze regionalnym i lokalnym wynikające z potrzeb JST.

Interwencja dotyczyć będzie również **małej retencji**. Projekty realizowane w szczególności przez samorządy dotyczyć będą, m.in. realizacji, przebudowy i odtwarzania obiektów małej retencji i mikroretencji, w szczególności na terenach leśnych i rolniczych, zabiegów agrotechnicznych zwiększających retencję glebową, odtwarzania stawów, realizacji nowych oraz przebudowy istniejących systemów melioracyjnych w celu zapewnienia funkcji nawadniająco-odwadniających, przekształcania wybranych suchych zbiorników przeciwpowodziowych w zbiorniki retencyjne wielofunkcyjne.

W ramach działań na rzecz zapobiegania ryzyku i zwiększania odporności na klęski żywiołowe rozwijany będzie **system ratownictwa służb innych niż Państwowa Straż Pożarna**, m.in. poprzez zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno-ekologicznych. W ramach tych działań planowane jest również dofinansowanie systemów obserwacji i łączności oraz dróg pożarowych, zbiorników wodnych do celów ppoż. Ponadto konieczne jest rozwijanie systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego w obrębie województwa podlaskiego.

W uzasadnionych przypadkach adaptacją do zmian klimatu przypadkach wspierana będzie **budowa i modernizacja infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia** w obrębie aglomeracji od 2 do 10 tys. RLM (zgodnie z AKPOŚK). Projekty infrastruktury wodociągowej mogą być realizowane niezależnie od sieci kanalizacyjnej, jednakże system odbioru ścieków musi być na danym terenie zapewniony. Wspierane będą technologie pozwalające na zmniejszenie zużycia wody w gospodarce komunalnej i zwiększające zasoby wód podziemnych. W ramach obszaru możliwe jest realizowanie inwestycji w instalacje odzysku i ponownego wykorzystania wody, inwestycje w dualne instalacje kanalizacyjne umożliwiające użycie wody szarej w toaletach, instalacje umożliwiające spożycie wody prosto z kranu (m.in. filtry, poidelka).

Elementem uzupełniającym wyżej wymienionych typów projektów może być edukacja w zakresie kwestii klimatycznych oraz ochrony zasobów wodnych. Podejmowane będą działania informujące oraz edukacyjne służące promowaniu oszczędzania wody przez mieszkańców oraz przedsiębiorstwa. Promowanie będzie również wspieranie zachowań indywidualnych oraz grupowych, które sprzyjają

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

zwiększeniu świadomości o zmianach klimatu, racjonalnemu korzystaniu z zasobów środowiskowych i wspierają ochronę zasobów nieodnawialnych.

We wszystkich działaniach przestrzegana będzie zasada „nieszkodzenia” (do no significant harm), która oznaczać będzie zakaz wydatkowania środków na cele sprzeczne z polityką klimatyczną. Z punktu widzenia osiągnięcia celów nie będzie miała znaczenia forma prawna beneficjenta, a przedmiot jego działalności. Wsparcie otrzymają podmioty, które z racji regulacji prawnych oraz działalności statutowej realizują zadania w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]
Grupa docelowa: mieszkańcy regionu.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]
Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.
Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.
Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.
Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antydyskryminacyjna znajdują odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Wsparcie będzie realizowane na obszarze całego województwa, przy czym znaczna część interwencji będzie koncentrowała się w obszarze funkcjonalnym ośrodka wojewódzkiego (z uwzględnieniem instrumentu ZIT), obszarach funkcjonalnych miast subregionalnych, ośrodkach powiatowych oraz pozostałych miastach regionu. Planuje się wsparcie dla gmin położonych na obszarze OSI Obszary wiejskie, w tym przyrodniczo cenne, wskazanym w SRWP 2030.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

W ramach celu szczegółowego dopuszcza się możliwość realizacji przedsięwzięć z partnerami mającymi siedzibę poza województwem podlaskim.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]
Nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.2.3.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
II	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO026	Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu	ha		
II	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO042	Liczba zakupionych wozów pożarniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof	szt.		
II	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO044	Pojemność obiektów małej retencji	m ³		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość początkowa	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
II	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR035	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej	osoby					

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

II	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR036	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed niekontrolowanymi pożarami	osoby					
II	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR037	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów)	osoby					

2.1.2.3.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(iv)	058	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(iv)	059	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(iv)	060	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(iv)	061	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(iv)	062	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(iv)	063	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(iv)	064	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(iv)	079	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(iv)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(iv)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
---------------	---------	-------------------	-----------------	-----	---------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(iv)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie
----	------	--------------------	-------	-----------------------------------	-----------------------------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(iv)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.2.4. Cel szczegółowy (v): Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej (Działanie 2.4) ¹²

2.1.2.4.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

W ramach celu szczegółowego zaplanowano realizację **kompleksowych projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej w ramach KPOŚK** (oczyszczalnie, sieci kanalizacji i wodociągowe, osady ściekowe). Wspierany będzie rozwój i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz oczyszczania ścieków komunalnych, w tym budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków. Dokumentem stanowiącym podstawę do wyboru projektów z zakresu gospodarki ściekowej będzie Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Wspierane będą projekty, których realizacja przyczyni się do wypełnienia przez daną aglomerację wymogów dyrektywy 91/271/EWG. Wsparcie będą mogły uzyskać aglomeracje od 2 do 15 tys. RLM (zgodnie z AKPOŚK). Wsparcie aglomeracji z przedziału 2-10 tys. RLM, niespełniających wymogów dyrektywy, będzie realizowane po zaspokojeniu potrzeb inwestycyjnych aglomeracji w przedziale 10-15 tys. RLM, niespełniających wymogów dyrektywy.

Powyższe działania będą się wpisywać również w ochronę przyrody i bioróżnorodności. Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodnej powinna przynieść wymierne efekty w postaci efektywności zużycia wody, ograniczenia jej strat oraz poprawę zasoboszczędności systemów. Przebudowa, remont sieci wodociągowych powinny być poparte danymi na temat awaryjności i strat wody w systemach.

W ramach projektów przewiduje się m.in. zagospodarowanie osadów ściekowych z oczyszczalni ścieków komunalnych, na przykład poprzez budowę instalacji odwadniania i kompostowania osadów ściekowych na oczyszczalniach ścieków. Działania będą miały na celu właściwe zagospodarowanie osadów ściekowych, w sposób inny niż gromadzenie na składowiskach odpadów stałych np. intensyfikacja procesu stabilizacji beztlenowej (zastosowanie procesów dezintegracji, maksymalizacja produkcji biogazu i jego wykorzystania), intensyfikacja procesów końcowego odwadniania osadów.

¹² Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

W ramach projektów przewiduje się również wspieranie inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodno-kanalizacyjnymi.
Powyższym działaniom przyświecać będzie zasada „nieszkodzenia” (do no significant harm), która oznaczać będzie zakaz wydatkowania środków na cele sprzeczne z polityką klimatyczną.
Podstawowym typem beneficjenta będą JST, ich związki i stowarzyszenia oraz podmioty wykonujące usługi publiczne na ich zlecenie.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]
Grupa docelowa: mieszkańcy regionu.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]
Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.
Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.
Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.
Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antidyskryminacyjna znajdą odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Działania będą realizowane na terenie całego województwa.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
W ramach celu szczegółowego nie planuje się realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]
Nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

2.1.2.4.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
II	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO030	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	km		
II	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO031	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków	km		
II	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO032	Wydajność nowo wybudowanych lub zmodernizowanych instalacji oczyszczania ścieków	RLM		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
II	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR041	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	osoby					

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

II	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR042	Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia	osoby						
----	------	------	--------------------	--------	--	-------	--	--	--	--	--	--

2.1.2.4.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(v)	062	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(v)	063	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(v)	064	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(v)	065	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(v)	066	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(v)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(v)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(v)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
---------------	---------	-------------------	-----------------	-----	---------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(v)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie
----	------	--------------------	------	-----------------------------------	-----------------------------------

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.2.5. Cel szczegółowy (vi): Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej (Działanie 2.5)¹³

2.1.2.5.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

W gospodarce cyrkularnej materiały i surowce powinny pozostawać w obiegu gospodarczym tak długo, jak tylko jest to możliwe. Produkty mają być produkowane i wykorzystywane jak najbardziej wydajnie, wytwarzanie odpadów powinno zostać zminimalizowane, te zaś – jeżeli już powstaną – mają być traktowane jako potencjalne surowce wtórne i ponownie wykorzystane w obiegu gospodarczym. Dlatego interwencja w zakresie gospodarki odpadami jest ukierunkowana na: minimalizowanie wielkości wszystkich typów odpadów w województwie podlaskim, poprawę efektywności systemów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, inwestowanie w infrastrukturę umożliwiającą zapobieganie powstawaniu odpadów i wspomagającą przygotowanie do ponownego użycia, wymianę rzeczy używanych oraz na wydajny recykling i odzysk. Szansą na zmniejszenie uzależnienia gospodarki od dóbr pierwotnych jest zmiana źródła pozyskania surowców dla procesów wytwórczych. Zgodnie z założeniami gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ), zakłady powinny oprócz produkcji na już krążących w obiegu gospodarczym, wycofanych z użytku produktach i ich komponentach lub wykorzystywać surowce wtórne. Niestety, w przypadku nowych materiałów, szczególnie tworzyw sztucznych, jedynie niewielka część wykorzystywana jest ponownie jako surowiec do produkcji. Sposób, w jaki zostanie zorganizowana zbiórka i gospodarka odpadami, może sprawić, że cenne materiały trafią z powrotem do gospodarki, lub przeciwnie, większość nadających się do recyklingu odpadów znajdzie się na składowiskach lub w spalarniach, co oprócz szkodliwych skutków dla środowiska spowoduje znaczne straty gospodarcze. Osiągnięcie wyższych współczynników recyklingu utrudnia brak inwestycji w infrastrukturę selektywnego zbierania i recyklingu odpadów oraz niedostateczne wykorzystanie instrumentów ekonomicznych (np. opłat za składowanie odpadów lub systemu opłat proporcjonalnych do ilości i jakości wyrzucanych odpadów). Rozwijanie recyklingu wszystkich rodzajów odpadów przynosi korzyści nie tylko gospodarcze, ale również społeczne. Analizy pokazują, że skierowanie 10 tys. ton odpadów rocznie do zagospodarowania w ramach recyklingu tworzy zazwyczaj 10–25 miejsc pracy.

Podstawą do zaplanowanych działań będzie Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego. Celem planu jest wskazanie infrastruktury niezbędnej do osiągnięcia zgodności z unijnymi dyrektywami w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym wdrożenia hierarchii sposobów postępowania z odpadami, osiągnięcia wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu oraz ograniczenia składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. W województwie podlaskim jest to tym ważniejsze, że wśród metod unieszkodliwiania odpadów komunalnych dominowało składowanie na składowiskach w sposób celowo zaprojektowany.

¹³ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

W ramach celu szczegółowego planowane są do realizacji **kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami**. Wspierane będą również **systemy selektywnego zbierania odpadów komunalnych** uwzględniające rozwiązania dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów lub ponownego użycia (Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych). Ponadto rozwijany będzie **recykling odpadów** (projekty w kierunku gospodarki zasobooszczędnej).

Wyżej wymienione projekty, planowane do realizacji w województwie, umożliwią właściwe wykorzystanie istniejącej infrastruktury do zagospodarowania odpadów komunalnych wspieranych w ramach poprzednich perspektyw finansowych.

Wspierana będzie **transformacja regionalnej gospodarki w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ)**. W tym celu realizowane będą inwestycje w przedsiębiorstwach dotyczące zmiany procesów produkcyjnych w celu przejścia z modelu liniowego na cyrkularny, redukcji masy odpadów, zwiększenia udziału ponownego wykorzystania surowców, recyklingu (w tym upcyklingu) materiałów i efektywnego gospodarowania zasobami. Dofinansowane będą również projekty przedsiębiorstw, mające na celu zmniejszenie zużycia wody, zamknięcie jej w obieg zamknięty, a także powtórne jej wykorzystanie.

Warto zwrócić uwagę na recykling surowców organicznych pochodzących z roślin i zwierząt. Dotychczas był on marginalizowany, co wynikało z przekonania, że surowce organiczne z założenia są odnawialne, a tym samym nie ma możliwości aby ich zabrakło. Jednak trzeba uwzględnić zjawisko zmniejszającej się odtwarzalności ekosystemów. Dlatego koncepcja GOZ zakłada wzrost skali i intensywności wykorzystania odpadów organicznych pochodzących z gospodarstw domowych, rolnictwa, przetwórstwa żywności i oczyszczalni ścieków. Odpady ulegające biodegradacji powinny być najpierw zebrane w sposób gwarantujący zachowanie ich wartości, a następnie użyte w sposób kaskadowy, czyli wielokrotnie i jak najwydajniej w kolejnych generacjach wyrobów opierających się na początkowym surowcu (produkcja żywności lub surowiec dla przemysłu). Dopiero pozostałości z tego procesu powinny być poddane procesowi fermentacji z odzyskiem biogazu lub kompostowaniu. Powstały poferment lub kompost – o ile nie stanowi zagrożenia dla środowiska – należy wprowadzić do gleby, aby poprawić jej żyzność. Wyższa produktywność ziemi oraz przywracanie składników odżywczych do gleby przyspieszy regenerację gruntów i zwiększy wartość ziemi. Dzięki temu, że w gospodarce o obiegu zamkniętym dużo większe ilości materiałów biologicznych są poddawane kompostowaniu oraz fermentacji beztlenowej, a następnie ponownie umieszczanie w glebie, zmniejsza się potrzeba dodatkowego użycia nawozów chemicznych.

Interwencja będzie dotyczyła również **kompleksowych projektów z zakresu gospodarki odpadami innymi niż komunalne, tj. przemysłowych i azbestu**. Planowane są w szczególności działania dotyczące usuwania i unieszkodliwiania tych odpadów. Projekty na rzecz gospodarki odpadami niebezpiecznymi będą obejmować specjalistyczną zbiórkę, transport, przechowywanie i przetwarzanie.

Kluczowym wyznacznikiem zakwalifikowania danego podmiotu jako beneficjenta nie będzie forma prawna wnioskodawcy, a przedmiot jego działalności. Wsparcie otrzymają w szczególności jednostki samorządu terytorialnego, w tym ich związki i porozumienia, nadzorowane lub podległe im jednostki organizacyjne, administracja rządowa, jak również podmioty nie będące przedsiębiorcami świadczącymi usługi publiczne w ramach obowiązków własnych, przedsiębiorstwa, spółki prawa handlowego nie działające w celu osiągnięcia zysku lub przeznaczające zyski na cele statutowe, w których większość udziałów lub akcji posiadają jst, jednostki sektora finansów publicznych, podmioty działające w ramach porozumień publiczno-prywatnych i organizacje pozarządowe.

W zakresie transformacji regionalnej gospodarki w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym wsparcie otrzymają również MŚP.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]
Główną grupą docelową są mieszkańcy województwa.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]
Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.
Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.
Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.
Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antydyskryminacyjna znajdują odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Działania będą realizowane na terenie całego województwa.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
W ramach celu szczegółowego dopuszcza się możliwość realizacji przedsięwzięć z partnerami mającymi siedzibę poza województwem podlaskim.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]
Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.2.5.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
II	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO034	Dodatkowe zdolności w zakresie recyklingu odpadów	tony/rok		
II	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO066	Masa wycofanych z użytkowania i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest	tony		
II	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO060	Liczba wspartych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK)	szt.		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
II	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR103	Odpady zbierane selektywnie	Tony/rok					
II	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR047	Odpady poddane recyklingowi	Tony/rok					

2.1.2.5.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vi)	067	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vi)	068	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vi)	069	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vi)	070	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vi)	071	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vi)	072	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vi)	075	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vi)	076	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vi)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vi)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vi)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vi)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.2.6. Cel szczegółowy (vii): Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia (Działanie 2.6) ¹⁴

2.1.2.6.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

W Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 jako mocną stroną wskazano czyste, różnorodne i mało zmienione ręką człowieka środowisko przyrodnicze. Z drugiej strony dokument

¹⁴ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

zwraca uwagę na fakt postrzegania przez część społeczeństwa obszarów chronionych (szczególnie NATURA 2000) jako bariery rozwojowej. Dlatego wybrane typy projektów muszą umiejętnie łączyć zachowanie unikalnego dziedzictwa naturalnego, wykorzystanie lokalnych ekosystemów z osiągnięciem celów określonych przez SRWP 2030 przy ograniczeniu negatywnego wpływu inwestycji na różnorodność biologiczną i obszary cenne przyrodniczo.

Województwo podlaskie charakteryzuje się dużą różnorodnością gatunków i siedlisk przyrodniczych, w tym też tych objętych ochroną prawną. Region wyróżnia się występowaniem dużych obszarów mokradłowych związanych z dolinami rzecznyymi oraz zwartych obszarów leśnych. Na jego terenie jest zlokalizowane ponad 642 tys. ha obszarów objętych krajowymi formami ochrony przyrody oraz ponad 636 tys. obszarów należących do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. W rejonach szczególnie cennych przyrodniczo są zlokalizowane zinstytucjonalizowane formy ochrony przyrody. Wśród nich znajdują się też 3 parki krajobrazowe i 13 obszarów chronionego krajobrazu. Są to wielkoobszarowe formy ochrony, w skład których najczęściej wchodzi również obszary NATURA 2000 i rezerваты przyrody. Realizacja zadań określonych w *Planach Ochrony dla parków krajobrazowych* i innych powiązanych dokumentach jest wyjątkowo ważna dla zachowania dużych ekosystemów i utrzymania wzajemnych powiązań, spójności i ciągłości pomiędzy poszczególnymi elementami środowiska, wpływając tym samym na stan bioróżnorodności w regionie.

Potrzebne działania w sferze wzmocnienia zasobów naturalnych zostały wymienione w Programie ochrony środowiska dla województwa podlaskiego.

W ramach celu szczegółowego planowane są do realizacji projekty dotyczące **opracowania, aktualizacji oraz wdrożenia zapisów dokumentów strategicznych i planistycznych dla obszarów Natura 2000 oraz innych obszarów chronionych, w szczególności parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody**. W ramach realizacji planów ochrony wspierany będzie rozwój mechanizmów ochrony i zwiększania różnorodności biologicznej oraz monitoring przyrodniczy różnorodności biologicznej i krajobrazowej. Wdrażane będą również projekty dotyczące budowy i odbudowy infrastruktury związanej z ochroną i przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków.

Interwencja będzie także dotyczyła **tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o rodzime gatunki**, np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki, ścieżki dydaktyczne. Operacje w niniejszym działaniu wspomagać mogą potencjał rozwojowy regionu w zakresie ekorozwoju (inżynieria ekologiczna, ekologiczne zarządzanie środowiskiem, badania nad bioróżnorodnością).

W celu ochrony różnorodności biologicznej i zapewnienia ciągłości w strukturze krajobrazu realizowane będą również **działania z zakresu błękitno – zielonej infrastruktury**.

Dopuszcza się wsparcie na rzecz **odtworzenia/udrażniania korytarzy ekologicznych jako element uzupełniający innych projektów** infrastrukturalnych realizowanych w ramach przedmiotowego celu szczegółowego oraz innych celów szczegółowych FEdP 2021-2027.

Ponadto realizowany będzie **projekt strategiczny Województwa Podlaskiego dotyczący ochrony i przywracania różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz funkcji ekosystemów na terenie województwa podlaskiego**.

Kluczowym wyznacznikiem zakwalifikowania danego podmiotu jako beneficjenta nie będzie forma prawna wnioskodawcy, a przedmiot jego działalności. Wsparcie otrzymają w szczególności jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i porozumienia, nadzorowane lub podległe im jednostki organizacyjne, parki i rezerваты przyrody.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Główną grupą docelową będą mieszkańcy województwa.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antydyskryminacyjna znajdą odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Wsparcie będzie realizowane na obszarze całego województwa, przy czym znaczna część interwencji będzie koncentrowała się na obszarze OSI Obszary wiejskie, w tym przyrodniczo cenne, wskazanym w SRWP 2030.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

W ramach celu szczegółowego dopuszcza się możliwość realizacji przedsięwzięć z partnerami mającymi siedzibę poza województwem podlaskim.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]

Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

2.1.2.6.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
-----------	-----------------	---------	-------------------	------------------------	----------------	-----------------	---------------------	--------------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

II	2 (vii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO036	Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu	ha		
II	2(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO037	Powierzchnia obszarów Natura 2000 objętych środkami ochrony i odtworzenia	ha		
II	2(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO071	Liczba wspartych form ochrony przyrody	szt.		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
II	2 (vii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR095	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoby					

2.1.2.6.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vii)	073	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vii)	074	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vii)	077	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vii)	078	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vii)	079	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vii)	080	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
---------------	---------	-------------------	-----------------	-----	---------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie
----	------	--------------------	--------	-----------------------------------	-----------------------------------

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(vii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.2.7. Cel szczegółowy (viii): Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej (Działanie 2.7) ¹⁵

2.1.2.7.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

W ramach celu szczegółowego planowany jest **zakup, modernizacja niskoemisyjnego i bezemisyjnego taboru na potrzeby transportu publicznego**. Transport drogowy jest jednym z sektorów gospodarki odpowiedzialnych za emisję CO₂. Wykorzystywanie paliw kopalnych do zasilania autobusów, powoduje emisje do powietrza szeregu zanieczyszczeń, co znacząco obniża jakość życia mieszkańców. Konieczne jest zatem wykorzystywanie taboru zasilanego paliwem

¹⁵ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

alternatywnym, co ograniczy negatywny wpływ transportu na środowisko. Preferencyjnie traktowane będą projekty związane z zakupem bezemisyjnych pojazdów transportu publicznego. Istotne jest zapewnienie niezbędnej infrastruktury do obsługi i tankowania/zasilania paliwami alternatywnymi. W związku z tym kolejnym typem wsparcia będzie **budowa instalacji do dystrybucji nośników energii dla niskoemisyjnego transportu.**

Ważne jest również **wyposażenie dróg/ulic w infrastrukturę służącą obsłudze transportu publicznego (np.: zatoki, podjazdy, zjazdy, pętle) oraz pasażerów (np.: przystanki, wysepki).** Zgodnie z zapisami Białej Księgi Transportowej, Komisja Europejska chce promować alternatywne dla indywidualnego transportu formy przemieszczania się w miastach, w tym przede wszystkim komunikację publiczną. Komunikacja ta ma być powszechnie dostępna, bezpieczna, efektywna i przyjazna środowisku. Podniesienie atrakcyjności transportu zbiorowego wymaga dostosowania go do potrzeb pasażerów, poprawy bezpieczeństwa oraz komfortu. Służyć temu będzie m.in. budowa/przebudowa przystanków, wysepki, strefowe uspokojenie ruchu, ograniczanie rozmiarów skrzyżowań, poszerzanie chodników.

Wsparciem zostanie objęta także **budowa, przebudowa, rozbudowa liniowej i punktowej infrastruktury transportu publicznego i niezmotoryzowanego**, np. zintegrowanych centrów przesiadkowych, parkingów Park&Ride, modernizacja lub budowa buspasów. Inwestycje będą obejmować również tworzenie sieci tras rowerowych wraz z infrastrukturą (np. samoobsługowe stacje naprawy rowerów) oraz parkingów Bike&Ride i innych elementów systemów bezemisyjnej mobilności miejskiej. Zastosowanie tych rozwiązań przyczyni się do integracji różnych gałęzi transportu, a tym samym uczynienia transportu miejskiego atrakcyjniejszym od transportu indywidualnego samochodowego.

Uzupełnieniem interwencji będą **Inteligentne Systemy Transportowe** (wdrożenie nowych/rozbudowa lub modernizacja istniejących systemów telematycznych na potrzeby komunikacji miejskiej). Poprawie bezpieczeństwa transportu, zwiększeniu efektywności procesów transportowych oraz ochronie środowiska naturalnego służą Inteligentne Systemy Transportowe, tj. rozwiązania wykorzystujące różnorodne technologie - informatyczne, telekomunikacyjne, automatyki obiektów ruchomych w obszarze transportu drogowego, obejmujące infrastrukturę, pojazdy i ich użytkowników.

Linia demarkacyjna z programami krajowymi będzie uzgadniana pomiędzy Instytucjami Zarządzającymi na poziomie pojedynczego projektu.

Beneficjentami będą mogły być m.in. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, podmioty, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki i stowarzyszenia, podmioty działające w ramach partnerstw publiczno-prywatnych, które nie zostały objęte wsparciem w programie krajowym.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Grupą docelową będą mieszkańcy województwa.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.
Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.
Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antydyskryminacyjna znajdują odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
W wymiarze terytorialnym interwencja będzie koncentrowała się na następujących OSI, wskazanych w SRWP 2030: Białystok i jego obszar funkcjonalny (z wykorzystaniem ZIT), subregionalne ośrodki wzrostu, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz miasta powiatowe.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Nie przewiduje się realizacji działań międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]
Nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.2.7.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
II	2(viii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO057	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	osoby		

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

II	2(viii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO059	Infrastruktura paliw alternatywnych (punkty tankowania / ładowania)	szt.				
----	---------	------	--------------------	--------	---	------	--	--	--	--

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
II	2(viii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR062	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	użytkownicy					

2.1.2.7.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(viii)	077	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(viii)	081	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(viii)	082	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(viii)	083	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(viii)	084	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(viii)	085	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(viii)	086	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(viii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
---------------	---------	-------------------	-----------------	-----	---------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(viii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie
----	------	--------------------	---------	-----------------------------------	-----------------------------------

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(viii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(viii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.2.8. Cel szczegółowy (ii): Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju (Działanie 2.8)¹⁶

2.1.2.8.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

<p>Pole tekstowe [8 000]</p> <p>W ramach celu szczegółowego przewiduje się wsparcie jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła ze wszystkich rodzajów OZE, w szczególności z biomasy, biogazu, energii wiatru, słońca oraz Ziemi (geotermia).</p> <p>Niniejsza działanie ma na celu propagowanie energii ze źródeł odnawialnych, źródeł rozproszonych i prosumenckich wśród społeczności lokalnych. Transformacja energetyczna i przejście na energię odnawialną wpisuje się w zapisy Umowy Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce, mówiące o dążeniu do dekarbonizacji gospodarki.</p> <p>Interwencja w ramach tego celu szczegółowego obejmie produkcję energii i ciepła ze źródeł odnawialnych z przeznaczeniem na potrzeby własne lokalnych społeczności, tj. projekty dotyczące budowy i rozbudowy odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i/lub ciepła wraz z magazynami działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci,</p> <p>Realizowane będą projekty polegające na montażu odnawialnych źródeł energii na budynkach mieszkalnych, w tym budynkach jednorodzinnych na potrzeby własne mieszkańców, tzw. projekty grantowe społeczności lokalnych. W ramach projektów wspierane będą instalacje OZE dopasowane do rocznego zużycia energii elektrycznej i/lub ciepła w budynku.</p>

¹⁶ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Wsparcie w ramach celu szczegółowego będzie wdrażane z zastosowaniem instrumentu Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS). RLKS wdrażany jest przez lokalne grupy działania w oparciu o lokalne strategie rozwoju. W ramach RLKS wpierane będą projekty wynikające z lokalnych strategii rozwoju, których celem jest zaspokojenie specyficznych, zgłaszanych przez mieszkańców potrzeb lokalnych. Kierunki interwencji będą miały indywidualny charakter, bowiem każdorazowo zostaną określone w Lokalnej Strategii Rozwoju w oparciu o zidentyfikowane na poziomie lokalnym problemy i potencjały. Katalog Beneficjentów przedsięwzięć z zakresu produkcji energii ze źródeł odnawialnych jest szeroki i będzie obejmował w szczególności podmioty wskazane w lokalnych strategiach rozwoju.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]
Grupy docelowe wskazane w lokalnych strategiach rozwoju.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]
Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.
Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.
Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i niedyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.
Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antydyskryminacyjna znajdują odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Obszary objęte lokalnymi strategiami rozwoju z uwzględnieniem narzędzia RLKS.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
W ramach celu szczegółowego dopuszcza się realizację przedsięwzięć z partnerami mającymi siedzibę poza województwem.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000] Nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.
--

2.1.2.8.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
II	2(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO033	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej z OZE	szt.	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów
II	2(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO022	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii ciepłej)	MW	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
II	2(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR031	Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energia elektryczna, energia ciepła)	MWh/rok			Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów		

2.1.2.8.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	047	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	048	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	049	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	050	Do uzupełnienia na dalszym etapie
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	052	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
II	EFRR	Słabiej rozwinięty	2(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.3. Priorytet III: Lepiej skomunikowany region [300]

☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+*
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ ¹⁷
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

*Jeżeli zaznaczone, przejść do sekcji 2.1.1.2.

2.1.3.1. Cel szczegółowy (ii): Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej (Działanie 3.1)¹⁸

2.1.3.1.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

<p>Pole tekstowe [8 000]</p> <p>Województwo podlaskie jest obszarem tranzytowym w przewozach nie tylko towarów ale także osób pomiędzy Europą Zachodnią a państwami zrzeszonymi we Wspólnocie Niepodległych Państw. Peryferyjne położenie regionu stwarza dogodne warunki aby województwo stało się ważnym szlakiem komunikacyjnym o znaczeniu europejskim. Rozwój systemu transportowego w województwie podlaskim wymaga stabilnej wizji rozwoju, konsekwentnych działań i planów rozwojowych. Układ komunikacyjny województwa podlaskiego jest nadal słabo rozwinięty, w szczególności niedoinwestowana jest sieć dróg wojewódzkich o znaczeniu regionalnym. Również stan infrastruktury kolejowej jest wysoce niezadowalający. Dzięki realizowanym inwestycjom dostępność komunikacyjna ulega stopniowej poprawie.</p> <p>Niska gęstość zaludnienia oraz znaczne rozproszenie sieci osadniczej wykazuje w wielu częściach regionu potrzebę interwencji w poprawę dostępności i spójności wewnątrzregionalnej oraz konieczność włączenia regionalnej infrastruktury transportowej obsługującej miasta i ośrodki lokalne do sieci TEN-T. Działania te wpłyną na poprawę międzygałęziowej dostępności transportowej oraz umożliwią sprawne przewozy towarów i ludności, które stanowią jedno z kluczowych wyzwań województwa. Dla pełnego wykorzystania tych zalet konieczna jest m.in. rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury transportowej. Osiągnięcie ww. celów założonych w perspektywie do 2030 r. możliwe będzie poprzez realizację inwestycji na poziomie regionalnym i lokalnym.</p>
--

¹⁷ W przypadku gdy zasoby w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ są uwzględniane do celów art. 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS+.

¹⁸ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Jednym z głównych problemów systemu transportowego województwa podlaskiego jest niezadowolający stan dróg, a co za tym idzie niedostateczny poziom bezpieczeństwa. Coraz większa liczba pojazdów, zwiększające się natężenie ruchu, prowadzi nie tylko do degradacji nawierzchni, zwłaszcza dróg wojewódzkich, powiatowych czy gminnych ale również wpływa negatywnie na środowisko. Wzrost dostępności komunikacyjnej województwa, przy poszanowaniu i wykorzystaniu walorów środowiska przyrodniczego, pozwoli wykorzystać potencjały rozwojowe oraz zniwelować słabości różnych części regionu. Istnieje zatem potrzeba dalszego rozwoju systemu dróg poprzez budowę nowych oraz modernizację istniejących, zgodnie z kierunkami rozwoju infrastruktury transportowej, określonymi w Regionalnym planie transportowym województwa podlaskiego. Słabo rozwinięty układ komunikacyjny, szczególnie w zakresie dróg wojewódzkich o znaczeniu regionalnym, stanowi istotną barierę do wykorzystania potencjałów regionu. Uzupełnieniem szans lokalizacyjnych będą inwestycje zmierzające do uzupełnienia i rozwoju infrastruktury komunikacyjnej służącej mobilności wewnątrz województwa.

W ramach celu szczegółowego **wsparcie obejmie budowę i przebudowę dróg wojewódzkich poza TEN-T oraz dróg lokalnych.**

Planowana interwencja zapewni kontynuację działań w zakresie usprawnienia sieci drogowej regionu i dalsze dowiązywanie jej do sieci TEN-T oraz ważnych węzłów komunikacyjnych. Ociążenie z ruchu tranzytowego przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, wzrostu bezpieczeństwa i redukcji emisji. W rezultacie planowany zakres interwencji wpłynie na podniesienie konkurencyjności i ożywienie przedsiębiorczości w województwie, zwiększenie mobilności mieszkańców oraz poprawę dostępu do usług publicznych.

Inwestycje dotyczące pasażerskiego transportu zbiorowego często wykraczają poza tereny miejskie i obejmują swym zasięgiem całe subregiony. Ograniczona liczba połączeń regionalnych przewozów pasażerskich spowodowana jest uwarunkowaniami infrastrukturalnymi (niska prędkość) i organizacyjnymi (niedostateczna częstotliwość). Aby ograniczyć wykluczenia komunikacyjne należy usprawnić drogowe przewozy subregionalne i poprawić ich jakość. Do systemu komunikacji zbiorowej powinny zostać włączone tereny dotychczas nieobsługiwane, znajdujące się poza granicami miast niezbędne w codziennych dojazdach do pracy, szkoły i innych obiektów użyteczności publicznej. W tym celu należy podjąć działania w zakresie **rozwoju pasażerskiego transportu zbiorowego i jego infrastruktury oraz unowocześnienia taboru w celu powiązania obszarów peryferyjnych z lokalnymi/regionalnymi centrami wzrostu (drogowe przewozy subregionalne).**

Z uwagi na brak alternatywy dla transportu drogowego i kolejowego w regionie, konieczny jest rozwój i szersze wykorzystanie lotniska w Białymstoku i Suwałkach dla obsługi ruchu *general aviation*, głównie na potrzeby podróży służbowych i biznesowych do i z regionu. W związku z powyższym planowana jest realizacja **projektów strategicznych służących zapewnieniu bezpieczeństwa operacji lotniczych, obsługi pasażerów oraz ochrony środowiska na lotnisku Krywlany w Białymstoku oraz w Suwałkach.**

Głównymi beneficjentami będą jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, podmioty, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki i stowarzyszenia, przedsiębiorstwa transportowe oraz podmioty działające w ramach partnerstw publiczno-prywatnych.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Grupą docelową będą mieszkańcy regionu oraz osoby podróżujące.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antidyskryminacyjna znajdą odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Działania będą realizowane na obszarze całego województwa. W ramach celu szczegółowego nie jest planowane wykorzystanie narzędzi terytorialnych. W zakresie rozwoju pasażerskiego transportu zbiorowego interwencja ukierunkowana zostanie głównie na OSI Obszary zagrożone trwałą marginalizacją, wskazane w SRWP 2030.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]

Nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.3.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
III	3(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO044	Długość nowych lub rozbudowanych dróg – poza TEN-T	km		

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

III	3(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO046	Długość dróg przebudowanych lub zmodernizowanych – poza TEN-T	km		
III	3(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO112	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji pozamiejskiej	szt.		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
III	3(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR055	Roczna liczba użytkowników nowo wybudowanych, przebudowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych dróg	Pasażerokilometr/rok					
III	3(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR056	Oszczędność czasu dzięki udoskonalonej infrastrukturze drogowej	osobodni / rok					

2.1.3.1.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
III	EFRR	Słabiej rozwinięty	3(ii)	081	Do uzupełnienia na dalszym etapie
III	EFRR	Słabiej rozwinięty	3(ii)	082	Do uzupełnienia na dalszym etapie
III	EFRR	Słabiej rozwinięty	3(ii)	089	Do uzupełnienia na dalszym etapie
III	EFRR	Słabiej rozwinięty	3(ii)	090	Do uzupełnienia na dalszym etapie
III	EFRR	Słabiej rozwinięty	3(ii)	093	Do uzupełnienia na dalszym etapie
III	EFRR	Słabiej rozwinięty	3(ii)	094	Do uzupełnienia na dalszym etapie
III	EFRR	Słabiej rozwinięty	3(ii)	095	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

III	EFRR	Słabiej rozwinięty	3(ii)	118	Do uzupełnienia na dalszym etapie
III	EFRR	Słabiej rozwinięty	3(ii)	119	Do uzupełnienia na dalszym etapie
III	EFRR	Słabiej rozwinięty	3(ii)	120	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
III	EFRR	Słabiej rozwinięty	3(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
III	EFRR	Słabiej rozwinięty	3(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
III	EFRR	Słabiej rozwinięty	3(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
III	EFRR	Słabiej rozwinięty	3(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.4. Priorytet IV: Przestrzeń społeczna wysokiej jakości (EFRR) [300]

☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+*
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ ¹⁹
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

*Jeżeli zaznaczone, przejść do sekcji 2.1.1.2.

2.1.4.1. Cel szczegółowy (ii): Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online (Działanie 4.1)²⁰

2.1.4.1.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

<p>Pole tekstowe [8 000]</p> <p>Jednym z najważniejszych wyzwań Polski jest podnoszenie poziomu kompetencji i kwalifikacji, zwiększenie uczestnictwa w formach uczenia się przez całe życie oraz lepsze dopasowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy. W związku z tym przewiduje się działania dotyczące ulepszenia oraz doposażenia infrastruktury edukacyjnej na wszystkich szczeblach, infrastruktury szkolnictwa wyższego i wyższego zawodowego. Istotnym wyzwaniem jest poprawa warunków kształcenia uczniów i studentów z niepełnosprawnościami oraz orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego. Istotne jest skierowanie wsparcia do mniejszych miast i wsi, gdzie środki przeznaczone na edukację takich osób są niższe. Wspierane będą inwestycje sprzyjające edukacji włączającej, dzięki którym uczniowie z niepełnosprawnościami oraz wymagający kształcenia specjalnego będą uczęszczać do placówek ogólnodostępnych, a nie specjalnych.</p> <p>Wsparcie w ramach niniejszego celu szczegółowego będzie miało charakter uzupełniający w stosunku do interwencji EFS+ i będzie ukierunkowane na tworzenie infrastruktury zwiększającej dostępność do edukacji, w szczególności na obszarach charakteryzujących się słabym dostępem. Interwencja uwzględni specyfikę województwa i będzie odnosić się do zdiagnozowanych deficytów i potrzeb oraz uwarunkowań, w tym demograficznych i ekonomicznych, jednocześnie bazując na doświadczeniach perspektywy finansowej 2014-2020. Interwencja w zakresie infrastruktury</p>

¹⁹ W przypadku gdy zasoby w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ są uwzględniane do celów art. 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS+.

²⁰ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

przedszkoli i szkół (zwłaszcza dotycząca budowy nowej infrastruktury) będzie uwzględniać trendy demograficzne zachodzące na danym obszarze.

Wspierany będzie rozwój i modernizacja, w tym przystosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, **infrastruktury na potrzeby świadczenia usług wychowania przedszkolnego** (przedszkoli lub innych form edukacji przedszkolnej) wraz z niezbędnym wyposażeniem gwarantującym wysoką jakość kształcenia. Ponadto możliwa będzie budowa/modernizacja placów zabaw oraz zagospodarowanie terenów wokół placówek. Inwestycje w infrastrukturę wychowania przedszkolnego mają na celu utworzenie nowych miejsc w ramach edukacji przedszkolnej oraz dostosowanie istniejących miejsc do potrzeb dzieci w wieku przedszkolnym mające na celu podnoszenie jakości kształcenia.

Wspierane będą również **inwestycje w infrastrukturę edukacyjną szkół podstawowych, ponadpodstawowych i specjalnych prowadzących kształcenie ogólne**. Będą one polegały na budowie, przebudowie infrastruktury mającej na celu poprawę bezpieczeństwa i jakości nauczania, w tym obiektów służących wzmacnianiu sprawności fizycznej uczniów. Ponadto możliwe będzie wyposażenie placówek w nowoczesny sprzęt ICT, sprzęt multimedialny i pomoce naukowe, dydaktyczne w celu zwiększenia szans na rynku pracy uczniów. Ponadto możliwa będzie budowa/modernizacja placów zabaw oraz zagospodarowanie terenów wokół placówek.

Kolejny typ wsparcia dotyczył będzie rozwoju **infrastruktury szkolnictwa zawodowego oraz ustawicznego** łącznie z wyposażeniem warsztatów/ pracowni w pomoce dydaktyczne i narzędzia, wyposażenie w sprzęt umożliwiający kształcenie na poziomie odpowiadającym aktualnym trendom na rynku pracy, w branżach pożądanym na lokalnym rynku pracy. Inwestycje w zakresie kształcenia zawodowego i ustawicznego powinny wpłynąć na poprawę jakości przygotowania zawodowego oraz dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy i pracodawców z obszaru województwa. Dofinansowaniem objęte będą także inwestycje w **infrastrukturę dydaktyczną szkolnictwa wyższego oraz wyższego zawodowego**. Możliwe będzie również wyposażenie uczelni w specjalistyczne pomoce dydaktyczne i sprzęt, a także tworzenie pracowni, laboratoriów, sal niezbędnych do prowadzenia zajęć dydaktycznych, w tym w formie zdalnej. Beneficjentami wsparcia będą w szczególności jednostki samorządu terytorialnego, organy prowadzące przedszkola, oddziały przedszkolne i inne formy wychowania przedszkolnego, z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), organy prowadzące szkoły i placówki systemu oświaty realizujące kształcenie ogólne, organy prowadzące szkoły, centra i placówki realizujące kształcenie zawodowe i ustawiczne, uczelnie wyższe zawodowe, uczelnie wyższe.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Główne grupy docelowe to dzieci w wieku przedszkolnym oraz ich rodzice i opiekunowie, nauczyciele zatrudnieni w placówkach przedszkolnych, dzieci i młodzież uczęszczająca do szkół/placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne, zawodowe i specjalne, nauczyciele i kadra wspierająca i organizująca proces nauczania szkół/ placówek oświatowych, rodzice i opiekunowie dzieci i młodzieży wspieranych szkół i placówek, studenci i kadra uczelni wyższych prowadzących kształcenie na poziomie wyższym, pracodawcy/ przedsiębiorcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury. Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antydyskryminacyjna znajdują odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Działania będą realizowane na obszarze całego województwa, w szczególności na terenie następujących OSI wskazanych w SRWP 2030: Miasta powiatowe - w zakresie wsparcia infrastruktury szkolnictwa zawodowego i ustawicznego oraz szkół ponadpodstawowych, Białystok i jego obszar funkcjonalny (z wykorzystaniem ZIT) - w zakresie wsparcia infrastruktury szkolnictwa zawodowego i ustawicznego, szkół ponadpodstawowych oraz szkolnictwa wyższego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]
Nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.4.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
IV	4(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO121	Liczba wspartych przedszkoli	szt.		
IV	4(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO125	Liczba wspartych szkół	szt.		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
IV	4(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR070	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki nad dziećmi	użytkownicy/rok					
IV	4(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR071	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek oświatowych	użytkownicy/rok					

2.1.4.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(ii)	121	Do uzupełnienia na dalszym etapie
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(ii)	122	Do uzupełnienia na dalszym etapie
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(ii)	123	Do uzupełnienia na dalszym etapie
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(ii)	124	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
---------------	---------	-------------------	-----------------	-----	---------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie
----	------	--------------------	-------	-----------------------------------	-----------------------------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.4.2. Cel szczegółowy (iii): Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne (Działanie 4.2)²¹

2.1.4.2.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

W celu zwiększania integracji społeczno-ekonomicznej marginalizowanych społeczności, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach wspierane będą **działania dedykowane infrastrukturze społecznej** w powiązaniu z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług. W ramach działania dofinansowaniu będzie podlegała m.in. infrastruktura placówek zapewniających dzienną i całodobową opiekę osobom z niepełnosprawnościami, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Interwencja będzie dotyczyła również infrastruktury społecznej na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz pieczy zastępczej. Ponadto wspierane będą mieszkania o charakterze wspomaganym, chronionym i treningowym, a także lokale/mieszkania w ramach najmu socjalnego.

Wsparcia wymaga również infrastruktura szkół specjalnych przysposabiających do pracy. Ponadto istnieje potrzeba wsparcia infrastruktury służącej aktywizacji społeczno-zawodowej osób biernych zawodowo oraz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, jak również infrastruktury integracyjnej wykorzystywanej przez struktury pomocy społecznej oraz różne instytucje i organizacje w celu integracji społeczności, zwłaszcza ukraińskiej i białoruskiej, zamieszkujących region i funkcjonujących na jego obszarze.

Wsparcie w ramach niniejszego celu szczegółowego będzie miało charakter uzupełniający w stosunku do interwencji EFS+ i będzie ukierunkowane na tworzenie infrastruktury zwiększającej dostępność do usług społecznych, w szczególności na obszarach charakteryzujących się słabym dostępem. Interwencja uwzględni specyfikę województwa i będzie odnosić się do zdiagnozowanych

²¹ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

deficytów i potrzeb oraz uwarunkowań, w tym demograficznych i ekonomicznych, jednocześnie bazując na doświadczeniach perspektywy finansowej 2014-2020. Interwencja w zakresie infrastruktury społecznej (zwłaszcza dotycząca budowy nowej infrastruktury) będzie uwzględniać trendy demograficzne zachodzące na danym obszarze oraz potrzeby osób z niepełnosprawnościami oraz o szczególnych potrzebach.

Kluczowym wyznacznikiem zakwalifikowania danego podmiotu jako beneficjenta nie będzie forma prawna wnioskodawcy, a przedmiot jego działalności. Potencjalnymi beneficjentami wsparcia w powyższym zakresie, w szczególności będą instytucje pomocy i integracji społecznej, organizacje pozarządowe, działające w sferze pomocy i integracji społecznej, jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Odbiorcami wsparcia będą mieszkańcy województwa.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antidyskryminacyjna znajdują odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Działania będą realizowane na obszarze całego województwa, w szczególności na terenie następujących OSI wskazanych w SRWP 2030: Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz Obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Nie przewiduje się.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]

Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

2.1.4.2.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
IV	4(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO065	Pojemność nowych lub zmodernizowanych lokali socjalnych	osoby		
IV	4(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO113	Ludność objęta projektami w ramach zintegrowanych działań na rzecz włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji	osoby		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość początkowa	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
IV	4(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR067	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych lokali socjalnych	użytkownicy / rok					

2.1.4.2.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(iii)	126	Do uzupełnienia na dalszym etapie
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(iii)	127	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(iii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(iii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(iii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(iii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.4.3. Cel szczegółowy (v): Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej (Działanie 4.3)²²

²² Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

2.1.4.3.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

Mając na uwadze rozwój województwa podlaskiego oraz poprawę jakości życia w regionie, niezbędnym jest w zakresie opieki zdrowotnej zapewnienie odpowiedniego poziomu infrastruktury i dostępności do niej. W związku z tym wspierane będą **inwestycje na rzecz dostępności do wysokiej jakości usług zdrowotnych**, w szczególności w priorytetowych dziedzinach medycyny lub dziedzinach wynikających z potrzeb epidemiologicznych, zidentyfikowanych na poziomie województwa. Działania będą obejmować podnoszenie jakości świadczonych usług zdrowotnych, w tym dostosowanie podmiotów leczniczych do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami. Elementem projektu mogą być działania z zakresu stosowania nowoczesnych form świadczenia usług medycznych, np. telemedycyny, telerehabilitacji.

Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia będą wynikały ze zdiagnozowanych potrzeb dla podmiotów leczniczych działających w publicznym systemie ochrony zdrowia i obejmą ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (Podstawowej Opieki Zdrowotnej - POZ, Ambulatoryjnej Opieki Specjalistycznej - AOS) oraz stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

Podjęte działania mają zapewnić rozwój i modernizację zasobów infrastruktury zdrowia, w tym w szczególności sprzętu i aparatury medycznej zapewniającej dostęp do usług dostarczanych w zgodzie z mapą potrzeb zdrowotnych dla województwa podlaskiego. Planowana interwencja ma w szczególności wzmocnić rolę POZ w dostarczaniu usług zdrowotnych oraz zapewnić poprawę dostępności do ambulatoryjnej opieki specjalistycznej a także opieki stacjonarnej i całodobowej. Zatem planuje się wsparcie POZ w związku z rozszerzeniem zakresu realizowanych przez nie świadczeń finansowanych przez NFZ, w tym m.in. w zakresie profilaktyki oraz diagnostyki. Działania obejmą deinstytucjonalizację świadczenia usług zdrowotnych i społecznych, w tym rozwoju opieki długoterminowej.

Oczekiwanym rezultatem będzie wzrost jakości i dostępności usług zdrowotnych oraz społecznych, jak również zwiększenie potencjału instytucji systemu ochrony zdrowia.

Ponadto realizowany będzie projekt strategiczny dla województwa podlaskiego dotyczący **utworzenia Centrum Diagnostyki i Leczenia Chorób Nowotworowych – Centrum Chorób Piersi - Breast Cancer Unit (BCU)**.

Beneficjentami interwencji będą podmioty lecznicze (publiczne, prywatne) udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, w tym m.in. samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, zakłady podstawowej opieki zdrowotnej oraz ambulatoryjnej opieki specjalistycznej.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Odbiorcami wsparcia będą pacjenci podmiotów leczniczych, w szczególności mieszkańcy województwa.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antidyskryminacyjna znajdują odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Działania będą realizowane na obszarze całego województwa, w szczególności na terenie następujących OSI wskazanych w SRWP 2030: Miasta powiatowe oraz Obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]
Nie przewiduje się wykorzystanie instrumentów finansowych.

2.1.4.3.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
IV	4(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO069	Pojemność nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	Osoby/rok		
IV	4(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	własny IZ	Nakłady inwestycyjne na zakup aparatury medycznej	PLN		

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
IV	4(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR073	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	Użytkownicy/rocznik					

2.1.4.3.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(v)	128	Do uzupełnienia na dalszym etapie
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(v)	129	Do uzupełnienia na dalszym etapie
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(v)	130	Do uzupełnienia na dalszym etapie
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(v)	131	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(v)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(v)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(v)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(v)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.4.4. Cel szczegółowy (vi): Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych (Działanie 4.4)²³

2.1.4.4.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury oraz turystyka są ważnymi czynnikami rozwoju społeczno-gospodarczego danego obszaru. Należy dążyć do wykorzystania integracyjnego potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego, wzmacniania tożsamości i uczestnictwa w kulturze. Poprawa jakości oferty i usług też ma znaczenie. Znakiem czasu jest konieczność poszukiwania nowych metod udostępnienia i ułatwienia dostępu do dóbr kultury, uczestnictwa w kulturze, stworzenia nowej oferty kulturalnej i turystycznej, edukacja kulturalna. Ważne jest również wspieranie i ochrona dziedzictwa kulturowego. Obiekty kulturowe, chronione dziedzictwo kultury mają wpływ również na potencjał turystyczny. Zasadny jest rozwój turystyki oparty na walorach przyrodniczych i krajobrazowych, kulturowych stanowiących o wysokiej atrakcyjności turystycznej. Konieczna jest modernizacja infrastruktury kultury i turystyki, wzmacnianie potencjału instytucji kultury, wspieranie rozwoju sektorów kreatywnych i przemysłu czasu wolnego.

W ramach celu szczegółowego realizowane będą inwestycje zwiększające stopień wykorzystania zasobów sektora kultury i turystyki poprzez **zachowanie i modernizację obiektów dziedzictwa kulturowego**. Dotyczy to wyłącznie zachowania i modernizacji obiektów dziedzictwa kulturowego na cele prowadzenia działalności kulturalnej. Dziedzictwo kulturowe stanowi przedmiot ochrony i zasób, który może być wykorzystywany do rozwoju kapitału społecznego, jak i rozwoju gospodarczego. Dziedzictwo obejmuje całość dziedzictwa materialnego: dziedzictwo architektoniczne, miejsca historyczne, stanowiska archeologiczne, krajobraz kulturowy, parki i ogrody, jak również ruchome obiekty zabytkowe w tym muzealia, zasoby archiwalne i biblioteczne oraz dziedzictwo niematerialne: żywe tradycje, wierzenia, wartości niematerialne oddziedziczone po przodkach, język. Zachowanie i modernizacja obiektów dziedzictwa kulturowego na cele prowadzenia działalności kulturalnej uwzględnia działania obejmujące kompleksowe prace konserwatorskie, restauratorskie pozwalające zachować walory i charakter tego typu obiektów. Elementem uzupełniającym mogą być prace związane z zagospodarowaniem terenu wokół obiektów dziedzictwa kulturowego, prace dotyczące zabezpieczeń na wypadek zagrożeń, zakup wyposażenia.

²³ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

W celu wzmocnienia roli kultury w rozwoju gospodarczym i społecznym ważna jest rola projektów obejmujących **konserwację zabytków ruchomych oraz zabytkowych muzealiów, starodruków, księgozbiorów, materiałów bibliotecznycy, archiwalnych i zbiorów audiowizualnych (w tym filmowych) oraz ich ochrona i digitalizacja**. Podstawową formą ochrony zabytków jest wpis do rejestru zabytków. Zabytki nieruchome znajdujące się na terenie województwa stanowią 3,2% wszystkich zabytków tego rodzaju w Polsce, natomiast zabytki ruchome stanowią ponad 1,7%. Spośród nieruchomych zabytków wpisanych do rejestru największą część stanowią domy mieszkalne oraz obiekty sakralne. W przypadku zabytków ruchomych ponad 87% stanowi wyposażenie świątyń²⁴. W ramach typu projektu możliwe będą prace konserwatorskie, restauratorskie zabytków ruchomych, muzealiów, starodruków, księgozbiorów, materiałów bibliotecznycy, archiwalnych i zbiorów audiowizualnych (w tym filmowych) połączone z ich ochroną i digitalizacją. Elementem uzupełniającym mogą być niezbędne prace dotyczące dostosowania pomieszczeń do właściwego przechowywania zbiorów, ich zabezpieczenia, zakup stosownego wyposażenia.

Dofinansowane zostaną, m.in. projekty pn.: **Medioteka - Kreatywne Centrum Nauki, Edukacji i Technologii w Suwałkach i Książka – Pasja – Zawód. Książnica Łomżyńska oraz Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Łomży**.

Jakość życia w województwie podlaskim oceniana jest na średnim poziomie. Niedostateczny poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa dotyczy między innymi uczestnictwa w kulturze. Zasadne jest zatem wzmacnianie uczestnictwa mieszkańców regionu w kulturze (w tym aktywności kulturowe, kreatywne), wykorzystanie integracyjnego potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego poprzez **rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej** (m.in. szkoły artystyczne, uczelnie artystyczne, teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury, muzea). Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej oraz odpowiednia oferta ma służyć aktywności społecznej, kulturalnej, włączeniu społecznemu. Kompleksowe wsparcie (przebudowa, rozbudowa, wyposażenie) rozwoju już istniejącej infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej ułatwi i zwiększy uczestnictwo mieszkańców regionu w życiu kulturalnym.

Możliwe jest rozszerzenie niniejszego wsparcia o komponent dotyczący rozwoju międzysektorowej współpracy w zakresie przemysłów kultury i kreatywnych, tj. nowych i innowacyjnych produktów w dziedzinie kultury i turystyki, wynikających ze współpracy uczelni i szkół artystycznych i instytucji sektora kultury z przedsiębiorstwami i klastrami przemysłów kreatywnych.

Poszukiwanie powiązań pomiędzy kulturą, nauką i biznesem zaowocowało wypracowaniem nowego sektora gospodarki - przemysłu/branży kreatywnej. Sektor kreatywny to wszystkie przemysły, których działalność uwzględnia twórczość, produkcję, wytwarzanie, prezentację, nadawanie, wystawiennictwo, dystrybucję i sprzedaż dóbr chronionych prawami autorskimi. Połączenie kreatywności z przedsiębiorczością, czyli umiejętnością przełożenia wypracowanego pomysłu na konkretne działanie przynoszące korzyści, stanowi bazę dla zaistnienia przemysłu kreatywnego.

Do wypracowania nowych i innowacyjnych produktów kultury i turystyki w oparciu o istniejące zasoby materialne i niematerialne może przyczynić się współpraca instytucji kultury z placówkami edukacyjnymi, naukowymi, a także klastrami przedsiębiorstw z obszaru przemysłów kreatywnych. Interwencja w tym zakresie będzie komplementarna do wsparcia z EFS+.

Przykładem synergii pomiędzy kulturą, nauką i biznesem będzie **projekt strategiczny dla województwa podlaskiego XYLOPOLIS – Centrum Sztuki i Nauki o Drewnie**.

Położenie przygraniczne województwa podlaskiego i walory przyrodnicze stanowią potencjał do rozwoju wybranych form turystyki. Wspierana będzie **infrastruktura służąca rozwojowi turystyki w oparciu o m.in. walory przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe i lokalne produkty turystyczne**. W szczególności interwencja będzie dotyczyła produktów turystycznych i szlaków tematycznych,

²⁴ Diagnoza Strategiczna Województwa Podlaskiego, Białystok 2020 r.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

odwołujących się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych województwa podlaskiego o zasięgu co najmniej subregionalnym.

Wyżej wymienione typy projektów powinny uwzględniać rozwiązania mające na celu ułatwienie dostępu do obiektów dziedzictwa kulturowego, zabytków, instytucji kultury, w tym dostosowanie ww. obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Kluczowym wyznacznikiem zakwalifikowania danego podmiotu jako beneficjenta nie będzie forma prawna wnioskodawcy, a przedmiot jego działalności. Wsparcie otrzymają w szczególności jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia, stowarzyszenia, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, instytucje prowadzące działalność z zakresu kultury, dziedzictwa kulturowego i turystyki na poziomie regionalnym oraz podmioty działające w ramach partnerstw publiczno-prywatnych.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Grupą docelową będą mieszkańcy województwa i turyści odwiedzający region

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antydyskryminacyjna znajdują odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Działania będą realizowane na obszarze całego województwa, w szczególności na terenie następujących OSI wskazanych w SRWP 2030: Subregionalne ośrodki wzrostu, Obszary zagrożone trwałą marginalizacją i Obszary wiejskie, w tym przyrodniczo cenne.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Nie przewiduje się realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]
Nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych.

2.1.4.4.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
IV	4(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO077	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
IV	4(vi)	EFRR	Słabiej Rozwinięte	RCR077	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby / rok					

2.1.4.4.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(vi)	127	Do uzupełnienia na dalszym etapie
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(vi)	165	Do uzupełnienia na dalszym etapie
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(vi)	166	Do uzupełnienia na dalszym etapie
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(vi)	167	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(vi)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(vi)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(vi)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
IV	EFRR	Słabiej rozwinięty	4(vi)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.5. Priorytet V: Partnerskie Podlaskie [300]

☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+*
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ ²⁵
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

*Jeżeli zaznaczone, przejść do sekcji 2.1.1.2.

2.1.5.1. Cel szczegółowy (i): Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (Działanie 5.1)²⁶

2.1.5.1.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

<p>Pole tekstowe [8 000]</p> <p>Cel szczegółowy będzie wdrażany z zastosowaniem instrumentów terytorialnych takich jak: zintegrowane instrumenty terytorialne – ZIT, inne instrumenty terytorialne - IIT (w szczególności programy rewitalizacji oraz partnerstwa strategiczne).</p> <p>ZIT będzie przeznaczony, tak jak w perspektywie finansowej 2014-2020, dla Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego oraz dla innych miejskich obszarów funkcjonalnych, które mogą zostać wyznaczone przez Zarząd Województwa Podlaskiego. Podstawowym dokumentem realizacji działań realizowanych w formule ZIT jest Strategia ZIT, która pełni rolę strategii terytorialnej, o której mowa w art. 29 rozporządzenia ogólnego.</p> <p>Działania wdrażane w ramach strategii ZIT będą wynikać z potrzeb rozwojowych i potencjałów danego obszaru wskazanych ww. strategii. Działania te powinny mieć charakter ponadlokalny i służyć wzmocnieniu relacji funkcjonalnych.</p> <p>W zakresie rewitalizacji planowane do wsparcia są projekty wynikające z Gminnych Programów Rewitalizacji, które zostały wpisane do Wykazu programów rewitalizacji gmin województwa podlaskiego. Zakres interwencji w obszarze rewitalizacji powinien uwzględniać kierunki i cele wskazane w Polityce Rewitalizacji Województwa Podlaskiego. Zgodnie z Umową Partnerstwa, Gminne Programy Rewitalizacji pełnią funkcję planów działań innych instrumentów terytorialnych (IIT).</p> <p>W celu szczegółowym planowane jest w szczególności wsparcie następujących typów projektów:</p>

²⁵ W przypadku gdy zasoby w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ są uwzględniane do celów art. 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS+.

²⁶ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

- 1) ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych,**
- 2) ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury,**
- 3) ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000,**
- 4) fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych.**

CP 5 jest szczególnie związany z CP 4, w dużej mierze finansowanym z EFS+, uzupełniającym interwencje o charakterze infrastrukturalnym o niezbędne działania społeczne. Projekty dotyczące wsparcia kultury, dziedzictwa kulturowego i turystyki będą wdrażane na poziomie regionalnym zarówno w CP 5 jak i w CP 4. Komplementarność będzie zapewniona w zakresie sposobu wdrażania, celów oraz na poziomie pojedynczego projektu i beneficjenta. Zaplanowana interwencja jest oparta o model partycypacyjny, ponieważ projekty kierowane do wsparcia w CP 5 muszą wynikać ze strategii terytorialnych danego obszaru, w przygotowanie których zaangażowane jest duże grono interesariuszy: JST, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, społeczności lokalne. Istotnym efektem działań w CP 5 będzie trwałe wzmocnienie potencjału instytucjonalnego samorządów lokalnych oraz wzrost znaczenia lokalnych interesariuszy i ich wpływu na rozwój społeczno-gospodarczy regionu. Beneficjentami będą podmioty wskazane w strategiach terytorialnych.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Główne grupy docelowe to grupy wskazane w strategiach terytorialnych.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antydyskryminacyjna znajdą odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Obszary objęte strategiami terytorialnymi z uwzględnieniem narzędzi terytorialnych takich jak: zintegrowane instrumenty terytorialne – ZIT, inne instrumenty terytorialne - IIT (w szczególności programy rewitalizacji oraz partnerstwa strategiczne).

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Nie przewiduje się działań międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]

Nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.5.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
V	5(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju	szt.		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
V	5(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR077	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby/rok					

2.1.5.1.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
V	EFRR	Słabiej rozwinięty	5(i)	165	Do uzupełnienia na dalszym etapie
V	EFRR	Słabiej rozwinięty	5(i)	166	Do uzupełnienia na dalszym etapie
V	EFRR	Słabiej rozwinięty	5(i)	167	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

V	EFRR	Słabiej rozwinięty	5(i)	168	Do uzupełnienia na dalszym etapie
---	------	--------------------	------	-----	-----------------------------------

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
V	EFRR	Słabiej rozwinięty	5(i)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
V	EFRR	Słabiej rozwinięty	5(i)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
V	EFRR	Słabiej rozwinięty	5(i)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
V	EFRR	Słabiej rozwinięty	5(i)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.5.2. Cel szczegółowy (ii): Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie (Działanie 5.2)²⁷

2.1.5.2.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

²⁷ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

Wsparcie w ramach celu szczegółowego będzie wdrażane z zastosowaniem instrumentów terytorialnych takich jak: Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) oraz inne instrumenty terytorialne - IIT (w szczególności programy rewitalizacji oraz partnerstwa strategiczne).

Instrument RLKS dedykowany jest przede wszystkim do wsparcia obszarów wiejskich oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na wszystkich obszarach objętych RLKS. Podstawą narzędzia RLKS jest umożliwienie społecznościom lokalnym inicjowania i realizacji działań rozwojowych w formule partycypacyjnej, przy współdziałaniu lokalnych partnerów społecznych, społeczno-gospodarczych i mieszkańców danego obszaru.

RLKS wdrażany jest przez lokalne grupy działania w oparciu o lokalne strategie rozwoju. W ramach RLKS wpierane będą projekty wynikające z lokalnych strategii rozwoju, których celem jest zaspokojenie specyficznych, zgłaszanych przez mieszkańców potrzeb lokalnych.

Kierunki interwencji będą miały indywidualny charakter, bowiem każdorazowo zostaną określone w Lokalnej Strategii Rozwoju w oparciu o zidentyfikowane na poziomie lokalnym problemy i potencjały.

W zakresie rewitalizacji planowane do wsparcia są projekty wynikające z Gminnych Programów Rewitalizacji, które zostały wpisane do Wykazu programów rewitalizacji gmin województwa podlaskiego. Zakres interwencji w obszarze rewitalizacji powinien uwzględniać kierunki i cele wskazane w Polityce Rewitalizacji Województwa Podlaskiego. Zgodnie z Umową Partnerstwa, Gminne Programy Rewitalizacji pełnią funkcję planów działań innych instrumentów terytorialnych (IIT).

W celu szczegółowym planowane jest wsparcie następujących typów projektów:

- 1) ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych,**
- 2) ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury,**
- 3) ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000,**
- 4) fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych.**

CP 5 jest szczególnie związany z CP 4, w dużej mierze finansowanym z EFS+, uzupełniającym interwencje o charakterze infrastrukturalnym o niezbędne działania społeczne.

Projekty dotyczące wsparcia kultury, dziedzictwa kulturowego i turystyki będą wdrażane na poziomie regionalnym zarówno w CP 5 jak i w CP 4. Komplementarność będzie zapewniona w zakresie sposobu wdrażania, celów oraz na poziomie pojedynczego projektu i beneficjenta. Zaplanowana interwencja jest oparta o model partycypacyjny, ponieważ projekty kierowane do wsparcia w CP 5 muszą wynikać ze strategii terytorialnych i lokalnych strategii rozwoju danego obszaru, w przygotowanie których zaangażowane jest duże grono interesariuszy: JST, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, społeczności lokalne. Istotnym efektem działań w CP 5 będzie trwałe wzmocnienie potencjału instytucjonalnego samorządów lokalnych oraz wzrost znaczenia lokalnych interesariuszy i ich wpływu na rozwój społeczno-gospodarczy regionu. Wybór LSR do realizacji przez LGD zostanie dokonany zgodnie z zapisami rozporządzenia ogólnego.

Wsparcie w ramach RLKS w celu szczegółowym 5 (ii) może przybrać formułę bezpośrednią lub pośrednią, które były stosowane już w perspektywie 2014-2020.

Beneficjentami będą podmioty wskazane w strategiach terytorialnych oraz lokalnych strategiach rozwoju.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Główne grupy docelowe to grupy wskazane w strategiach terytorialnych i lokalnych strategiach rozwoju.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antidyskryminacyjna znajdą odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Obszary objęte strategiami terytorialnymi i lokalnymi strategiami rozwoju z uwzględnieniem narzędzi terytorialnych takich jak: inne instrumenty terytorialne - IIT (w szczególności programy rewitalizacji i partnerstwa strategiczne) oraz RLKS.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

W ramach celu szczegółowego, w szczególności w RLKS, dopuszcza się realizację przedsięwzięć z partnerami mającymi siedzibę poza województwem.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.5.2.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
V	5(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO080	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	szt.	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
V	5(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR077	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby/rok					

2.1.5.2.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
V	EFRR	Słabiej rozwinięty	5(ii)	165	Do uzupełnienia na dalszym etapie
V	EFRR	Słabiej rozwinięty	5(ii)	166	Do uzupełnienia na dalszym etapie
V	EFRR	Słabiej rozwinięty	5(ii)	167	Do uzupełnienia na dalszym etapie
V	EFRR	Słabiej rozwinięty	5(ii)	168	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
V	EFRR	Słabiej rozwinięty	5(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
V	EFRR	Słabiej rozwinięty	5(ii)	Do uzupełnienia	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
V	EFRR	Słabiej rozwinięty	5(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
V	EFRR	Słabiej rozwinięty	5(ii)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.6. Priorytet VI: Kapitał społeczny Podlaskiego (EFS+) [300]

☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+*
☒ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ ²⁸
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

*Jeżeli zaznaczone, przejść do sekcji 2.1.1.2.

2.1.6.1. Cel szczegółowy a): Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej (Działanie 6.1)²⁹

2.1.6.1.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

<p>Pole tekstowe [8 000]</p> <p>Znaczący wpływ na rynek pracy ma sytuacja demograficzna. Wśród słabych stron w tym kontekście w SRWP 2030 wskazano m.in. starzenie się społeczeństwa, w tym zasobów pracy czy zmniejszający się potencjał ludnościowy pod kątem zasobów pracy, w tym na skutek drenażu wykwalifikowanej kadry. Jako region peryferyjny województwo podlaskie boryka się z dużymi problemami demograficznymi. Pozytywne zmiany na rynku pracy w regionie postępują wolniej niż przeciętnie w kraju. Znaczne dysproporcje zauważalne na rynku pracy są natomiast wewnątrz województwa. Determinuje to konieczność kontynuowania aktywnego stymulowania sytuacji na rynku pracy.</p> <p>W związku z powyższym planowane są do realizacji projekty mające na celu zwiększenie dostępu do zatrudnienia dla wszystkich osób poszukujących pracy, poprzez aktywizację zawodową osób pozostających bez pracy, w tym zwłaszcza tych znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy: kobiet, osób młodych, osób starszych, osób długotrwale bezrobotnych i osób z niepełnosprawnościami. Interwencja obejmie kompleksową aktywizację zawodową osób bezrobotnych (realizowaną w projektach urzędów pracy) oraz ubogich pracujących i osób zatrudnionych na umowach cywilnoprawnych. Wsparcie realizowane będzie poprzez instrumenty i usługi rynku pracy, w tym wsparcie adaptacyjne pracownika w zakresie dostosowania</p>
--

²⁸ W przypadku gdy zasoby w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ są uwzględniane do celów art. 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS+.

²⁹ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

kwalifikacji, kompetencji, umiejętności pracownika do potrzeb pracodawcy oraz profilu wykonywanej pracy. W celu zwiększenia ich szans powrotu na rynek pracy wspierane będzie również zakładanie działalności gospodarczej w formie dotacji na samozatrudnienie.

Kompleksowa aktywizacja zawodowa na rzecz osób młodych znajdujących się w szczególnej sytuacji realizowana będzie również w ramach projektu OHP.

Z uwagi na przygraniczne położenie województwa podlaskiego wskazana jest także **realizacja ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej (USMT) w ramach sieci EURES**. Realizacja tego typu działań musi wynikać ze zdiagnozowanych potrzeb regionalnego rynku pracy (charakter warunkowy realizacji tego typu działań). Ponadto w celu zwiększenia pomocy pracodawcom z regionu w pozyskiwaniu pracowników z innych państw członkowskich UE/EFTA (w tym migrantów powrotnych) oraz w celu pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy z województwa podlaskiego w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia za granicą na unijnym rynku pracy możliwe jest wsparcie publicznych służb zatrudnienia w świadczeniu usług w ramach sieci EURES. Powyższe działania należy realizować przy zachowaniu równowagi na regionalnym i lokalnych rynkach pracy.

Beneficjentami projektów będą instytucje rynku pracy, w szczególności wojewódzki i powiatowe urzędy pracy.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Grupy docelowe to mieszkańcy województwa, w szczególności osoby pozostające bez pracy, ubodzy pracujący, osoby zatrudnione na umowach cywilnoprawnych oraz osoby młode znajdujące się w szczególnej sytuacji.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i niedyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antydyskryminacyjna znajdą odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Działania będą realizowane na obszarze całego województwa, w szczególności na terenie następujących OSI wskazanych w SRWP 2030: Obszary zagrożone trwałą marginalizacją i Obszary wiejskie, w tym przyrodniczo cenne.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]
W ramach celu szczegółowego nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.6.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VI	4(a)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECO02	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	osoby		
VI	4(a)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLACO01	Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	osoby		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
-----------	-----------------	---------	-------------------	------------------------	----------------	-----------------	--	-----------------	--------------------	---------------------	-------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

VI	4(a)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECR04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	osoby						
----	------	------	--------------------	--------	---	-------	--	--	--	--	--	--

2.1.6.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(a)	134	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(a)	135	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(a)	136	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(a)	137	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(a)	140	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(a)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(a)	Do uzupełnienia	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(a)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
---------------	---------	-------------------	-----------------	-----	---------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(a)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie
----	------	--------------------	------	-----------------------------------	-----------------------------------

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.6.2. Cel szczegółowy d): Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (Działanie 6.2)³⁰

2.1.6.2.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

Z uwagi na zachodzące procesy demograficzne wyzwaniem dla regionu jest wzmocnienie potencjału zasobów pracy. Chcąc osiągnąć zwiększone zatrudnienie, zwłaszcza wśród osób starszych, niewątpliwie należy zapewnić profilaktykę, opiekę zdrowotną, rehabilitacyjną. Ponadto, stworzenie warunków pracy pozwalających na wykorzystanie potencjału osób starszych przez pracodawców przyczyni się do wydłużenia czasu aktywności zawodowej oraz ograniczy wyłączenie ich z rynku pracy z powodów zdrowotnych. Choroba jest główną przyczyną bierności zawodowej. Działania ukierunkowane na utrzymanie dobrego stanu zdrowia potencjalnych zasobów pracy mają więc kluczowe znaczenie dla zapewnienia odpowiedniej liczby osób aktywnych zawodowo. Ponadto działania te w pośredni sposób mogą przyczynić się do odwrócenia w dłuższej perspektywie czasowej negatywnych trendów demograficznych. Nowoczesna opieka zdrowotna ma służyć zapewnieniu utrzymania aktywności zawodowej zasobów pracy.

Celem podejmowanych działań będzie wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian oraz aktywnego i zdrowego starzenia się. Niezwykle ważna jest **realizacja regionalnych programów zdrowotnych**, obejmujących m.in. profilaktykę chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu.

W celu przedłużenia wieku aktywności zawodowej wspierane będą **programy rehabilitacji leczniczej** zapobiegających przerywaniu aktywności zawodowej ze względów zdrowotnych i ułatwiających powrót na rynek pracy.

W celu przeciwdziałania wzrostowi bezrobocia wywołanego procesami adaptacyjnymi i modernizacyjnymi należy wspomóc przedsiębiorstwa, przedsiębiorców i ich pracowników w zarządzaniu tymi procesami. Konieczne jest zwiększenie kompetencji kadr przedsiębiorstw w zakresie zarządzania zmianami organizacyjnymi oraz przechodzenia przez procesy zmian. W związku z tym wspierane będą **usługi rozwojowe w modelu popytowym (PSF) dla pracodawców i ich pracowników**, zgodne z ich zidentyfikowanymi potrzebami (system popytowy w oparciu o BUR). Procesy modernizacyjne i adaptacyjne wymuszają bowiem ciągłą aktualizację, podnoszenie i zmianę kwalifikacji oraz umiejętności pracowników. Potrzebę stałego dostosowywania się do zmian, w szczególności w zakresie kompetencji cyfrowych, uwypukliła pandemia COVID-19.

³⁰ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

W ramach celu szczegółowego wspierany będzie także rozwój kompetencji pracowników publicznych służb zatrudnienia (PSZ) i innych instytucji rynku pracy wynikających z potrzeb regionalnego/lokalnego rynku pracy.

Ponadto, przewiduje się programy ukierunkowane na eliminowanie szkodliwych czynników w miejscu pracy. Działania takie zapobiegają utracie pracy i wypadnięciu z rynku, a w konsekwencji wykluczeniu społecznemu. Dlatego wspierana będzie **adaptacja środowiska pracy do potrzeb różnych grup pracowników**, w tym działania ukierunkowane na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy, dostosowanie miejsc pracy do możliwości świadczenia pracy m.in. przez osoby starsze, jak również wdrożenie nowych rozwiązań w zakresie zarządzania wiekiem w firmach.

W celu złagodzenia skutków zmian restrukturyzacyjnych planowany jest **outplacement**, czyli interwencja skierowana do pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracownika oraz osób odchodzących z rolnictwa.

Wychodząc naprzeciw potrzebie godzenia życia zawodowego i prywatnego oraz bazując na doświadczeniach w czasie pandemii, niezwykle ważne wydaje się **wsparcie pracodawców we wprowadzaniu elastycznych form zatrudnienia, w tym we wprowadzaniu pracy zdalnej**.

Beneficjentami wsparcia będą wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych) w szczególności: podmioty lecznicze, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz ich związki i stowarzyszenia, organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorcy.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Grupy docelowe to mieszkańcy województwa podlaskiego, przedsiębiorcy i pracodawcy oraz ich pracownicy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i niedyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antidyskryminacyjna znajdują odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Pole tekstowe [2 000]
Działania będą realizowane na obszarze całego województwa.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]
W ramach celu szczegółowego nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.6.2.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VI	4(d)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLDKCO02	Liczba wdrożonych programów polityki zdrowotnej	sztuki		
VI	4(d)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLDCO04	Liczba pracowników mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym spółdzielni i przedsiębiorstw społecznych) objętych usługą rozwojową	osoby		
VI	4(d)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLDCO01	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym spółdzielni i przedsiębiorstw społecznych) objętych usługami rozwojowymi	przedsiębiorstwa		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
-----------	-----------------	---------	-------------------	------------------------	----------------	-----------------	--	-----------------	--------------------	---------------------	-------------

**Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0**

VI	4(d)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLDCR01	Liczba pracowników, którzy uzyskali kwalifikacje w wyniku uczestnictwa w usłudze rozwojowej	osoby						
----	------	------	--------------------	---------	---	-------	--	--	--	--	--	--

2.1.6.2.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(d)	140	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(d)	141	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(d)	144	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(d)	146	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(d)	147	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(d)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(d)	Do uzupełnienia	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(d)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
---------------	---------	-------------------	-----------------	-----	---------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(d)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie
----	------	--------------------	------	-----------------------------------	-----------------------------------

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.6.3. Cel szczegółowy f): Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (Działanie 6.3)³¹

2.1.6.3.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

W obszarze edukacji w regionie obserwuje się niedostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku, co przejawia się występowaniem niedoboru pracowników posiadających kwalifikacje poszukiwane przez pracodawców. Region charakteryzuje się także niższym, w porównaniu do innych województw, odsetkiem dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. SRWP 2030 wskazuje, że wyzwaniem, przed którym stoi region są m.in. dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, skuteczne ograniczanie "drenażu mózgow" do innych regionów. Ze względu na zakres celu szczegółowego realizowane działania będą sprzyjały zapewnieniu równego dostępu i możliwości ukończenia wysokiej jakości i włączającej edukacji - od wczesnej edukacji i opieki, poprzez edukację ogólną i zawodową.

Wsparcie w ramach niniejszego celu szczegółowego będzie miało charakter komplementarny wobec interwencji EFRR. Uwzględni specyfikę województwa i trendy demograficzne zachodzące na danym obszarze oraz będzie odnosić się do zdiagnozowanych deficytów i potrzeb, jednocześnie bazując na doświadczeniach perspektywy finansowej 2014-2020.

Niezwykle istotne będzie **wspieranie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej**, oferującej usługi prowadzące do wszechstronnego rozwoju dzieci, przygotowującej do kolejnych etapów edukacyjnych i zwiększającej późniejsze szanse na rynku pracy. Ważne jest niwelowanie na wczesnym etapie edukacyjnym ewentualnych deficytów rozwojowych i reagowanie odpowiednimi zajęciami o charakterze kompensacyjnym i wyrównującym szanse dzieci w wieku przedszkolnym, co przyczyni się do wczesnego wspomaganie ich rozwoju. Zapewnienie równego dostępu do edukacji przedszkolnej wymaga wsparcia przedszkoli w prowadzeniu skutecznej edukacji włączającej, w tym dostosowania istniejących miejsc do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Nadal niezbędne jest tworzenie nowych miejsc przedszkolnych w miejscach, gdzie występują deficyty i potrzeby w tym zakresie. Problem dotyczy w szczególności 3-latków, głównie na obszarach wiejskich. Wszystkie działania wymagają wsparcia uzupełniającego w postaci doposażenia placówek wychowania przedszkolnego w pomoce dydaktyczne i niezbędne wyposażenie.

Interwencja będzie dotyczyła także **kształcenia ogólnego**. Aby edukacja była efektywna, powinna reagować na wymagania otoczenia, w tym związane z dynamicznie rozwijającym się społeczeństwem wiedzy oraz powinna uwzględniać nowe trendy i adaptować je do praktyki szkolnej. Edukacja powinna być prowadzona z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, w tym

³¹ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

zwłaszcza narzędzi cyfrowych, co w szczególności pokazała pandemia COVID-19. Wykorzystanie nowych technologii pozwoli na budowanie zdalnego systemu nauczania oraz prowadzenie kształcenia w systemie *on-line*. Niezbędne jest zatem bezpośrednie wsparcie szkół, ich uczniów i nauczycieli, ukierunkowane na podniesienie jakości edukacji, obejmujące m. in.: rozwój kompetencji kluczowych. W kontekście problemów wychowawczych czy trudności w nauce zasadna jest realizacja działań społeczno-wychowawczych, w tym kształtowanie kompetencji społeczno-emocjonalnych uczniów, edukacji prozdrowotnej, a także wsparcia psychologicznego. Szczególnie istotny jest także rozwój cyfryzacji w placówkach edukacyjnych. Ponadto wsparcia wymaga rozwijanie kompetencji, umiejętności, uzdolnień, zainteresowań uczniów poza edukacją formalną.

W celu wsparcia zmian systemowych, służących racjonalizacji sieci kształcenia zawodowego, zwiększeniu jakości i efektywności systemu edukacji oraz dostosowaniu jego zakresu do potrzeb regionalnego rynku pracy, zakłada się **kompleksowe regionalne wsparcie rozwoju szkolnictwa zawodowego**, którego elementem będą działania popularyzujące ten rodzaj edukacji. Będzie ono realizowane w trybie niekonkurencyjnym, w ramach projektu, który obejmie obszar całego województwie. Przyczyni się to do podniesienia prestiżu kształcenia zawodowego oraz zwiększenia zainteresowania uczniów szkół podstawowych wyborem szkół branżowych i techników.

Realizacja ww. działań będzie się odbywała poprzez **wsparcie szkół zawodowych** na podstawie przygotowanych przez nie programów rozwojowych. W czasach dynamicznie rozwijających się technologii pojawiają się coraz to nowe zawody i specjalności, które dzisiaj mogą jeszcze nie istnieć. Wiele zawodów ulega też komputeryzacji. Istotne znaczenie będzie miało powiązanie szkolnictwa zawodowego z regionalnymi specjalizacjami i lokalnymi przedsiębiorcami w celu dopasowania umiejętności absolwentów do zapotrzebowania zgłaszanego przez pracodawców na rynku pracy. Konieczne jest zwiększenie potencjału szkół prowadzących kształcenie zawodowe oraz rozwój nowoczesnego szkolnictwa zawodowego (w tym branżowego) poprzez podnoszenie jego jakości i konkurencyjności (w tym przede wszystkim poprzez zapewnienie uczniom możliwości rozwijania kompetencji uniwersalnych, jak i zdobycia kwalifikacji zawodowych, zgodnych z aktualnym i prognozowanym zapotrzebowaniem rynku pracy, w tym zwłaszcza w zakresie zawodów przyszłości czy Przemysłu 4.0). Aby zapewnić lepsze dopasowanie kształcenia do potrzeb przyszłych pracodawców, konieczne jest ich włączenie w proces kształcenia zawodowego oraz upowszechnienie kształcenia w miejscu pracy i praktycznego kształcenia zawodowego (w tym staże zawodowe), uwzględniającego najnowsze trendy technologiczne. Planowane jest również stworzenie rozwiązań wspierających kształcenie zawodowe dostosowane do zróżnicowania potrzeb edukacyjnych i rozwojowych osób uczących się, w tym wynikających z niepełnosprawności. Ponadto także szkoły zawodowe wymagają wykorzystania nowych technologii, co pozwoli na budowanie zdalnego systemu nauczania oraz prowadzenie kształcenia w systemie *on-line*.

Należy także nadal rozwijać i doskonalić system doradztwa zawodowego na wszystkich etapach edukacji.

Planowane są także projekty dotyczące **programów stypendialnych dla uzdolnionych uczniów województwa podlaskiego** (kształcenie ogólne i kształcenie zawodowe), realizowane w trybie niekonkurencyjnym.

Planowane są również **projekty pilotażowe realizowane w modelu popytowym w zakresie zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży**.

Sytuacja, w jakiej znalazł się polski system oświaty w związku z pandemią COVID-19 pokazała, że kolejnym wyzwaniem w tym zakresie jest konieczność podnoszenia kompetencji kadr systemu edukacji na każdym jej etapie (z wyłączeniem szkolnictwa wyższego), w tym do prowadzenia kształcenia w systemie *on-line* oraz podnoszenie kompetencji kadry zarządzającej systemem edukacji w celu poprawy jakości kształcenia dzieci i młodzieży, co będzie możliwe w ramach wyżej wymienionych typów projektów. Na wszystkich poziomach kształcenia ważnym działaniem będzie także wsparcie szkół i placówek w prowadzeniu skutecznej edukacji włączającej – w tym zapewnienie odpowiedniego wyposażenia, podnoszenie kompetencji kadr pedagogicznych,

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

bezpośrednie wsparcie uczniów, w tym poprzez zapewnienie usług asystenckich dla uczniów. Ponadto wszystkie działania wymagają wsparcia w postaci doposażenia szkół i placówek w pomoce dydaktyczne i niezbędne wyposażenie. Beneficjentami będą wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie odrębnych przepisów), w szczególności: organy prowadzące ośrodki wychowania przedszkolnego/szkoły/placówki funkcjonujące w systemie oświaty.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]
Grupy docelowe to dzieci, młodzież, nauczyciele i kadra placówek edukacyjnych województwa podlaskiego oraz rodzice.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]
Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.
Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.
Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i niedyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.
Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antydyskryminacyjna znajdują odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Działania będą realizowane na obszarze całego województwa. W zakresie edukacji przedszkolnej przewiduje się preferencje punktowe na obszarze OSI wskazanych w SRWP 2030: Obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz Obszary wiejskie, w tym przyrodniczo cenne.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Pole tekstowe [1 000]
Nie przewiduje się.

2.1.6.3.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VI	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLFCO01	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoby		
VI	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLFCO03	Liczba uczniów objętych wsparciem	osoby		
VI	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLFCO06	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	osoby		
VI	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLFCO07	Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	podmioty		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
VI	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLFCR01	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje lub umiejętności po opuszczeniu programu	osoby					

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

VI	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLFCR02	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po	osoby						
----	------	------	--------------------	---------	--	-------	--	--	--	--	--	--

2.1.6.3.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(f)	145	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(f)	148	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(f)	149	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(f)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(f)	Do uzupełnienia	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(f)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
---------------	---------	-------------------	-----------------	-----	---------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(f)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie
----	------	--------------------	------	-----------------------------------	-----------------------------------

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.6.4. Cel szczegółowy g): Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (Działanie 6.4)³²

2.1.6.4.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

W SRWP 2030 zdiagnozowano, że skłonność mieszkańców woj. podlaskiego do stałego rozwoju kompetencji w ramach kształcenia ustawicznego jest niższa niż przeciętnie w kraju (3,3% osób dorosłych w wieku 24-65 lat uczących się lub doszkalających przy 4% w kraju). W związku z tym wyzwaniem jest zwiększenie skłonności mieszkańców woj. podlaskiego do kształcenia ustawicznego. Odpowiedzią na to będzie interwencja polegająca na dofinansowaniu **usług rozwojowych** dla osób dorosłych, które chcą z własnej inicjatywy podnieść swoje kwalifikacje/kompetencje lub przekwalifikować się, w tym wsparcie dla osób z najtrudniejszych grup docelowych. Wsparcie to będzie realizowane w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania (PSF).

Wsparciem objęte zostaną także **lokalne inicjatywy na rzecz kształcenia osób dorosłych**, np. poprzez tworzenie lokalnych punktów wsparcia kształcenia osób dorosłych, w tym służących aktywizacji osób starszych, osób o niskich kwalifikacjach, osób z niepełnosprawnościami, w tym wykluczonych cyfrowo. W ramach w/w inicjatyw wspierane będą podstawowe kompetencje, w tym cyfrowe (realizowane poza systemem BUR i PSF), umożliwiające wdrażanie Upskilling pathways.

Beneficjentami wsparcia będą wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w szczególności podmioty prowadzące kształcenie i szkolenie osób dorosłych w systemie formalnym i pozaformalnym.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Grupy docelowe to osoby dorosłe, które z własnej inicjatywy zainteresowane są uzyskaniem kwalifikacji lub nabyciem kompetencji w ramach pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

³² Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i niedyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antidyskryminacyjna znajdą odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Działania będą realizowane na obszarze całego województwa.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]

Nie przewiduje się.

2.1.6.4.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VI	4(g)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLGCO01	Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi	osoby		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
VI	4(g)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLGCR01	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby					

2.1.6.4.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(g)	145	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(g)	151	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(g)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(g)	Do uzupełnienia	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(g)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
---------------	---------	-------------------	-----------------	-----	---------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(g)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie
----	------	--------------------	------	-----------------------------------	-----------------------------------

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.6.5. Cel szczegółowy h:) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (Działanie 6.5)³³

2.1.6.5.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2030 wskazuje, że skala ubóstwa w regionie jest wysoka, zaś warunki życia mieszkańców, osiągane przez nich dochody oraz ich sytuacja na rynku pracy i konieczność korzystania z instytucji pomocy społecznej, świadczą o bardzo trudnej sytuacji znacznej części gospodarstw domowych. Aktywne włączenie ma na celu poprawę sytuacji danej rodziny lub osoby, co ma doprowadzić do wyrównania szans na rynku pracy i podjęcia ewentualnego zatrudnienia.

W związku z powyższym niezbędna jest kontynuacja działań mających na celu **wspieranie aktywizacyjne osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i ich rodzin**, w tym osób biernych zawodowo oraz wykluczonych komunikacyjnie, skierowane w szczególności na aktywizację społeczno-zawodową, tj. na zwiększenie szans na uzyskanie zatrudnienia, wyrównywanie deficytów wynikających z braku posiadanych umiejętności, kwalifikacji i doświadczenia zawodowego, a także pozostałych czynników powodujących ograniczenie szans na rynku pracy. W zależności od potrzeb wsparciem będzie obejmowane również otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz społeczności lokalne. Skuteczność wsparcia w sferze zawodowej jest mocno uzależniona od uruchomienia równoległe działań z zakresu usług społecznych i zdrowotnych oraz działań edukacyjnych. Niezbędne też są działania środowiskowe wzmacniające efekt włączenia. Niwelowanie barier napotykanym przez osoby wykluczone będzie możliwe dzięki zastosowaniu kompleksowych i zindywidualizowanych form wsparcia, opartych na indywidualnej diagnozie uczestników. Ponadto możliwa będzie realizacja wsparcia związanego z poprawą warunków mieszkaniowych oraz poprawą kompetencji w zakresie spędzania czasu wolnego oraz uczestnictwa w kulturze. Planowane do realizacji są działania w procesie integracji na rynku pracy pracowników pochodzących zwłaszcza z Białorusi i Ukrainy, którzy ze względu na bliskość geograficzną i/lub związki rodzinne stanowią najliczniejszą grupę obcokrajowców zamieszkujących region. Dofinansowywane będą usługi, które pozwolą im na lepsze funkcjonowanie w społeczeństwie, m.in. kursy języka polskiego, szkolenia zawodowe, dostarczanie praktycznych informacji dotyczących różnych aspektów życia w Polsce. Planowane jest również wsparcie osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej, w szczególności w ramach podmiotów reintegracyjnych. W ramach działań z zakresu aktywnej integracji zdrowotnej planuje się realizację wsparcia ogólnorozwojowego osób z niepełnosprawnościami poprzez sport w ramach projektu niekonkurencyjnego realizowanego na terenie całego województwa.

Na skuteczność w zakresie zwiększania zatrudnienia oraz zwiększenia włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa wpływa **rozwój sektora ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorczości**

³³ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

społecznej. Włączeniu społecznemu ukierunkowanemu na zatrudnienie służy tworzenie warunków do powstawania miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych. Podejmowane działania ukierunkowane będą na poprawę dostępności i jakości usług sprzyjających powstawaniu nowych podmiotów oraz rozwój i funkcjonowanie już istniejących przedsiębiorstw społecznych. Zakłada się kompleksowe wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych oraz usługi wsparcia rozwoju ekonomii społecznej. Przewiduje się również bezpośrednie wsparcie rozwoju istniejących przedsiębiorstw społecznych w oparciu o system popytowy przy wykorzystaniu zasobów BUR oraz stałe podnoszenie kompetencji ośrodków wsparcia realizowane przez Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej, jak również bezzwrotne wsparcie finansowe na utworzenie i utrzymanie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych. Ponadto, konieczne jest wzmocnienie roli otoczenia podmiotów ekonomii społecznej w jej rozwoju, jak również tworzenie regionalnych i lokalnych partnerstw działających na jej rzecz. O efektywności i trwałości planowanych działań decyduje również upowszechnianie wiedzy z zakresu ekonomii społecznej wśród potencjalnych partnerów oraz mieszkańców województwa. Działania upowszechniające mogą być jedynie częścią szerszego projektu.

Zakres interwencji dotyczącej aktywnego włączenia społecznego powinien uwzględniać kierunki i cele wskazane w Polityce Rewitalizacji Województwa Podlaskiego.

Powyższe działania mogą być realizowane przez szeroki, otwarty katalog Beneficjentów, w tym: podmioty ekonomii społecznej, przedsiębiorstwa społeczne, instytucje wspierające podmioty ekonomii społecznej, instytucje rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej, jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Adresatem wsparcia będą osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osoby bierne zawodowo, rodziny i społeczności lokalne zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, oraz otoczenie ww. grup docelowych z obszaru województwa podlaskiego. Działania adresowane będą też do przedsiębiorstw społecznych, podmiotów i osób zainteresowanych tworzeniem przedsiębiorstw społecznych i miejsc pracy w istniejących przedsiębiorstwach społecznych.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i niedyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antydyskryminacyjna znajdują odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Działania będą realizowane na obszarze całego województwa. Przewiduje się możliwość preferencji punktowych na obszarze OSI wskazanego w SRWP 2030: Obszary zagrożone trwałą marginalizacją w zależności od obszaru wsparcia.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]

Nie przewiduje się.

2.1.6.5.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VI	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECO02	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	osoby		
VI	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECO04	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	osoby		
VI	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLHCO01	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	podmioty		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

**Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0**

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
VI	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby					
VI	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLHCR01	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	sztuki					

2.1.6.5.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(h)	134	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(h)	153	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(h)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(h)	Do uzupełnienia	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(h)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
---------------	---------	-------------------	-----------------	-----	---------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(h)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie
----	------	--------------------	------	-----------------------------------	-----------------------------------

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.6.6. Cel szczegółowy k): Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (Działanie 6.6)³⁴

2.1.6.6.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

Usługi społeczne i zdrowotne świadczone w społeczności lokalnej są nadal niedostatecznie rozwinięte. Niskie zaludnienie i rozproszenie urbanistyczne w województwie podlaskim zwiększają deficyty w tym zakresie. Problemem jest brak koordynacji oraz brak równego dostępu do wysokiej jakości, przystępnych cenowo i zrównoważonych usług.

Planowane są działania w celu **zwiększenie dostępności do usług społecznych**, w tym wsparcie procesu deinstytucjonalizacji. Może się to odbywać poprzez m.in. tworzenie centrów usług społecznych i rozwój dostarczanych przez nie usług, rozwój usług opiekuńczych świadczonych w społeczności lokalnej, w formach środowiskowych, dziennych i całodobowych, upowszechnianie transportu indywidualnego typu door-to-door dla osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności, rozwój usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami, upowszechnianie systemów teleopieki, rozwiązania łączące wsparcie społeczne i mieszkaniowe, w tym rozwój mieszkalnictwa adaptowanego, wspomaganego i chronionego. Koniecznym jest również szkolenie kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej. Interwencja obejmie również działania zapobiegające umieszczeniu osób wymagających wsparcia w placówkach całodobowych długoterminowych, wsparcie procesu usamodzielniania osób przebywających w placówkach całodobowych, wsparcie procesu deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych, rozwój środowiskowych centrów zdrowia psychicznego i innych form środowiskowego wsparcia psychicznego oraz inne działania wspierające proces deinstytucjonalizacji usług w obszarze włączenia społecznego. Konieczne jest również wsparcie opiekunów faktycznych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Wsparciem należy objąć również **usługi zdrowotne** w kierunku **deinstytucjonalizacji opieki medycznej** oraz wdrażania standardów dostępności w podmiotach leczniczych. Interwencja dotyczyć będzie m.in. tworzenia i funkcjonowania Dziennych Domów Opieki Medycznej oraz opieki paliatywnej i hospicyjnej. Wsparcie w tym zakresie jest szczególnie istotne z uwagi na rosnące potrzeby zapewnienia tego typu opieki mieszkańcom województwa.

³⁴ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Ważnym elementem działań na rzecz ochrony zdrowia mieszkańców województwa będzie **realizacja regionalnych programów zdrowotnych** dotyczących profilaktyki chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu.

Działania na rzecz rozwoju usług społecznych i zdrowotnych skierowane do całego regionu mogą być realizowane w trybie niekonkurencyjnym.

Katalog powyższych przedsięwzięć będzie realizowany przez otwartą grupę beneficjentów, tj. wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych, w tym jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa społeczne, podmioty prowadzące placówki całodobowe, publiczne i prywatne instytucje opieki medycznej partnerstwa publiczno-społeczne.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]
Grupę docelową stanowią będą mieszkańcy województwa podlaskiego objęci usługami społecznymi i zdrowotnymi.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]
Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i niedyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antidyskryminacyjna znajdują odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Działania będą realizowane na obszarze całego województwa.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Nie przewiduje się.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000] Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.6.6.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VI	4(k)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLKCO02	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
VI	4(k)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLKCR02	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	sztuki					

2.1.6.6.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(k)	158	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(k)	159	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(k)	160	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(k)	161	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(k)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(k)	Do uzupełnienia	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(k)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(k)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.6.7. Cel szczegółowy I): Wsparcie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (Działanie 6.7)³⁵

2.1.6.7.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

Pomimo poprawy wartości wskaźników dotyczących ubóstwa województwo podlaskie nadal należy do grona województw o najwyższych odsetkach ludności zagrożonej ubóstwem relatywnym. Obserwuje się tendencję spadkową, jednak liczba osób w regionie, które korzystają ze wsparcia pomocy społecznej utrzymuje się na relatywnie wysokim poziomie. Powoduje to konieczność dalszego rozwoju działań na rzecz **integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym**, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.

³⁵ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Grupą wymagającą szczególnej interwencji są dzieci. W związku z powyższym znaczna część działań będzie miała na celu rozwój usług społecznych i zdrowotnych adresowanych do dzieci i rodzin z dziećmi wymagających wsparcia. Aby umożliwić im wychowywanie się w warunkach zapewniających ich prawidłowy rozwój, bardzo istotne jest zapewnienie usług dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, usług wsparcia dla młodzieży przebywającej w różnego rodzaju ośrodkach wychowawczych, rodzinnej pieczy zastępczej, wsparcia osób usamodzielnianych oraz różnego rodzaju działań wzmacniające proces deinstytucjonalizacji instytucji całodobowych, w których przebywają dzieci, a także wsparcie procesu adopcji. Wspierane będą ponadto działania mające na celu aktywizację społeczną osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo, w tym w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym.

Katalog powyższych przedsięwzięć będzie realizowany przez otwartą grupę beneficjentów, tj. wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych, w tym jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa społeczne, podmioty prowadzące placówki całodobowe, publiczne i prywatne instytucje opieki medycznej partnerstwa publiczno-społeczne.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Grupę docelową stanowić będą mieszkańcy województwa podlaskiego objęci procesem integracji społecznej.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i niedyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antydyskryminacyjna znajdą odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Działania będą realizowane na obszarze całego województwa.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Pole tekstowe [2 000]
Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]
Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.6.7.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VI	4(l)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLLCO01	Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej	osoby		
VI	4(l)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECO16	Liczba osób bezdomnych lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań, objętych wsparciem w programie	osoby		

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
-----------	-----------------	---------	-------------------	------------------------	----------------	-----------------	--	-----------------	--------------------	---------------------	-------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

VI	4(l)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLLCR02	Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu	sztuki						
----	------	------	--------------------	---------	---	--------	--	--	--	--	--	--

2.1.6.7.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(l)	163	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(l)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(l)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(l)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
---------------	---------	-------------------	-----------------	-----	---------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(1)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie
----	------	--------------------	------	--	--------------------------------------

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.7. Priorytet VII: RLKS (EFS+) [300]

☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+*
☒ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ ³⁶
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

*Jeżeli zaznaczone, przejść do sekcji 2.1.1.2.

2.1.7.1. Cel szczegółowy f): Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (Działanie 7.1)³⁷

2.1.7.1.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

<p>Pole tekstowe [8 000]</p> <p>Wsparcie w ramach niniejszego celu szczegółowego będzie miało charakter uzupełniający do interwencji z EFS+ w Działaniu 6.3 oraz komplementarny względem Działania 4.1 finansowanego z EFRR. Uwzględni specyfikę województwa i trendy demograficzne zachodzące na danym obszarze oraz będzie odnosić się do zdiagnozowanych deficytów i potrzeb, jednocześnie bazując na doświadczeniach perspektywy finansowej 2014-2020.</p> <p>Region charakteryzuje się niższym, w porównaniu do innych województw, odsetkiem dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Jednocześnie niska gęstość zaludnienia przyczynia się do funkcjonowania znacznej liczby małych szkół wiejskich.</p> <p>Interwencja ma na celu wspieranie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, oferującej usługi prowadzące do wszechstronnego rozwoju dzieci, przygotowującej do kolejnych etapów edukacyjnych i zwiększającej późniejsze szanse na rynku pracy. Ważne jest niwelowanie na wczesnym etapie edukacyjnym ewentualnych deficytów rozwojowych i reagowanie odpowiednimi</p>

³⁶ W przypadku gdy zasoby w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ są uwzględniane do celów art. 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS+.

³⁷ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

zajęciami o charakterze kompensacyjnym i wyrównującym szanse dzieci w wieku przedszkolnym, co przyczyni się do wczesnego wspomaganie ich rozwoju. Zapewnienie równego dostępu do edukacji przedszkolnej wymaga wsparcia przedszkoli w prowadzeniu skutecznej edukacji włączającej, w tym dostosowania istniejących miejsc do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Nadal niezbędne jest tworzenie nowych miejsc przedszkolnych w miejscach, gdzie występują deficyty i potrzeby w tym zakresie. Problem dotyczy w szczególności 3-latków, głównie na obszarach wiejskich.

Interwencja będzie dotyczyła **wsparcia małych szkół kształcenia ogólnego** na obszarach objętych realizacją LSR. Niniejsze działanie ma na celu wyrównywanie szans w dostępie do edukacji na ww. obszarach. Aby edukacja była efektywna, powinna reagować na wymagania otoczenia, w tym związane z dynamicznie rozwijającym się społeczeństwem wiedzy oraz powinna uwzględniać nowe trendy i adaptować je do praktyki szkolnej. Edukacja powinna być prowadzona z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, w tym zwłaszcza narzędzi cyfrowych, co w szczególności pokazała pandemia COVID-19. Wykorzystanie nowych technologii pozwoli na budowanie zdalnego systemu nauczania oraz prowadzenie kształcenia w systemie *on-line*. Niezbędne jest zatem bezpośrednie wsparcie szkół, ich uczniów i nauczycieli, ukierunkowane na podniesienie jakości edukacji, obejmujące m. in.: rozwój kompetencji kluczowych, eliminowanie deficytów edukacyjnych i wyrównywanie szans uczniów, wsparcie uczniów uzdolnionych. W kontekście problemów wychowawczych czy trudności w nauce zasadna jest realizacja działań społeczno-wychowawczych, w tym kształtowanie kompetencji społeczno-emocjonalnych uczniów, edukacji prozdrowotnej, a także wsparcia psychologicznego. Szczególnie istotny jest także rozwój cyfryzacji w placówkach edukacyjnych. Ponadto wsparcia wymaga rozwijanie kompetencji, umiejętności, uzdolnień, zainteresowań uczniów poza edukacją formalną.

Wszystkie działania z zakresu edukacji wymagają wsparcia w postaci doposażenia placówek w pomoce dydaktyczne i niezbędne wyposażenie.

Kierunki i zakres wsparcia wyznaczać będą Lokalne Strategie Rozwoju tworzone przy udziale społeczności lokalnych. Zaangażowanie lokalnych społeczności związanych z określonym obszarem w rozwiązywanie problemów społecznych mających wyraźny wymiar przestrzenny, wpływa na lepsze zdefiniowanie problemów obszaru i określenie sposobów ich rozwiązania. Zakres finansowania zostanie ustalony na etapie wyboru LSR.

Beneficjentami będą wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie odrębnych przepisów), w szczególności: organy prowadzące ośrodki wychowania przedszkolnego/szkoły/placówki funkcjonujące w systemie oświaty.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Grupy docelowe to dzieci, młodzież, nauczyciele i kadra placówek edukacyjnych województwa podlaskiego oraz rodzice.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania,

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i niedyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury. Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antydyskryminacyjna znajdują odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Wsparcie w ramach celu szczegółowego realizowane będzie poprzez instrument terytorialny Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność, który ułatwi społecznościom lokalnym podejmowanie działań rozwojowych przy współudziale lokalnych partnerów publicznych, społeczno-gospodarczych i mieszkańców danego obszaru. Zaangażowanie społeczności lokalnych wpłynie na rozwój społeczno-gospodarczy poprzez podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów, odkrywanie i wyzwalamie lokalnego potencjału, współpracę samorządu z organizacjami pozarządowymi i firmami, realizację projektów odpowiadających na bezpośrednie potrzeby ludzi, wspólne pokonywanie barier związanych z oddaleniem od centrów rozwoju i niskiego poziomu jakości życia.

Zastosowanie instrumentu RLKS zapewnia kompleksowe i zintegrowane podejście do rozwoju obszarów objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju (LSR), które mogą być wspierane z trzech funduszy: EFRR, EFS+ oraz EFRROW. Interwencja skorelowana będzie z uwarunkowaniami terytorialnymi i specyficznymi problemami znajdującymi potwierdzenie w odpowiednich LSR i może dotyczyć części zakresu celu szczegółowego f): Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]

Nie przewiduje się.

2.1.7.1.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VII	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLFCO01	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoby	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów
VII	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLFCO03	Liczba uczniów objętych wsparciem	osoby	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów
VII	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLFCO07	Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	podmioty	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
VII	4(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLFCR01	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje lub umiejętności po opuszczeniu programu	osoby			Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów		

2.1.7.1.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(f)	148	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(f)	149	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(f)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(f)	Do uzupełnienia	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(f)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(f)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.7.2. Cel szczegółowy h:) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (Działanie 7.2)³⁸

2.1.7.2.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

Wsparcie w ramach niniejszego celu szczegółowego będzie miało charakter uzupełniający do interwencji z EFS+ w Działaniu 6.5 oraz komplementarny względem Działania 4.2 finansowanego z EFRR. Uwzględni specyfikę lokalnych społeczności województwa i trendy demograficzne

³⁸ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

zachodzące na danym obszarze, jednocześnie bazując na doświadczeniach perspektywy finansowej 2014-2020.

W odniesieniu do znacznej skali ubóstwa w regionie i bardzo trudnej sytuacji znacznej części gospodarstw domowych, na co wpływ mają m.in. osiągnięte przez nie dochody oraz niestabilna sytuacja na rynku pracy, a co przekłada się na konieczność korzystania z instytucji pomocy społecznej, niezbędna jest interwencja oparta na bardzo dobrej znajomości problemów lokalnej społeczności. Możliwe jest to poprzez realizację **działań w zakresie aktywnej integracji na poziomie społeczności lokalnej**, skierowanych do całych rodzin, a w szczególnych przypadkach do pojedynczych osób wymagających wsparcia, ze względu na zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Realizacja oddolnych inicjatyw ukierunkowanych w szczególności na aktywne włączenie ma na celu poprawę sytuacji danej rodziny lub osoby, co ma doprowadzić do wyrównania szans na rynku pracy i podjęcia ewentualnego zatrudnienia. Priorytetem będzie włączenie do społeczeństwa i zapewnienie warunków do rozwoju, a następnie zwiększenie zdolności do zatrudnienia.

Niniejsza interwencja, z uwagi na sposób jej realizacji poprzez Lokalne Grupy Działania w ramach mechanizmu RLKS, przyczyni się do budowania zdolności partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunki i zakres wsparcia wyznaczać będą Lokalne Strategie Rozwoju tworzone przy udziale społeczności lokalnych. Zaangażowanie lokalnych społeczności związanych z określonym obszarem w rozwiązywanie problemów społecznych mających wyraźny wymiar przestrzenny, wpływa na lepsze zdefiniowanie problemów obszaru i określenie sposobów ich rozwiązania.

W oparciu o zapisy rozporządzenia ogólnego przewiduje się możliwość finansowania kosztów bieżących i animacji. Zakres finansowania zostanie ustalony na etapie wyboru LSR.

Katalog powyższych przedsięwzięć będzie realizowany przez Lokalne Grupy Działania oraz inne podmioty z obszaru realizacji LSR lub realizujące projekty na obszarze LSR z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie odrębnych przepisów).

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Grupę docelową stanowią będą mieszkańcy województwa podlaskiego objęci wsparciem realizowanym w ramach Lokalnych Strategii Rozwoju.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i niedyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antydyskryminacyjna znajdą odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Wsparcie w ramach celu szczegółowego realizowane będzie poprzez instrument terytorialny Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność, który ułatwi społecznościom lokalnym podejmowanie działań rozwojowych przy współdziałaniu lokalnych partnerów publicznych, społeczno-gospodarczych i mieszkańców danego obszaru. Zaangażowanie społeczności lokalnych wpłynie na rozwój społeczno-gospodarczy poprzez podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów, odkrywanie i wyzwalamie lokalnego potencjału, współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi i firmami, realizację projektów odpowiadających na bezpośrednie potrzeby ludzi, wspólne pokonywanie barier związanych z oddaleniem od centrów rozwoju i niskiego poziomu jakości życia.

Zastosowanie instrumentu RLKS zapewnia kompleksowe i zintegrowane podejście do rozwoju obszarów objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju (LSR), które mogą być wspierane z trzech funduszy: EFRR, EFS+ oraz EFRROW. Interwencja skorelowana będzie z uwarunkowaniami terytorialnymi i specyficznymi problemami znajdującymi potwierdzenie w odpowiednich LSR i może dotyczyć części zakresu celu szczegółowego h): Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]

Nie przewiduje się.

2.1.7.2.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VII	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięty	Własny IZ	Liczba wybranych do realizacji Lokalnych Strategii Rozwoju do 2023 roku	szt.	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

VII	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięty	Własny IZ	Udział projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe w	%	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów
-----	------	------	--------------------	-----------	--	---	---	---

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
VII	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięty	Własny IZ	Liczba zrealizowanych Lokalnych Strategii Rozwoju do	%			Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów		

2.1.7.2.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(h)	170	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(h)	171	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(h)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(h)	Do uzupełnienia	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
---------------	---------	-------------------	-----------------	-----	---------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(h)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie
----	------	--------------------	------	-----------------------------------	-----------------------------------

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VI	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(h)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.7.3. Cel szczegółowy k): Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (Działanie 7.3)³⁹

2.1.7.3.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

Wsparcie w ramach niniejszego celu szczegółowego będzie miało charakter uzupełniający do interwencji z EFS+ w Działaniu 6.7 oraz komplementarny względem Działania 4.2 finansowanego z EFRR.

Usługi społeczne świadczone w społeczności lokalnej są nadal niedostatecznie rozwinięte. Niskie zaludnienie i rozproszenie urbanistyczne oraz sytuacja demograficzna związana ze starzeniem się społeczeństwa w województwie podlaskim zwiększają deficyty i potrzeby w tym zakresie.

Problemem jest brak równego dostępu do wysokiej jakości, przystępnych cenowo i zrównoważonych usług, w szczególności na obszarach wiejskich. Dotyczy to zwłaszcza osób oraz ich otoczenia, potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z powodu wieku, niepełnosprawności czy stanu zdrowia.

Planowane są działania w celu **zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych o mniejszej skali świadczonych w społeczności lokalnej**, w tym wsparcie procesu deinstytucjonalizacji. Z uwagi na zróżnicowanie terytorialnie dostępu do usług opiekuńczych konieczne jest osadzenie ich w środowisku lokalnym, czemu służyć będzie ich realizacja za pomocą mechanizmu RLKS. Kierunki i zakres wsparcia wyznaczać będą Lokalne Strategie Rozwoju tworzone przy udziale społeczności lokalnych. Zaangażowanie lokalnych społeczności związanych z określonym obszarem w

³⁹ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

rozwiązywanie problemów społecznych mających wyraźny wymiar przestrzenny, wpływa na lepsze zdefiniowanie problemów obszaru i określenie sposobów ich rozwiązania.
Zakres finansowania zostanie ustalony na etapie wyboru LSR.
Katalog powyższych przedsięwzięć będzie realizowany przez otwartą grupę beneficjentów, tj. wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych, w tym jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa społeczne, partnerstwa publiczno – społeczne.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]
Grupę docelową stanowią będą mieszkańcy województwa podlaskiego objęci usługami społecznymi.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]
Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.
Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych usprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.
Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i niedyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.
Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antydyskryminacyjna znajdą odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Wsparcie w ramach celu szczegółowego realizowane będzie poprzez instrument terytorialny Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność, który ułatwi społecznościom lokalnym podejmowanie działań rozwojowych przy współdziałaniu lokalnych partnerów publicznych, społeczno-gospodarczych i mieszkańców danego obszaru. Zaangażowanie społeczności lokalnych wpłynie na rozwój społeczno-gospodarczy poprzez podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów, odkrywanie i wyzwalamie lokalnego potencjału, współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi i firmami, realizację projektów odpowiadających na bezpośrednie potrzeby ludzi, wspólne pokonywanie barier związanych z oddaleniem od centrów rozwoju i niskiego poziomu jakości życia.
Zastosowanie instrumentu RLKS zapewnia kompleksowe i zintegrowane podejście do rozwoju obszarów objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju (LSR), które mogą być wspierane z trzech funduszy: EFRR, EFS+ oraz EFRROW. Interwencja skorelowana będzie z uwarunkowaniami terytorialnymi i specyficznymi problemami znajdującymi potwierdzenie w odpowiednich LSR i

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

może dotyczyć części zakresu celu szczegółowego k): Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]
Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]
Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.7.3.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VII	4(k)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLKCO02	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
VII	4(k)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLKCR02	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	sztuki			Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów		

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

2.1.7.3.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(k)	158	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(k)	159	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(k)	161	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(k)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(k)	Do uzupełnienia	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(k)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(k)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.1.7.4. Cel szczegółowy I): Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (Działanie 7.4)⁴⁰

⁴⁰ Z wyjątkiem celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

2.1.7.4.1. Interwencje w ramach Funduszy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i), (iii), (iv), (v), (vi) i (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+:

Pole tekstowe [8 000]

Wsparcie w ramach niniejszego celu szczegółowego będzie miało charakter uzupełniający do interwencji z EFS+ w Działaniu 6.8 oraz komplementarny względem Działania 4.2 finansowanego z EFRR.

Pomimo poprawy wartości wskaźników dotyczących ubóstwa województwo podlaskie nadal należy do grona województw o najwyższych odsetkach ludności zagrożonej ubóstwem relatywnym. Obserwuje się tendencję spadkową, jednak liczba osób w regionie, które korzystają ze wsparcia pomocy społecznej utrzymuje się na relatywnie wysokim poziomie. Powoduje to konieczność dalszego rozwoju również w skali lokalnej działań na rzecz **integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym**, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.

Wspierane będą działania mające na celu aktywizację społeczną osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo, w tym w kryzysie bezdomności. Grupą wymagającą szczególnej interwencji są dzieci. Aby umożliwić im wychowywanie się w warunkach zapewniających ich prawidłowy rozwój, bardzo istotne jest zapewnienie usług dla rodzin wychowujących dzieci, w tym przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, usług wsparcia dla dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci z niepełnosprawnościami, w tym działania z zakresu profilaktyki zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. W celu uzyskania efektów niezbędne jest wsparcie otoczenia osób objętych wsparciem, jak również realizacja różnorodnych działań z zakresu aktywizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym na rzecz rozwoju lokalnego.

Kierunki i zakres wsparcia wyznaczać będą Lokalne Strategie Rozwoju tworzone przy udziale społeczności lokalnych. Zaangażowanie lokalnych społeczności związanych z określonym obszarem w rozwiązywanie problemów społecznych mających wyraźny wymiar przestrzenny, wpływa na lepsze zdefiniowanie problemów obszaru i określenie sposobów ich rozwiązania. Zakres finansowania zostanie ustalony na etapie wyboru LSR.

Katalog powyższych przedsięwzięć będzie realizowany przez otwartą grupę beneficjentów, tj. wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych, w tym jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa społeczne, podmioty prowadzące placówki całodobowe, partnerstwa publiczno – społeczne.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów:

Pole tekstowe [1 000]

Grupę docelową stanowią będą mieszkańcy województwa podlaskiego objęci procesem integracji społecznej.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i art. 6 rozporządzenia w sprawie EFS+

Pole tekstowe [2 000]

Cel szczegółowy będzie realizowany z poszanowaniem zasad horyzontalnych UE, o których mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, realizowana będzie przede wszystkim poprzez zastosowanie uniwersalnego projektowania oraz mechanizmu racjonalnych uprawnień. Podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu podejmowane będą odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu m.in. na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Do przestrzegania zasad horyzontalnych zobowiązane będą zarówno instytucje zaangażowane we wdrażanie programu, jak również beneficjenci projektów. Działania realizowane w projektach będą uwzględniać wymogi dotyczące zasady równości szans i niedyskryminacji, konieczność zapewnienia odpowiedniej dostępności usług lub infrastruktury.

Zasady horyzontalne, w tym wyrównywanie szans i polityka antidyskryminacyjna znajdują odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Wsparcie w ramach celu szczegółowego realizowane będzie poprzez instrument terytorialny Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność, który ułatwi społecznościom lokalnym podejmowanie działań rozwojowych przy współdziałaniu lokalnych partnerów publicznych, społeczno-gospodarczych i mieszkańców danego obszaru. Zaangażowanie społeczności lokalnych wpłynie na rozwój społeczno-gospodarczy poprzez podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów, odkrywanie i wyzwalamie lokalnego potencjału, współpracę samorządu z organizacjami pozarządowymi i firmami, realizację projektów odpowiadających na bezpośrednie potrzeby ludzi, wspólne pokonywanie barier związanych z oddaleniem od centrów rozwoju i niskiego poziomu jakości życia.

Zastosowanie instrumentu RLKS zapewnia kompleksowe i zintegrowane podejście do rozwoju obszarów objętych Lokalnymi Strategiami Rozwoju (LSR), które mogą być wspierane z trzech funduszy: EFRR, EFS+ oraz EFRROW. Interwencja skorelowana będzie z uwarunkowaniami terytorialnymi i specyficznymi problemami znajdującymi potwierdzenie w odpowiednich LSR i może dotyczyć części zakresu celu szczegółowego 1): wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vi) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [2 000]

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych - art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (vii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

2.1.7.4.2. Wskaźniki

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 8 rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VII	4(l)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECO01	Całkowita liczba osób objętych wsparciem EFS+	osoby	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów	Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 3: Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
VII	4(l)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLHLCR01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby			Zostanie oszacowany po wyborze i zatwierdzeniu LSR-ów		

2.1.7.4.3. Indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (nie dotyczy EFMRA)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(l)	163	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(l)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
---------------	---------	-------------------	-----------------	-----	---------------

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(l)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie
-----	------	--------------------	------	-----------------------------------	-----------------------------------

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(l)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
VII	EFS+	Słabiej rozwinięty	4(l)	Do uzupełnienia na dalszym etapie	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

2.2. PRIORYTETY DOTYCZĄCE POMOCY TECHNICZNEJ

2.2.1 Priorytet VIII: Pomoc techniczna EFRR

Priorytet dotyczący pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (należy powtórzyć dla każdego takiego priorytetu dotyczącego pomocy technicznej)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. e) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [8 000]

Pomoc techniczna będzie służyła wsparciu działań niezbędnych do osiągnięcia skutecznego i efektywnego systemu zarządzania Programem, w tym zapewnienia odpowiedniego potencjału organizacyjnego, instytucjonalnego i kadrowego wszystkich jednostek zaangażowanych w realizację Programu oraz prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych skierowanych do opinii publicznej w celu utrzymania wysokiego poziomu świadomości na temat roli i znaczenia środków unijnych.

W ramach osi pomoc techniczna przewidziane do realizacji są następujące przedsięwzięcia:

1. Zapewnienie odpowiedniego potencjału instytucjonalnego do zarządzania i wdrażania Programem

- zapewnienie i utrzymanie wykwalifikowanej kadry poprzez finansowanie kosztów wynagrodzeń;
- organizowanie i finansowanie udziału w szkoleniach, warsztatach, konferencjach, studiach podyplomowych, wizytach studyjnych i innych formach podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników zaangażowanych w realizację Programu;
- zapewnienie odpowiedniego zaplecza lokalowego i technicznego umożliwiającego prawidłowe i sprawne wykonywanie powierzonych zadań;
- budowa, wdrożenie i utrzymanie lokalnych systemów informatycznych oraz innych specjalistycznych systemów informatycznych wspomagających wdrażanie Programu;
- wsparcie eksperckie i prawne poprzez zakup specjalistycznych usług eksperckich, w tym koszty ewaluacji, badań, ekspertyz i analiz wynikających z potrzeb prowadzonych polityk regionalnych;
- wsparcie funkcjonowania prac komitetów, komisji oceny projektów, grup roboczych oraz innych ciał opiniotwórczych uczestniczących w systemie wdrażania Programu;

2. Wzmocnienie potencjału beneficjentów Programu

- rozwój kompetencji potencjalnych beneficjentów, beneficjentów Programu poprzez organizowanie szkoleń, spotkań informacyjnych, warsztatów, konferencji, seminariów i innych działań edukacyjno – informacyjnych;
- wsparcie procesu wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie przygotowania i wdrażania projektów.

3. Wsparcie komunikacji i widoczności Programu

- współpraca z mediami oraz partnerami społeczno-gospodarczymi na rzecz realizacji działań z zakresu informacji i promocji;
- prowadzenie kampanii informacyjnych, promocyjnych i edukacyjnych;
- organizacja różnego rodzaju wydarzeń promocyjnych, w tym konkursów, konferencji eventów, itp.;

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

- przygotowanie, produkcja i dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych;
- utworzenie, administrowanie oraz rozwój strony internetowej poświęconej Programowi;

Jednym z oczekiwanych efektów realizacji działań w ramach pomocy technicznej będzie płynne przejście z okresu 2014-2020 w kolejny okres programowania na lata 2021-2027 oraz przygotowanie kolejnej perspektywy finansowej po 2027 roku, jak również wzmocnienie potencjału instytucjonalnego wszystkich jednostek zaangażowanych w realizację Programu.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. e) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]

Głównymi odbiorcami osi priorytetowej Pomoc Techniczna są:

- pracownicy zaangażowani w realizację Programu;
- potencjalni beneficjenci i beneficjenci Programu;
- potencjalni uczestnicy projektów i uczestnicy projektów;
- ogół społeczeństwa województwa podlaskiego.

2.2.1.2. Wskaźniki

Wskaźniki produktu wraz z odpowiadającymi celami pośrednimi i celami końcowymi

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
VIII	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	sztuka		
VIII	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO151	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	sztuka		
VIII	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO155	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	sztuka		

2.2.1.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	EFRR	Słabiej rozwinięty	179	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VIII	EFRR	Słabiej rozwinięty	180	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

VIII	EFRR	Słabiej rozwinięty	181	Do uzupełnienia na dalszym etapie
VIII	EFRR	Słabiej rozwinięty	182	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	EFRR	Słabiej rozwinięty	Do uzupełnienia	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
VIII	EFRR	Słabiej rozwinięty	Do uzupełnienia	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów

2.2.2 Priorytet IX: Pomoc techniczna EFS+

2.2.2.1. Priorytet dotyczący pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (należy powtórzyć dla każdego takiego priorytetu dotyczącego pomocy technicznej)

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

2.2.2.1. Interwencja w ramach Funduszy

Powiązane rodzaje działań - art. 22 ust. 3 lit. e) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [8 000]

Pomoc techniczna będzie służyła wsparciu działań niezbędnych do osiągnięcia skutecznego i efektywnego systemu zarządzania Programem, w tym zapewnienia odpowiedniego potencjału organizacyjnego, instytucjonalnego i kadrowego wszystkich jednostek zaangażowanych w realizację Programu oraz prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych skierowanych do opinii publicznej w celu utrzymania wysokiego poziomu świadomości na temat roli i znaczenia środków unijnych.

W ramach osi pomoc techniczna przewidziane do realizacji są następujące przedsięwzięcia:

1. Zapewnienie odpowiedniego potencjału instytucjonalnego do zarządzania i wdrażania Programem

- zapewnienie i utrzymanie wykwalifikowanej kadry poprzez finansowanie kosztów wynagrodzeń;
- organizowanie i finansowanie udziału w szkoleniach, warsztatach, konferencjach, studiach podyplomowych, wizytach studyjnych i innych formach podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników zaangażowanych w realizację Programu;
- zapewnienie odpowiedniego zaplecza lokalowego i technicznego umożliwiającego prawidłowe i sprawne wykonywanie powierzonych zadań;
- budowa, wdrożenie i utrzymanie lokalnych systemów informatycznych oraz innych specjalistycznych systemów informatycznych wspomagających wdrażanie Programu;

- wsparcie eksperckie i prawne poprzez zakup specjalistycznych usług eksperckich, w tym koszty ewaluacji, badań, ekspertyz i analiz wynikających z potrzeb prowadzonych polityk regionalnych;
- wsparcie funkcjonowania prac komitetów, komisji oceny projektów, grup roboczych oraz innych ciał opiniotwórczych uczestniczących w systemie wdrażania Programu;

2. Wzmocnienie potencjału beneficjentów Programu

- rozwój kompetencji potencjalnych beneficjentów i beneficjentów Programu poprzez organizowanie szkoleń, spotkań informacyjnych, warsztatów, konferencji, seminariów i innych działań edukacyjno – informacyjnych;
- wsparcie procesu wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie przygotowania i wdrażania projektów.

3. Wsparcie komunikacji i widoczności Programu

- współpraca z mediami oraz partnerami społeczno-gospodarczymi na rzecz realizacji działań z zakresu informacji i promocji;
- prowadzenie kampanii informacyjnych, promocyjnych i edukacyjnych;
- organizacja różnego rodzaju wydarzeń promocyjnych, w tym konkursów, konferencji eventów, itp.;
- przygotowanie, produkcja i dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych;
- utworzenie, administrowanie oraz rozwój strony internetowej poświęconej Programowi;

Jednym z oczekiwanych efektów realizacji działań w ramach pomocy technicznej będzie płynne przejście z okresu 2014-2020 w kolejny okres programowania na lata 2021-2027 oraz przygotowanie kolejnej perspektywy finansowej po 2027 roku jak również wzmocnienie potencjału instytucjonalnego wszystkich jednostek zaangażowanych w realizację Programu.

Główne grupy docelowe - art. 22 ust. 3 lit. e) ppkt (iii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [1 000]

Głównymi odbiorcami osi priorytetowej Pomoc Techniczna są:

- pracownicy zaangażowani w realizację Programu;
- potencjalni beneficjenci i beneficjenci Programu;
- potencjalni uczestnicy projektów i uczestnicy projektów;
- ogół społeczeństwa województwa podlaskiego.

2.2.2.2. Wskaźniki

Wskaźniki produktu wraz z odpowiadającymi celami pośrednimi i celami końcowymi

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 2: Wskaźniki produktu

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
IX	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLRO149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	sztuka		

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

IX	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLRO151	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	sztuka		
IX	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLRO155	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	sztuka		

2.2.2.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. e) ppkt (iv) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
IX	EFS+	Słabiej rozwinięty	179	Do uzupełnienia na dalszym etapie
IX	EFS+	Słabiej rozwinięty	180	Do uzupełnienia na dalszym etapie
IX	EFS+	Słabiej rozwinięty	181	Do uzupełnienia na dalszym etapie
IX	EFS+	Słabiej rozwinięty	182	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
IX	EFS+	Słabiej rozwinięty	Do uzupełnienia	Do uzupełnienia na dalszym etapie

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
IX	EFS+	Słabiej rozwinięty	Do uzupełnienia	Do uzupełnienia na dalszym etapie

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

3. Plan finansowy

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. g) ppkt (i)—(iii); art. 112 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 14 i 26 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

3.5. Środki finansowe w podziale na poszczególne lata *[do uzupełnienia na dalszym etapie prac]*

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. g) ppkt (i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów oraz art. 3, 4 i 7 rozporządzenia w sprawie FST

Tabela 10: Środki finansowe w podziale na poszczególne lata

Fundusz	Kategoria regionu	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Ogółem
							Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności	Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności	
EFRR	Słabiej rozwinięte										937 541 207,00
EFS+	Słabiej rozwinięte										313 664 706,00
Ogółem	Słabiej rozwinięte										1 251 205 913,00

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

3.6. Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe [do uzupełnienia na dalszym etapie prac]

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. g) ppkt (ii), art. 22 ust. 6 i art. 36 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

W przypadku programów w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”, gdy w umowie partnerstwa wybrano pomoc techniczną zgodnie z art. 36 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.

Tabela 11: Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe

Numer celu polityki lub pomocy technicznej	Priorytet	Podstawa obliczenia wsparcia unijnego (łącznie koszty kwalifikowalne lub wkład publiczny)	Fundusz	Kategoria regionu*	Wkład Unii	Podział wkładu Unii		Wkład krajowy	Indykatorywny podział wkładu krajowego		Ogółem	Stopa dofinansowania
					(a) = (g)+(h)	Wkład Unii pomniejszony o kwotę elastyczności (g)	Kwota elastyczności (h)	(b)=(c)+(d)	publiczny (c)	prywatny (d)	(e)=(a)+(b)	(f)=(a)/(e)
CP1	Priorytet I		EFRR	Słabiej rozwinięte	160 566 472,00			28 335 259,76			188 901 731,76	85%
CP2	Priorytet II		EFRR	Słabiej rozwinięte	437 000 000,00			77 117 647,06			514 117 647,06	85%
CP3	Priorytet III		EFRR	Słabiej rozwinięte	143 333 333,33			25 294 117,65			168 627 450,98	85%
CP4	Priorytet IV		EFRR	Słabiej rozwinięte	109 290 064,67			19 286 482,00			128 576 546,67	85%
CP5	Priorytet V		EFRR	Słabiej rozwinięte	49 800 000,00			8 788 235,29			58 588 235,29	85%
CP4	Priorytet VI		EFS+	Słabiej rozwinięte	271 013 552,00			47 825 920,94			318 839 472,94	85%
CP4	Priorytet VII		EFS+	Słabiej rozwinięte	30 000 000,00			1 578 947,37			31 578 947,37	95%
Pomoc techniczna	Priorytet VIII		EFRR	Słabiej rozwinięte	37 551 337,00			6 626 706,53			44 178 043,53	85%
Pomoc techniczna	Priorytet IX		EFS+	Słabiej rozwinięte	12 651 154,00			2 232 556,59			14 883 710,59	85%

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027
v. 1.0

		EFRR ogółem	Słabiej rozwinęte	937 541 207,00			165 448 448,29			1 102 989 655,29	85%
		EFS+ ogółem	Słabiej rozwinęte	313 664 706,00			51 637 424,90			365 302 130,90	88%
		Suma całkowita		1 251 205 913,00			217 085 873,19			1 468 291 786,19	86%

* W odniesieniu do EFRR: regiony słabiej rozwinięte, w okresie przejściowym, lepiej rozwinięte i, w stosownych przypadkach, szczególna alokacja dla najbardziej oddalonych i słabo zaludnionych regionów północnych. W odniesieniu do EFS+: regiony słabiej rozwinięte, w okresie przejściowym, lepiej rozwinięte i, w stosownych przypadkach, dodatkowa alokacja dla regionów najbardziej oddalonych.

W odniesieniu do Funduszu Spójności: nie dotyczy. W przypadku pomocy technicznej zastosowanie kategorii regionu zależy od wyboru funduszu.

W odniesieniu do celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”: programy wykorzystujące pomoc techniczną zgodnie z art. 36 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, stosownie do wyboru dokonanego w umowie partnerstwa.

4. Warunki podstawowe [do uzupełnienia na dalszym etapie prac]

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. i) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 12: Warunki podstawowe

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
CP1 Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej 1.1. Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji	EFRR	Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości	Tak/Nie	Kryterium 1 Aktualna analiza wyzwań związanych z upowszechnianiem innowacji oraz cyfryzacją;	T	Plan rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3)" (Uchwała Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 1 marca 2016); Diagnoza do SRW, Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2030 (Uchwała Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020), Raport pt. „Ekosystem B+R Województwa Podlaskiego”, Raport BS w ramach Inicjatywy Catching up, projekt Planu rozwoju	Analizę wyzwań przeprowadzono na etapie prac nad SRWP oraz Planem rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+. RIS3 podlega cyklicznemu monitoringowi. 27.04.2020 r. Sejmik WP przyjął SRWP 2030. Przeprowadzono kompleksową analizę w ramach diagnozy strategicznej do zaktualizowanej SRWP, a także w ramach raportów BŚ. W okresie 01-12.2019r. odbył się cykl spotkań z różnymi środowiskami (biznes, uczelnie). W 4 miastach odbyły się warsztaty pn. „Konkurencyjność województwa podlaskiego a specjalizacja i zasoby ludzkie

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

						przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2021-2027+ (RIS 2027+)	regionu”, które pozwoliły określić potencjały, deficyty oraz wyzwania i potrzeby m.in. w obszarze przedsiębiorczości oraz dyfuzji innowacji. W trakcie konsultacji społecznych projektu SRWP 2030 wpłynęły wnioski dotyczące powyższych kwestii, z których część uwzględniono w Strategii, a niektóre w aktualizacji RIS3. Uwagi interesariuszy z branż rdzenia specjalizacji oraz ICT oraz Grupy RIS3 w zakresie wyzwań i wąskich gardeł dyfuzji innowacji i cyfryzacji sformułowane w formie rekomendacji zostały wykorzystane do aktualizacji RIS3.
				Kryterium 2 Istnienie właściwej regionalnej lub krajowej instytucji lub podmiotu odpowiedzialnego za zarządzanie strategią inteligentnej specjalizacji;	T	Plan rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3)" (Uchwała Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 1 marca 2016); SRW, Raport w ramach	Istnieje kompetentna instytucja na poziomie regionalnym, koordynująca i nadzorująca RIS - Zarząd Województwa Podlaskiego/departament wiodący: Departament Rozwoju Regionalnego, współpraca z innymi departamentami merytorycznymi UMWP. Istotną rolę w systemie realizacji odgrywają również

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

						<p>inicjatywy Catching up; uchwały powołujące PFT/RFT i Grupę ds. specjalizacji regionalnej gospodarki, projekt Planu rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2021-2027+ (RIS 2027+)</p>	<p>następujące ciała: -Podlaskie/Regionalne Forum Terytorialne – powołane do stymulowania dyskusji oraz oceny i rekomendacji dotyczących realizacji Strategii Województwa. W skład forum wchodzi przedstawiciele: przedsiębiorców, uczelni, organizacji pozarządowych i samorządów. -Grupa Robocza ds. specjalizacji regionalnej gospodarki – powołana w celu wsparcia procesu monitorowania Planu, w znacznej mierze składa się z przedstawicieli środowisk biznesowych, a także świata nauki i instytucji otoczenia biznesu. Jej działalność skupi się na bieżących ważnych zagadnieniach związanych z inteligentnymi specjalizacjami województwa podlaskiego. W maju 2021 r. dokonano aktualizacji składu Grupy.</p>
				Kryterium 3 Narzędzia monitorowania i ewaluacji w celu	T	"Plan rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa	Monitoring obszaru inteligentnych specjalizacji jest prezentowany w formie części Raportu rocznego z realizacji SRWP 2030. Od 2021 r.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

				<p>pomiaru realizacji celów strategii;</p>	<p>podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3)" (Uchwała Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 1 marca 2016); Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2030 (Uchwała Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020), uchwały powołujące PFT/RFT i Grupę RIS3, raporty z ewaluacji i monitorowania Strategii, projekt Planu rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2021-2027+ (RIS 2027+)</p>	<p>roczny raport z realizacji SRWP jest częścią Raportu o stanie województwa. W system monitorowania zaangażowany jest m.in. Zarząd Województwa Podlaskiego, Departament Rozwoju Regionalnego (koordynator monitorowania Planu), działające w jego strukturze Regionalne Obserwatorium Terytorialne, Departament Innowacji i Przedsiębiorczości, PFT/RTF, Grupa RIS. Proces monitorowania inteligentnych specjalizacji, oprócz integralności z monitorowaniem SRWP 2030 oraz procesów rozwojowych w województwie, zakłada możliwość zmian w Planie, w zależności od oceny i wniosków, jakie będą płynęły z rocznego sprawozdania. W ramach monitorowania badane są wskaźniki: liczba przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym, nakłady na działalność B+R w relacji do PKB, udział nakładów przedsiębiorstw w nakładach</p>
--	--	--	--	--	---	--

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

							na B+R ogółem, liczba pracujących (zatrudnionych) na poziomie grupy PKD, wartość eksportu i dostaw wewnątrzspółnotowych na poziomie grup produktów, wpływy z podatków PIT i CIT na poziomie grupy PKD.
				Kryterium 4 Funkcjonowanie współpracy z zainteresowanymi stronami („proces przedsiębiorczego odkrywania”);	T	"Plan rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3)" (Uchwała Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 1 marca 2016); zaktualizowana SRW, raport w ramach inicjatywy Catching up; uchwały powołujące PFT/RFT i Grupę ds. specjalizacji regionalnej gospodarki, proces aktualizacji RIS3, projekt Planu rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa	Proces przedsiębiorczego odkrywania (PPO) oraz wyłaniania inteligentnych specjalizacji (IS) w perspektywie 2014-2020 zapoczątkowany był przez prace nad aktualizacją SRWP 2020. Została w tym czasie powołana Grupa RIS3, która miała kluczowe zadania w okresie prac nad przygotowaniem RIS3. Podjęto działania i inicjatywy dotyczące obszaru B+R+I oraz współpracy biznesu i nauki, będących w strefie zainteresowań PPO, m.in.: Dolina Rolnicza 4.0, model wdrażania usług doradczych na rzecz MŚP; spotkania IOB, przedsiębiorców i przedstawicieli UMWP mające na celu wypracowanie optymalnego modelu

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

						podlaskiego na lata 2021-2027+ (RIS 2027+)	oferowania usług rozwojowych dla MŚP; realizacja projektu pilotażowego dot. rozwoju współpracy w zakresie B+R między biznesem i uczelniami; organizacja Wschodniego Kongresu Gospodarczego, Inicjatywa Przemysł 4.0. Obecnie trwają zaawansowane prace nad aktualizacją RIS3. W wyniku ustaleń nad aktualizacją dokumentu, ujęto branżę ICT jako odrębną specjalizację w RIS3.
				Kryterium 5 Działania mające na celu poprawę krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji, w stosownych przypadkach;	T	"Plan rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3)" (Uchwała Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 1 marca 2016); Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2030 (Uchwała Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020), projekty wypracowane we	W fazie wdrażania RIS3 podjęty został szereg działań i inicjatyw dotyczących obszaru B+R+I oraz współpracy biznesu i nauki, będących w strefie zainteresowań PPO: <ul style="list-style-type: none"> projekt na rzecz regionów rozwijających się Catching-up Regions 3: Supporting Technology Transfer and Innovation in Polish Regions. Regional Innovation and Entrepreneurial Ecosystems: Łódzkie, Podlaskie, Dolnośląskie - Suggested Pilots For Better Results.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

					<p>współpracy z interesariuszami w zakresie różnych oddolnych inicjatyw (w tym przy wsparciu ekspertów KE i JRC), informacja o podjętych / zaprojektowanych działaniach, projekt Planu rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2021-2027+ (RIS 2027+)"</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dolina Rolnicza 4.0; • Powstanie raportu o sektorze ICT w woj. podlaskim na temat jego potencjalnego włączenia do aktualizowanej strategii RIS3 na okres programowania 2021-2027; • Dyskusje i panele z udziałem przedstawicieli nauki, biznesu, polityki w ramach Wschodniego Kongresu Gospodarczego; • Inicjatywa Przemysł 4. • Działania Podlaskiej Fundacji Rozwoju Regionalnego, w które zaangażowany jest UMWP; • Projekt Strengthening smart specialisation by fostering transnational cooperation – GoSmart BSR w ramach Interreg Baltic Sea Region • Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030.
--	--	--	--	--	--	---

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

				<p>Kryterium 6 W stosownych przypadkach, działania wspierające transformację przemysłową;</p>	T	<p>"Plan rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3)" (Uchwała Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 1 marca 2016); Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2030 (Uchwała Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020), projekty wypracowane we współpracy z interesariuszami w zakresie różnych oddolnych inicjatyw (w tym przy wsparciu ekspertów KE i JRC), informacja o podjętych / zaprojektowanych działaniach, projekt Planu rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa</p>	<p>W SRWP do roku 2030 ujęto:</p> <ul style="list-style-type: none"> • problematykę GOZ m.in. w celu operacyjnym 1.4 Rewolucja energetyczna i gospodarka obiegu zamkniętego i w celu operacyjnym 2.3. Przestrzeń wysokiej jakości, kierunek interwencji Rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska i przestrzeni dla gospodarki o obiegu zamkniętym, zaś w systemie monitorowania SRWP założono monitorowanie wskaźników obrazujących sytuację w ramach GOZ; • Cel operacyjny 1.1 Przemysły przyszłości - odpowiedź na globalną transformację obejmującą dotychczasowe funkcjonowanie przedsiębiorstw przemysłowych nazywaną przemysłem 4.0. • Cel operacyjny 1.4 Rewolucja energetyczna i gospodarka obiegu zamkniętego, w którym jako główne kierunki interwencji wskazano m.in.
--	--	--	--	---	---	--	--

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

						podlaskiego na lata 2021-2027+ (RIS 2027+)"	wspieranie rozwoju OZE i energetyki rozproszonej oraz realizację strategii niskoemisyjnych. Jedną z inteligentnych specjalizacji województwa są eko-innowacje, nauki o środowisku i sektory powiązane łańcuchem wartości.
				Kryterium 7 Środki służące zacieśnieniu współpracy z partnerami spoza danego państwa członkowskiego w obszarach priorytetowych wspieranych w ramach strategii inteligentnej specjalizacji.	T	"Plan rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3)" (Uchwała Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 1 marca 2016); Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2030 (Uchwała Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020), projekty wypracowane we współpracy z interesariuszami w zakresie różnych oddolnych inicjatyw,	<ul style="list-style-type: none"> • Działania Podlaskiej Fundacji Rozwoju Regionalnego, w które zaangażowany jest UMWP jako kreator polityki rozwoju regionalnego, np. Projekt SUPER – Supporting eco-innovations towards international markets, Fast Forward Europe, • Projekt Strengthening smart specialisation by fostering transnational cooperation – GoSmart BSR w ramach Interreg Baltic Sea Region (liderem jest Politechnika Białostocka, UMWP jest interesariuszem). Celem projektu jest rozwijanie strategii inteligentnych specjalizacji,

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

						informacja o podjętych / zaprojektowanych działaniach, projekt Planu rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2021-2027+ (RIS 2027+)"	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt UMWP „Podlaskie – naturalna droga rozwoju”, przy zaangażowaniu przedsiębiorstw, IOB i innych interesariuszy, którego nadrzędnym celem jest promocja walorów gospodarczych regionu, • Projekt pn. Dolina Rolnicza 4.0, przy zaangażowaniu przedsiębiorstw, IOB, środowiska naukowego i innych interesariuszy, którego celem jest w szczególności budowanie sieci współpracy krajowej i zagranicznej, • Projekty w ramach programu Interreg oraz programów transgranicznych EWT.
3.1. Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie	EFRR i Fundusz Spójności	Rozwój odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej, bezpiecznej, zrównoważonej i intermodalnej sieci TEN-T Rozwój i udoskonalenie zrównoważonej, odpornej na zmiany	Nie (przewidywany termin spełnienia warunku I kw. 2022 r.)	Funkcjonowanie multimodalnego mapowania istniejącej i planowanej infrastruktury – z wyjątkiem szczebla lokalnego – do 2030 r., które:			
				1. zawiera ocenę ekonomiczną	T	Projekt Regionalnego planu transportowego	W RPT dokonano modelowania opartego o

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

		<p>klimatek, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do sieci TEN-T oraz mobilności transgranicznej</p>		<p>planowanych inwestycji, opartą na analizie zapotrzebowania i modelach przepływów transportowych, które powinny uwzględniać spodziewany wpływ otwarcia rynków usług kolejowych;</p>	<p>województwa podlaskiego na lata 2021-2027 (z perspektywą do 2030) [RPT]</p> <p>Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030</p> <p>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego</p> <p>Plan zrównoważonego rozwoju transportu zbiorowego Województwa Podlaskiego</p> <p>Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Podlaskiego na lata 2021-2041</p> <p>Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu z perspektywą do 2030</p> <p>Zintegrowany Model Ruchu (CUPT)</p> <p>PKP Polskie Linie Kolejowe - zamierzenia</p>	<p>analizę generatorów ruchu (m.in. migracje, dojazdy do pracy i szkół, rozmieszczenie największych pracodawców, rozmieszczenie eksporterów i producentów, ruch turystyczny i graniczny – w tym tranzytowy), powiązań funkcjonalnych z uwzględnieniem prognoz demograficznych i ocenę potoków ruchu - dane dotyczące obciążenia ruchem dróg i linii kolejowych. Do modelowania wykorzystano także dane dotyczące rozkładu ruchu w transporcie indywidualnym i publicznym Zintegrowanego Modelu Ruchu CUPT. Dodatkowo zostały sporządzone analizy dostępności drogowej i kolejowej, co jest szczególnie istotne z punktu widzenia specyfiki regionu o bardzo niskiej gęstości zaludnienia, rzadkiej sieci drogowej i kolejowej. Ponadto w ramach RPT zostały opisane źródła finansowania infrastruktury transportowej w perspektywie do roku 2030.</p>
--	--	--	--	---	---	---

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

						inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	
				2. jest spójne z elementami zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu dotyczącymi transportu;	T	Projekt Regionalnego planu transportowego województwa podlaskiego na lata 2021-2027 (z perspektywą do 2030) Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Regionalnego planu transportowego województwa podlaskiego na lata 2021-2027 (z perspektywą do 2030) Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej Program ochrony powietrza dla strefy aglomeracja białostocka Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030	RPT uwzględnia zapisy Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. Przewiduje się działania zmierzające do minimalizacji negatywnego oddziaływania transportu na zmiany klimatyczne oraz stan środowiska naturalnego w województwie. Zaproponowane w RPT działania przewidują rozwiązania mające na celu korzystne dla środowiska zmiany w strukturze przewozów osób i towarów, strukturze pojazdów i taboru oraz ograniczenie transportochłonności. Szerszy opis wpływu zamierzeń inwestycyjnych został opisany w Prognozie oddziaływania na środowisko RPT. Ponadto zapisy RPT uwzględniają cele Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

							roku w zakresie szeroko rozumianych działań na rzecz obniżenia emisji gazów cieplarnianych z sektora transportu. RPT zakłada poprawę dostępności transportowej, rozwój transportu zbiorowego z uwzględnieniem ekologicznych form transportu oraz sygnalizuje potrzebę przywrócenia i modernizacji połączeń kolejowych w regionie.
				3. obejmuje inwestycje w korytarze sieci bazowej TEN-T zgodnie z definicją w rozporządzeniu w sprawie CEF, zgodnie z odpowiednimi planami prac dotyczącymi korytarzy sieci bazowej TEN-T;	T	Kryterium nie dotyczy poziomu regionalnego	Kryterium nie dotyczy poziomu regionalnego
				4. w przypadku inwestycji poza korytarzami sieci bazowej TEN-T, w tym na odcinkach transgranicznych, zapewnia komplementarność	T	Projekt Regionalnego planu transportowego województwa podlaskiego na lata 2021-2027 (z perspektywą do 2030)	Kwestie komplementarności z siecią TEN-T zostały ujęte w RPT, z uwzględnieniem już zrealizowanych i planowanych inwestycji w sieć TEN-T. RPT wskazuje, że „kręgosłupem drogowego systemu transportowego” jest

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

				przez zapewnienie wystarczającego rozwoju połączeń sieci miejskich, regionów i lokalnych społeczności z siecią bazową TEN-T i jej węzłami;		<p>Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030</p> <p>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego</p> <p>Plan zrównoważonego rozwoju transportu zbiorowego Województwa Podlaskiego</p>	<p>podstawowa sieć dróg krajowych i uzupełniających ją dróg wojewódzkich.</p> <p>Zapewnienie komplementarności będzie realizowane przez lepsze (w miarę możliwości) skomunikowanie wewnętrznych połączeń komunikacyjnych z bazową siecią TEN-T. Zapisy RPT zmierzają do stworzenia zintegrowanego systemu transportowego zakładającego nie tylko wewnętrzną integrację ale również integrację funkcjonalną w skali kraju i Europy. Rozwój układów komunikacyjnych w regionie uwzględnia plany rozwojowe PKP PLK S.A., CPK Sp. z o.o. oraz GDDKiA. Analizy zawarte w RPT odnoszą się do uwarunkowań systemu transportu, w tym powiązań z siecią TEN-T. RPT przewiduje działania zmierzające do rozwoju i modernizacji infrastruktury transportowej, w tym połączeń z siecią TEN-T. W kryteriach doboru projektów drogowych uwzględniono dowiązania do sieci TEN-T.</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

				<p>5. zapewnia interoperacyjność sieci kolejowej oraz, w stosownych przypadkach, przedstawia sprawozdanie z wdrażania europejskiego systemu zarządzania ruchem kolejowym (ERTMS) zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2017/6;</p>	T	<p>Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu z perspektywą do 2030</p> <p>Zintegrowany Model Ruchu (CUPT)</p> <p>PKP Polskie Linie Kolejowe - zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040</p>	<p>RPT uwzględnia planowane do realizacji inwestycje kolejowe w perspektywie do roku 2040. Niemniej jednak w perspektywie finansowej 2021-2027 nie przewiduje się realizacji inwestycji w sektorze transportu kolejowego z poziomu programu regionalnego. PKP PLK S.A. w ramach priorytetyzacji inwestycji w perspektywie 2021-2030 zaplanowało m.in. sukcesywne wdrażanie Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Kolejowym (ERTMS) – zgodnie z Krajowym Planem Wdrażania Technicznych Specyfikacji Interoperacyjności (TSI) Sterowanie oraz GSM-R. Dokument PKP Polskie Linie Kolejowe - zamierzenia inwestycyjne na lata 2021-2030 z perspektywą do 2040 uwzględnia projekty inwestycyjne multilokalizacyjne, w tym projekt Zabudowa systemu ERTMS.</p>
--	--	--	--	---	---	--	---

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

				6. wspiera multimodalność, określając potrzeby w zakresie transportu multimodalnego lub przeładunkowego oraz terminali pasażerskich;	T	Projekt Regionalnego planu transportowego województwa podlaskiego na lata 2021-2027 (z perspektywą do 2030) Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (Uchwała nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego) Zintegrowany Model Ruchu (CUPT) Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu z perspektywą do 2030	Aspekt multimodalności został uwzględniony w RPT nie tylko w ujęciu sieciowym ale również punktowym. Zgodnie z Wytycznymi inwestycyjnymi dla Polski w zakresie finansowania Polityki Spójności na lata 2021-2027, zapisy RPT wskazują na potrzebę podjęcia działań na rzecz wspierania zrównoważonej multimodalnej mobilności, w tym również miejskiej. Przeanalizowane warianty planistyczne są odpowiedzią a zarazem wskazują na potrzebę intensyfikacji działań na rzecz promowania zintegrowanego, czystego i bezpiecznego transportu publicznego oraz aktywnych form mobilności, zgodnie z planami zrównoważonej mobilności miejskiej, w szczególności w celu poprawy połączeń miast z ich strefami dojazdu.
				7. obejmuje środki istotne z punktu widzenia planowania infrastruktury, mające na celu promowanie	T	Projekt Regionalnego planu transportowego województwa podlaskiego na lata	Kwestia zgodności z krajowymi dokumentami polityki w zakresie promowania paliw alternatywnych (m.in. z

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

				<p>paliw alternatywnych zgodnie z odpowiednimi krajowymi ramami polityki;</p>	<p>2021-2027 (z perspektywą do 2030)</p> <p>Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej (Uchwała nr XIX/236/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego)</p> <p>Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030</p> <p>Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu z perspektywą do 2030</p> <p>Krajowe Ramy Polityki Rozwoju Infrastruktury Paliw Alternatywnych</p>	<p>„Krajowymi ramami polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych”) została ujęta w RPT. RPT zakłada minimalizację negatywnego oddziaływania transportu na globalne zmiany klimatyczne oraz stan środowiska naturalnego w województwie. Pełna analiza została przeprowadzona w Prognozie oddziaływania na środowisko projektu RPT.</p>
				<p>8. przedstawia rezultaty oceny ryzyk dla bezpieczeństwa ruchu drogowego zgodnie z istniejącymi krajowymi strategiami bezpieczeństwa ruchu drogowego, wraz z mapowaniem dróg i odcinków narażonych na takie ryzyka oraz ustaleniem związanych z tym priorytetów inwestycyjnych;</p>	<p>Projekt Regionalnego planu transportowego województwa podlaskiego na lata 2021-2027 (z perspektywą do 2030)</p> <p>Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu z perspektywą do 2030</p> <p>Wojewódzki Program Bezpieczeństwa Ruchu</p>	<p>RPT zawiera analizę bezpieczeństwa ruchu drogowego. W RPT sformułowany został cel horyzontalny B. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym i kolejowym.</p>

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

						Drogowego w Województwie Podlaskim 2014-2020	
				9. dostarcza informacji na temat zasobów finansowania odpowiadających planowanym inwestycjom, koniecznych do pokrycia kosztów operacyjnych i kosztów utrzymania istniejącej i planowanej infrastruktury.	T	Projekt Regionalnego planu transportowego województwa podlaskiego na lata 2021-2027 (z perspektywą do 2030) Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Podlaskiego na lata 2021-2041	W RPT uwzględniono informacje dot. systemu finansowania infrastruktury transportowej w perspektywie do 2030 roku. W rozdziale dotyczącym finansowania, przedstawiono źródła, które z jednej strony zapewnią środki na wieloletnie działania inwestycyjne w infrastrukturę transportową, a z drugiej pozwolą na utrzymanie jej w stanie technicznym zapewniającym bezpieczne użytkowanie.

5. Instytucje programu

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. k); art. 71 i 84 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 13: Instytucje programu

Instytucje programu	Nazwa instytucji [500]	Imię i nazwisko osoby odpowiedzialnej za kontakty [200]	E-mail [200]
Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Podlaskiego	Marszałek Województwa Podlaskiego	
Instytucja audytowa	Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej (Ministerstwo Finansów)	Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej (Ministerstwo Finansów)	
Podmiot otrzymujący płatności od Komisji	Ministerstwo Finansów	Departament Instytucji Płatniczej w Ministerstwie Finansów	
W stosownych przypadkach, podmiot lub podmioty otrzymujące płatności od Komisji w przypadku pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów			
Zadania w zakresie księgowania wydatków w przypadku gdy są powierzone podmiotowi innemu niż instytucja zarządzająca			

Podział kwot refundowanych z tytułu pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, jeżeli wskazano więcej niż jeden podmiot otrzymujący płatności od Komisji

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 13A: Część wartości procentowych określonych w art. 36 ust. 5 lit. b) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, która zostałaby refundowana podmiotom otrzymującym płatności od Komisji w przypadku pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (w punktach procentowych)

Podmiot 1	p.p
Podmiot 2	p.p

*Liczba organów określonych przez państwo członkowskie

6. Partnerstwo

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. h) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [10 000]

Zasada partnerstwa jest jedną z nadrzędnych zasad horyzontalnych i kluczowym elementem wdrażana funduszy europejskich. Jej podstawę stanowi podejście oparte na wielopoziomowym zarządzaniu z uwzględnieniem udziału i współpracy instytucji publicznych, partnerów gospodarczych i społecznych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w trakcie całego cyklu programowania obejmującego przygotowanie, wdrożenie, monitorowanie i ocenę. Tym samym zasada ta zapewnia większą przejrzystość procesów decyzyjnych. W praktyce realizacja zasady partnerstwa oznacza włączenie przedstawicieli władz wszystkich szczebli, partnerów społecznych, gospodarczych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, organizacji badawczych i uniwersytetów w procesy programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji funduszy unijnych.

Do zasady partnerstwa nawiązuje art. 8 *Partnerstwo i wielopoziomowe rządzenie* Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy. Z zasadą tą związane jest też Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

Zasada partnerstwa była uwzględniona w regionie przy programowaniu i realizacji perspektywy finansowej na lata 2014-2020. Również program Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027 (FEoP) przewiduje zaangażowanie różnego rodzaju partnerów w poszczególnych obszarach współpracy na różnych etapach przygotowania i wdrażania programu.

Program regionalny jest jednym z podstawowych narzędzi realizacji strategii rozwoju województwa. W związku z tym, proces przygotowań do obecnej perspektywy rozpoczęły prace nad Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 (SRWP 2030), które trwały od lipca 2018 r. do kwietnia 2020 r. W proces przygotowania dokumentu strategicznego dla regionu, stanowiącego podstawę do programowania wsparcia w ramach programu regionalnego na lata 2021-2027 zostali zaangażowani partnerzy. W trakcie prac nad SRWP 2030 przeprowadzono szczegółową diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej, nieformalne konsultacje celów rozwojowych i kierunków interwencji z wieloma środowiskami w regionie, a także formalne konsultacje społeczne. Z konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 zostało przygotowane sprawozdanie, które zawiera m.in. zestawienie uwag zgłoszonych w procesie konsultacji społecznych projektu SRWP 2030 wraz ze sposobem rozpatrzenia uwag i jego uzasadnieniem.

W I-II kwartale 2020 r. przeprowadzono otwarty nabór propozycji projektów strategicznych dla rozwoju województwa podlaskiego, które stanowią bazę projektów m.in. do programu regionalnego.

Prace dotyczące programowania odbywają się w ramach Regionalnego Forum Terytorialnego (RFT). Jest to organ opiniotwórczo-konsultacyjny Zarządu Województwa Podlaskiego, którego głównym celem jest stymulowanie strategicznej dyskusji dotyczącej celów, kierunków i efektów polityki regionalnej w województwie, a także ich ocena z uwzględnieniem problemów społeczno-gospodarczych regionu. Członkami RFT są przedstawiciele wszystkich szczebli jednostek samorządu terytorialnego i administracji rządowej z terenu województwa, partnerów społecznych i gospodarczych, organizacji pozarządowych, środowiska akademicko-naukowego, Podlaskiej Sieci Lokalnych Grup Działania oraz samorządu rolniczego. Organ ten (pod nazwą Podlaskie Forum Terytorialne)

funkcjonował już w poprzedniej perspektywie i aktywnie uczestniczył w programowaniu RPOWP 2014-2020. Regionalne Forum Terytorialne zostało także zaangażowane w prace nad programem regionalnym na lata 2021-2027. W ramach spotkań stacjonarnych i zdalnych oraz z wykorzystaniem komunikacji elektronicznej na forum RFT omawiano uwarunkowania procesu programowania, a także propozycje zakresu interwencji w ramach poszczególnych Celów Polityki planowane na poziomie regionalnym jak i krajowym. Członkowie RFT byli na bieżąco informowani o przebiegu prac na poziomie unijnym, krajowym i regionalnym, otrzymywali aktualne dokumenty, a także konsultowali zapisy projektu programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027 (FEdP). Ponadto na posiedzenia Forum były zapraszane dodatkowe instytucje i organizacje, które wyraziły swoje zainteresowanie współpracą przy tworzeniu nowego programu regionalnego dla województwa podlaskiego.

Na mocy uchwały Regionalnego Forum Terytorialnego w regionie funkcjonuje Grupa robocza ds. specjalizacji regionalnej gospodarki. W skład Grupy wchodzi przedstawiciele interesariuszy regionalnego systemu innowacji – przedsiębiorstw, w tym działających w obszarach poszczególnych inteligentnych specjalizacji województwa podlaskiego, instytucji otoczenia biznesu, wyższych uczelni, klastrów działających na terenie województwa oraz samorządu regionalnego. Grupa została powołana jako ciało koordynujące, opiniujące i doradcze w pracach nad *Planem rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3)*. Uczestniczy w procesie przedsiębiorczego odkrywania na wszystkich etapach wdrażania RIS3, a w kontekście perspektywy finansowej 2021-2027 zakres zadań Grupy obejmuje udział w realizacji, monitorowaniu i aktualizacji RIS3, we współpracy z innymi podmiotami, w tym wspieranie spełnienia na poziomie regionalnym kryteriów warunku podstawowego „Dobre zarządzanie krajową lub regionalną inteligentną specjalizacją”.

Uchwałą Zarządu Województwa Podlaskiego powołana została też Grupa sterująca ds. kompleksowego planowania transportu na poziomie regionalnym na lata 2021-2027. Jest to organ doradczo-konsultacyjny w procesie przygotowania projektu Regionalnego Planu transportowego województwa podlaskiego na lata 2021-2027 (RPT), opracowywanego m.in. w celu spełnienia na poziomie regionalnym warunku podstawowego w zakresie kompleksowego planowania transportu. W skład grupy wchodzi przedstawiciele interesariuszy z obszaru transportu kolejowego, drogowego, jednostek samorządu terytorialnego, środowiska gospodarczego, organizacji pozarządowych. Do zadań Grupy należy w szczególności: konsultowanie strategicznych decyzji w trakcie przygotowywania projektu RPT, analiza i opiniowanie materiałów przygotowywanych na potrzeby RPT oraz wymiana informacji z zakresu uwarunkowań i kierunków rozwoju transportu w regionie. W ramach prac nad RPT przeprowadzone zostały również konsultacje społeczne projektu *Regionalnego planu transportowego województwa podlaskiego na lata 2021-2027 (z perspektywą do 2030)* wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko projektu RPT.

W ramach programowania perspektywy finansowej 2021-2027 odbywa się wiele spotkań z różnymi gremiami, interesariuszami. Na etapie programowania przedstawiciele administracji, partnerów społeczno-ekonomicznych zaangażowani są też w działania informacyjne i promocyjne.

Projekt programu regionalnego zostanie także poddany konsultacjom społecznym.

[Opis konsultacji FEdP do uzupełnienia na dalszym etapie prac].

Ponadto na stronie internetowej IZ <https://rpo.wrotapodlasia.pl> utworzona została zakładka Fundusze Europejskie 2021-2027 stanowiąca bazę kluczowych informacji o perspektywie 2021-2027 odnoszących się do poziomu krajowego i regionalnego. Informacje na temat procesu programowania dostępne są również na stronie SRWP 2030: <https://strategia.wrotapodlasia.pl/>.

Na etapie wdrażania realizacja zasady partnerstwa uwypuklona jest w szczególności na poziomie Komitetu Monitorującego powoływanego przez Instytucję Zarządzającą. Wielu partnerów z regionu, którzy są zaangażowani w programowanie, będzie miało możliwość kontynuacji prac w ramach Komitetu Monitorującego FEoP zgodnie z regulacjami zawartymi w art. 38-40 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, w tym w procesie monitorowania i ewaluacji programu, analizowania, zatwierdzania i zmiany kryteriów wyboru projektów. Zapewniony zostanie dostęp do informacji o postępach realizacji programu, spełnieniu warunków podstawowych i ich stosowaniu przez cały okres programowania. przedstawiciele strony rządowej, samorządowej, partnerów społeczno-ekonomicznych uczestniczą w pracach Komitetu Monitorującego.

Partnerzy biorą też udział w opracowywaniu i realizacji strategii terytorialnych, realizacji działań na rzecz zrównoważonego rozwoju terytorialnego, instrumentów terytorialnych. W perspektywie finansowej 2021-2027 wdrażanie Funduszy Europejskich będzie odbywało się m.in. z wykorzystywaniem instrumentów terytorialnych, takich jak: zintegrowane inwestycje terytorialne - ZIT, rozwój lokalny kierowany przez społeczność - RLKS oraz inne instrumenty terytorialne - IIT.

W FEoP 2021-2027 planowana jest kontynuacja wdrażania instrumentu ZIT w ramach Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego oraz RLKS w formule bezpośredniej. Umożliwia to inicjowanie i realizację – w sposób partycypacyjny – działań rozwojowych. Nowym instrumentem terytorialnym (IIT) angażującym lokalne społeczności będą partnerstwa strategiczne JST.

Ponadto przy udziale przedstawicieli strony rządowej, samorządowej, partnerów społeczno-ekonomicznych zakłada się realizację projektów w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego, jak i publiczno-społecznego.

Na etapie ewaluacji udział przedstawicieli strony rządowej, samorządowej, partnerów społeczno-ekonomicznych będzie zapewniony, m.in. poprzez zaangażowanie w prace Komitetu Monitorującego oraz Grupy Sterującej Ewaluacją.

Przedstawiciele strony rządowej, samorządowej, partnerów społeczno-ekonomicznych zostaną zaangażowani w działania informacyjne i promocyjne. Organizowane będą też konferencje, warsztaty, webinaria, spotkania konsultacyjne, akcje promocyjno-informacyjno-edukacyjne.

7. Komunikacja i widoczność

Podstawa prawna: art. 22 ust. 3 lit. j) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Pole tekstowe [4 500]

Komunikacja i widoczność to jeden z priorytetów wdrażania polityki spójności Unii Europejskiej w latach 2021-2027.

Komunikacja o Programie **Fundusze Europejskie dla Podlaskiego** obejmuje informowanie o jego ofercie, rezultatach i wpływie polityki spójności na rozwój regionu, kraju i Unii Europejskiej. Szczególne miejsce w komunikacji mają działania podnoszące świadomość ogółu społeczeństwa o roli i znaczeniu wsparcia UE w zakresie rozwoju województwa i poprawy jakości życia mieszkańców.

Informowanie o Programie stanowi element krajowego systemu komunikacji marki Fundusze Europejskie, który podkreśla cele i znaczenie Unii Europejskiej. Działania komunikacyjne wiążą cele Programu z głównymi celami polityki spójności, które są zgodne z celami UE.

Działania komunikacyjne prowadzone są przez IZ, IP, IW oraz IK UP we współpracy z instytucjami europejskimi, krajowymi, regionalnymi, a także partnerami społeczno-gospodarczymi i beneficjentami.

Szczegóły założeń przedstawionych w tym rozdziale znajdują się w strategii komunikacji, która doprecyzowuje unikalny wkład Programu w komunikację o Funduszach Europejskich.

Cele

Działania komunikacyjne mają na celu:

- aktywizację do sięgania po Fundusze Europejskie,
- wsparcie beneficjentów w realizacji projektów,
- zapewnienie wysokiej świadomości ogółu społeczeństwa na temat działań rozwojowych regionu, realizowanych przy pomocy Funduszy Europejskich i roli UE.

Działania prowadzone są wyłącznie w obszarze Funduszy Europejskich w zakresie ww. celów, z wyłączeniem działań mających inny zakres np.: promowania instytucji lub osób.

Grupy docelowe

- potencjalni beneficjenci: m.in. przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje ochrony zdrowia, instytucje systemu edukacji, organizacje pozarządowe oraz potencjalni uczestnicy projektów,
- beneficjenci: m.in. przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje ochrony zdrowia, instytucje systemu edukacji, organizacje pozarządowe,
- ogół społeczeństwa, w szczególności młodzież i osoby z mniejszych miejscowości.

Kanały komunikacji

Kanały i narzędzia komunikacji będą dobierane do grupy docelowej i będą wynikały z analizy bieżących trendów konsumpcji mediów przez poszczególne grupy odbiorców.

Planowane działania będą koncentrować się na wszystkich grupach docelowych, a wybór konkretnych kanałów i narzędzi będzie powiązany z wyznaczonymi celami. Priorytetowe kanały to m.in.:

- media o szerokim zasięgu (np. internet, telewizja, radio, prasa, kino)
- media społecznościowe (kanały własne – Facebook, YouTube oraz kampanie w kanałach płatnych)

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027

v. 1.0

- wydarzenia informacyjne i promocyjne np. konferencje, debaty, szkolenia
- reklama zewnętrzna
- publikacje i materiały audio-video
- portal Funduszy Europejskich – wspólna platforma internetowa dla wszystkich programów
- serwis internetowy Programu
- sieć PIFE.

W komunikacji duży nacisk położony będzie na wykorzystanie potencjału komunikacyjnego beneficjentów i zaangażowanie ich w rolę ambasadorów marki FE. Aby wesprzeć beneficjentów w prowadzeniu promocji projektów, opracowano m.in. przewodnik i wzory grafik do pobrania.

Budżet

Szacunkowy budżet na działania komunikacyjne IZ oraz IP wynosieuro w tymeuro wsparcia z Funduszu Kwoty w podziale na grupy docelowe oraz cele określone są w rocznych planach działań. Szacunkowy udział kwot w poszczególnych latach wynosi:

2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Suma
0%	5%	10%	15%	15%	15%	15%	15%	10%	100%

Monitoring i ewaluacja

Działania komunikacyjne podlegają stałej ewaluacji i monitoringowi pod kątem ich jakości, trafności w realizacji celów komunikacyjnych i skuteczności w dotarciu do grup docelowych. Służą temu m.in. bieżące badania ankietowe, badania jakościowe, analizy użyteczności.

Ewaluacja działań komunikacyjnych obejmuje systematyczne monitorowanie osiągania założonych celów i wskaźników strategii komunikacji (w odstępie 1-3 miesięcy). Dodatkowo realizowane jest regularne badanie społeczeństwa polskiego pod kątem oceny wiedzy i świadomości oraz rozpoznawalności FE i dostarczenia użytecznych rekomendacji dla prowadzonych działań.

Monitoringowi i ocenie podlega szereg wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania w tym m.in.:

1. Odsetek respondentów dostrzegających wpływ Funduszy Europejskich na rozwój województwa podlaskiego,
2. Znajomość celów, obszarów lub działań, na które przeznaczane są FE w województwie podlaskim,
3. Odsetek mieszkańców województwa podlaskiego uważających, że osobiście korzystają z Funduszy Europejskich.

8. Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami *[do uzupełnienia na późniejszym etapie prac]*

Podstawa prawna: art. 94 i 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów

Tabela 14: Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Planowane stosowanie art. 94 i 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	TAK	NIE
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe w ramach priorytetu zgodnie z art. 94 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (jeżeli tak, proszę wypełnić aneks 1)	☐	☐
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami zgodnie z art. 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (jeżeli tak, proszę wypełnić aneks 2)	☐	☐